

NÕO TANUMATEL

IX

**Nõo kooli kirjanduslik
almanahh**

2021

Koostajad

Mari Aruväli

Anne Jürimäe

Kaja Kasak

Ruth Maal

Linda Trummal

Kristina Veidenbaum

Foto autor Ragnar Vutt

Saateks

Kool, see on asutus, kus õpitakse ja õpetatakse, aga võime ka öelda, et kool, see on inimesed ja traditsioonid.

Nõo kool – see on aastatega välja kujunenud kindlad väärtused, tegutsevad suurepäraseid inimesed, toimuvad vahvad üritused, millega hoitakse toredaid traditsioone. Muidugi on tavad pidevas muutuses, ajaga tekib juurde uusi ja mõned neist kaovad. Kuid on ka sellised, milleta me oma kooli ette ei kujuta. Toon siinkohal välja neist kaks – Nõo kooli aastapäeva tähistamine ja igaks juubeliks nõokate loomingut tutvustava almanahhi koostamine.

Iga viie aasta järel on vilistlased ja endised töötajad peole oodatud, et austada oma kooli, meenutada ilusaid aegu, näha koolikaaslast, saada teada, kuidas neil läheb ja kuidas läheb koolil. Loomulikult on ka koolis toimetavatel inimestel huvi oma endiste õpilaste ja kolleegide käekäigu vastu. Sellised kohtumised on väga vajalikud ja juttu jätkub alati kauemaks. Eks õhtu jooksul saab ka tantsida, lõbutseda, aga eelkõige tullakse ikka suhtlema. Ja sageli just siis mõistetakse kooliaastatel tekkinud sidemete, suhete tõelist väärtust.

Juubelipeolt on juba aastakümneid iga soovija saanud kaasa meie kooli almanahhi. Algkooliõpilaste esimesed loomekatsed, põhikooli noorte juba märksa tõsisemad luuleread, jutud ja joonistused ning gümnasistide värsiread, vahel juba üpriski filosoofilised mõtisklused ja eneseväljendused tekstis ning pildimaailmas, sekka vilistaste tööd ja meenutused. Hindamatu materjal, mis tõendab õpetajate jätkuvalt head tööd, õpilaste loomingulisust ja kõrget taset.

Almanahhi koostamine on üks väga vajalik ja tänuväärne ettevõtmine, mis lubab aastaid hiljem saada huvilistel aimu

eelkäijate mõttemaailmast ning tunnetada oma kooli vaimu. Ja muidugi annab see võimaluse iseenda või siis tuttavate koolikaaslaste töid uhkuse ja heldimusega lugeda, vaadata.

Aitäh kõigile autoritele!

Aitäh Nõo PK ja Nõo RG õpetajatele, kes almanahhi ilmumise võimalikuks tegid!

Soovin kõigile meeldivaid emotsioone ja palju õnne meie kooli sünnipäeva puhul!

Elagu Nõo kool!

Jaanus Järveoja

Nõo Realgümnaasiumi direktor

Muutuste tuules

Kätte on jõudnud järjekordne juubeliaasta. Sel aastal tähistame Nõo kooli 335. sünnipäeva. Nii olulise sündmuse puhul ilmub taaskord almanahh, kuhu jäädvustatakse Nõo koolile olulised teemad ning tegevused. Almanahh aitab kõigil soovijatel saada ülevaadet kooli tegemistest ja õpilaste loomingust ning annab võimaluse mäletada minevikku ja loob võimaluse tulevikuks.

Kool on püsinud sajandeid suhteliselt muutumatuna – õpilased kogunevad koolimajja, õpetajad seisavad klassi ees, enim kasutatav töövahend on olnud kriit ja tahvel. Nüüdseks oleme jõudnud suurte muutuste ajastusse.

Hea lugeja, siit algab tagasivaade viimastele aastatele Nõo põhikoolis.

Nõo põhikool on tegutsenud viimased aastad muutuste tuules. Mõned muutused on lühiajalised, kuid mõned on tulnud selleks, et jääda.

Nõo koolis on viimase viie aasta jooksul muutunud juhtkond. Järjest enam tegutsetakse koolis kaasava hariduse nimel, on võetud suund avatud ja kaasava juhtimise poole. Muutunud on töökultuur ja järjest enam on fookuses inimeseks olemine, väärtused ning ennast juhtiv õppija. Õpetajad on rohkem kaasatud kooli juhtimisse.

Koolis kasutame üha enam tehnoloogilisi vahendeid, kogu asjaajamine on muutunud paberivabaks ning lihtsamaks ja läbipaistvamaks. Kasutusele on võetud e-päevik Stuudium, kus kogu õppeinfo on kättesaadav nii õpilasele, lapsevanemale kui ka õpetajale. Õppetunnid on toimunud Zoomis ja Google Meetis. Õpetajad kasutavad järjest enam erinevaid tehnoloogilisi vahendeid (dokumendikaamerad, tahvelarvutid, SMART-tahvlid), mis muudavad õppimise ja õpetamise põnevamaks ja innovaatilisemaks.

Kooli on tulnud õppevormid nagu distantsõpe (õpilased ja õpetaja on oma kodudes ja õppimine käib veebisilla kaudu) ja

hübriidõpe (osa õpilastest on koolimajas kontaktõppes ja osa õpilastest õpib veebisilla vahendusel kodus või õpetaja on kodus ja õpilased klassiruumis), viimased on küll tinginud kogu maailma pahupidi pööranud koroonaviirus (COVID-19).

Nõo kool on võtnud suuna kaasava hariduse poole ning tegeleb sellega järjest enam. Õpilaste märkamine ja toetamine on saanud igapäevaseks. Nõo põhikoolis on tänaseks loodud tugimeeskond, kuhu kuulub mitmeid tugispetsialiste (HEV-koordinaator, eripedagoog, psühholoog, sotsiaalpedagoog, logopeed), kes kõik aitavad ja toetavad õpilasi – neid, kes erinevatel põhjustel veel mitte kaua aega tagasi ei oleks saanud õppida Nõo põhikoolis. Vajadusel tagame klassides lisaks õpetajale ka abiõpetaja(d).

Vaimne keskkond on Nõo koolis väga oluline, kuid ka füüsiline keskkond ei saa jääda unarusse. Viimastel aastatel on Nõo kool saanud renoveeritud söökla, valminud on tehnoloogia klass, mis võimaldab õppida nii metalli- kui ka puutööd. Lisaks on võimalus kasutada kaasaegseid tehnoloogilisi vahendeid ning võtteid, on selleks siis 3D-printimine või erinevatele materjalidele vormi andmine.

Selle sajandi üheks suurimaks probleemiks on inimeste ülekaalus ja vähene liikumine. 2016. aastal liitus Nõo põhikool liikumise edendamiseks Liikuma Kutsuva Kooli programmiga. Viimastel aastatel oleme füüsilist koolikeskkonda selles suunas edasi viinud. Eelmisel aastal valmis koolis sisehoov, kus on mitmeid võimalusi liikumiseks eri vanuses õpilastele ja ka õpetajatele. Lisaks on võimalik värskes õhus tunde läbi viia.

Veel sellel sügisel valmib täiesti renoveeritud raamatukogu. See võimaldab õpilastel laenutada raamatuid, iseseisvalt vaikuses õppida, teha rühmatöid või sisustada oma vaba aega. Raamatukokku valmib kaks õppeklassi, neist üks klass on varustatud kaasaegsete digivahenditega.

Täna oleme ette valmistamas aula renoveerimise projekti ning planeerimas algklasside õpilastele eraldi hoonet, mis saaks

ühendatud praeguse koolihoonega galerii abil.

Koolimaja laienduse plaan tuleneb viimaste aastate märgatavast õpilaste arvu kasvust ning prognooside kohaselt kasv jätkub ka järgnevatel aastatel. Õpilaste arvu kasv on kaasa toonud uute klasside avamise, mis omakorda on loonud täiendava vajaduse personali järele. Oleme suures ruumipuuduses, mis kindlasti mõjutab ka õppetöö kvaliteeti. Täna õpib Nõo põhikoolis 454 õpilast ja töötab 65 inimest.

Oleme saanud palju erinevaid õppetunde ning olnud suurepärased kohanejad muutuste tuules. Õpilaste ja õpetajate digioskused on paranenud helikiirusel ning distantstõppe võtsime kiiresti omaks. Oleme valmis ühiselt pingutama, et meie unistused realiseeruksid. Kuid kõige enam püüame Nõo koolis olla nutikad, õnnelikud ja osavad.

Lõpetuseks tänan kõiki endisi ja tänaseid õpilasi, õpetajaid, koolijuhte ja kõiki, kes on panustanud Nõo kooli loomisse ja hoidmisse. Tänan kõiki, kellele läheb korda Nõo kooli tulevik. Olen rõõmus, et saan anda oma panuse Nõo kooli ning tunda seda maagilist nõokate vaimu. Aitäh!

Elagu Nõo kool! Hoiame ja arendame Nõo kooli üheskoos!

Palju õnne!

Ilona Tars
Nõo Põhikooli direktor

KALJU AIGRO

Meenutades Nõos keskkooli loonud koolijuhti Kalju Aigrot

Kalju Aigro sündis 6. augustil 1921 Võrumaal Valgjärve vallas Metsapika talus talupidajate seitsmenda lapsena. Kooliteed alustas ta Valgjärve 6-klassilises koolis, mille lõpetas 1936. aastal. Õpinguid jätkata tahtis ta Otepää gümnaasiumis, kuid kuna Valgjärve koolis võõrkeelt ei õpetatud, ei pääsenud ta katsetel edasi – öeldi, et ilma saksa keeleta vastu võtta ei saa.

Edasine koolitee viis Kalju hoopis Tartu linna. Tema õemees oli just omandanud ärijuhi kutse ja saanud tööle Tartusse Eesti Majandusühisusse osakonnajuhatajaks. Õde ja õemees andsid ühe toa oma korterist Kaljule, kes hakkas õppima Tartu Linna Tööstus- ja Majandusõpilaste Kooli äri ja kontoritöötajate haru esimesel kursusel. Õppetöö kestis neli aastat ja lõpetajad said progümnaasiumi tasemel üldhariduse ning mitmesuguseid erialaseid lisaaineid, nagu raamatupidamist, ökonoomikat, asjaajamist, masina- ning kiirkirja. Kalju meenutustest võib lugeda, et matemaatikaprogramm oli reaalkoolile omaselt tihe ning see meeldis talle iseäranis hästi.

Õppetöö majanduskoolis algas alles õhtusel ajal. Hommikupoolikud kulusid leivaraha teenimiseks ja müüja õpilasena tulevase kaupmeheametiga tutvumiseks Eesti Majandusühisuses. Seal olid üsna head tingimused töö ja õppimise ühildamiseks – koolipäevadel lubati juba kella neljast töölt ära, et kella viieks kooli jõuda.

Uue võimu ajal jäi Kalju Aigro oma tööst majandusühisuses ilma. Aga käimas oli majade natsionaliseerimine ja inventariseerimise büroo otsis majahindajaid ning sinna võeti ka Kalju tööle. Seal sai ta rahulikult töötada ja õppida ning majanduskooli nelja-aastase kursuse lõpetas ta 1941. aasta suvel.

Kui algas sõda ja kuulutati välja mobilisatsioon, oli Kaljugi oma vanuse tõttu kutsealusena kirjas. Mobilisatsioonist kõrvale

hoida tal ei õnnestunud ja nii algas tema sõjamehetee 4. juulil 1941 sõiduga kaubavagunis Siberisse õppelaagrisse. Kuu aja pärast arvati Kalju nende hulka, kellest leiti, et nad pole veel sõjaväekõlbulikud, ning saadeti edasi tööpataljoni Kamensk-Uralskisse, kus koos eestlastega töötasid lennukitehase ehituse mullatöödel ka Poola sõjavangid, volgasakslased ning tavalised vangid. Mõne kuu pärast viidi Kalju rühm üle metsatöödele.

1942. aasta sügisel hakati moodustama Eesti Laskurkorpust. Kalju koos teiste kehvemas seisus ehk rindekõlbmatuks tunnistatud poistega arvati mahajääjate hulka. Aasta pärast aitasid pidev nälg ja koduigatsus jõuda otsusele, et aeg on metsapunktist lahkuda. Mõne päevaga jõudiski Kalju koos paari kaaslasega Tšiberguli linna, kus paiknes Eesti diviis. Pärast mitmete õppuste läbimist õppelaagrites hakkas polk, mille koosseisus oli ka Kalju, jalgsi rinde poole liikuma. Ligi 500 km pikkuse rännaku järel jõuti Velikije Luki rindele.

Kaljul oli õnne ja ta tuli elusana sõjast tagasi. Pärast haavatasamist oli temast saanud laomees. Kui osa mehi sõjaväest lahti sai, andis ka tema avalduse ülikooli, et sügisel õppima asuda, aga teda ei lastud minema. Kuulnud, et mõne lihtsa veaga võib sõjaväest pääseda, ja kurtnud arstile, et ei kuule hästi, sai ta tõendi, et on sõjaväkke kõlbulik vaid sõja ajal, ja nii saigi ta lõpuks sõjaväest välja.

Kalju Aigro läks tagasi isakoju Metsapikale ja hakkas talupidajaks. 1946. aastal ta abiellus ning hakkas õppima ülikooli ettevalmistusosakonnas, mille lõpetas 1948. aasta kevadel. Nii ettevalmistusosakonnas õppides kui ka õigusteaduskonna statsionaarse osakonna üliõpilasena elas ta abikaasa Endla ja tema kasuvanemate juures, töötades – nii palju kui võimalik – samal ajal ka kodutalus, kuhu isa surma järel oli jäänud vaid ema. Aga 1948. aasta jõulude ajal põles osaliselt maha Metsapika talu elumaja. Kalju palus end üle viia ülikooli mittestatsionaarsesse osakonda ja sõitis taas koju ning hakkas kodumaja taastama. Ehitustöödel olid abiks ka vend Oskar ja vahel ka metsavennast õemees Paul.

Kui maja oli taas elamiskõlblik, läks Kalju Tartusse ja tegi ülikoolis ära osa talviseid ja kõik kevadised eksamid, milleks ta oli valmistunud õhtuti, kui ehitustööde jaoks oli liiga pime. Tagasi Metsapikal, rassis ta talutöid tehes põldudel ja heinamaal. Kuigi talust saadud toidukraam oli suureks abiks, pidi abikaasa Endla algul siiski linnas korraga mitmel kohal töötama. Sügisel hakkas ka Kalju tööd otsima, sest pere ülalpidamiseks vaid Endla tööst ei piisanud. Pere kasvas – 1948. aastal oli sündinud tütar Helge ja nüüd oli Endla taas lapseootel. Koolmeistreid oli maale vaja ning Kalju läks tööd küsima maakonna kooliosakonda. Ta kartis, et ei saa õpetajana tööd, sest oli sõjast osa võtnud, aga talle öeldi hoopis, et Aigrole tuleb kindlasti koht anda – ja kohe direktori oma. Direktori koht oli linnast kaugel, kuna aga Nõost oli juuraõpingute jätkamiseks hea lähedal ülikooli käia, võttis ta vastu Nõo kooli matemaatika-füüsikaõpetaja koha. Järgmise aasta veebruaris sündis tütar Helle, veel kolme aasta pärast poeg Märtn. Ülikooli lõpetas Kalju 1955. aastal.

Tööaastad Nõo koolis

1. septembrist 1949 sai Kalju Aigrost Nõo 7-klassilise Kooli õpetaja. Tal ei olnud õpetajakutset, küll aga oli tal õpetajana töötamiseks piisavalt pedagoogilist vaist. Ta õpetas mitmesuguseid aineid, põhiliselt siiski matemaatikat ja keemiat, hiljem ainult keemiat.

1951. aasta sügisel lahkus Nõost direktor Alma Viira. Uueks direktoriks soovisid õpetajad Kalju Aigrot, kes oli paari Nõos töötatud aastaga end energilise ja ettevõtliku inimesena näidanud. Õpetajate ettepanekuga arvestati ja Kalju Aigrost saigi Nõo kooli (toonase nimega Nõo Mittetäieliku Keskkooli) direktor. Koolijuhina lõpetas ta kõigepealt eelmise direktori alustatud endise kihelkonnakoolimaja remontimise internaadiks.

Et Nõo asub kahe linna vahel, siis jätkasid Nõo kooli lõpetanud edasiõppimist kas Tartus või Elvas. Kahjuks ei võimaldanud tollaegsed majanduslikud olud kõigil noortel kodukohast eemal kooliteed jätkata, mistõttu paljud pidid leppima vaid 7-klassilise haridusega. Kalju Aigro hakkas taotlema Nõo kooli reorganiseerimist keskkooliks, et Nõo ja selle ümbruse lapsed võiksid kohapeal keskhariduse omandada. See oli esialgu lootusetuna näiv ettevõtmine, kuid direktor oli tulihingeline oma veendumuste eest võitleja. Järjekindla veenmistöö ja kõrgete ülemuste vahet käimise tulemusena ning paljuski just tänu Eesti Laskurkorpuse aegsete sõjasõprade abile oli 1953. aasta sügisel Nõos keskkool olemas ja 1957. aasta kevadel lõpetas selle esimene lend.

Vana koolimaja, mis oli mõeldud kuuele klassile (valminud 1934), jäi keskkooli jaoks kitsaks. Ajutiselt aitas ruumipuudust leevendada alevikus oleva paari vana maja renoveerimine. Direktor Aigro ettevõtmisel ja jällegi paljude kõrgetel kohtadel olevate sõprade toel hakati Nõkku ehitama uut koolihoonet, mis avati pidulikult 1963. aasta sügisel (praegune põhikooli vana maja).

Kalju Aigro esimese lennu lõpetajatega.

1964. aasta sügisel loodi Nõo koolis reaalkallakuga süvaklassid, kuhu võeti reaalinsetehuvilisi õpilasi üle kogu Eesti. Matemaatikaklassi õpilased hakkasid õppima ka programmeerimist ning füüsikaklassi õpilased raadioelektroonikat ja elektrotehnikat Tartu Riikliku Ülikooli baasil.

1965. aasta sügisel omandas Nõo kool Tartu ülikoolilt elektronarvuti Ural-1, millega loodi esimene kooli arvutuskeskus tookordses Nõukogude Liidus. Nõo Keskkoolist sai tuntud ja hea mainega kool kogu Eestis, seda nii reaal- kui humanitaarainetes. Ja 1976. aastal õnnestus NSV Liidu riiklikust plaanikomiteest saada luba täiesti uue kolmanda põlvkonna arvuti Nairi-3 soetamiseks.

Kalju Aigro mõtles nii õpilaste kui ka õpetajate olmele. 1960. aastal valmis õpetajate jaoks kaheksa korteriga elamu, 1971. aastal koolimaja juurde 160 kohaga internaadihoone. Veel alustas ta arvutuskeskusele eraldi hoone ehitamist ning kavandas algklasside jaoks uut koolimaja – selle ehitamiseks sai valmis ka projekt.

Direktor Kalju Aigro kutsus Nõo kooli tööle palju väga võimekaid õpetajaid – oma eriala asjatundjaid, keda õpilased armastasid ja kolleegid austasid.

1972. aastal omistati Kalju Aigrole ENSV teenelise õpetaja aunimetus, 2001. aastal tunnustati teda Valgetähe V klassi teenetemärgiga.

1980. aastal sai Kalju Aigro 60-aastaseks. Kuigi ta oleks tahtnud tööd direktorina oma armastatud koolis jätkata, oli tollane aeg selline, et tal ei lastud seda teha ja saadeti 1982. aasta sügisel pidulikult pensionile.

Seejärel töötas ta veel kuus aastat Tallinna Invaliidide Eriinternaadi direktorina ning ühe aasta Tartus Aiandus- ja Mesindusseltsi esimehena. Oma elu viimased aastakümned elas teenekas koolijuht Tallinnas, et olla lähedal oma kahele tütrele ja pojale, kes kõik pealinnas töötasid.

Kalju Aigro suri 29. juunil 2011. Ta on maetud Raadi kalmistule

Tartus.

Kauaaegne Nõo kooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja ning kodu-uuriija Agnes-Asta Marand on kirjutanud: „Kalju Aigro elutöö jäi Nõkku, kus ta alustas 28-aastase noormehena ja lõpetas 61-aastaselt. Siin on ta endale püstitanud ausamba, mis jääb alatiseks Nõo kultuurilukku.“

Kai Toom, 18. lennu vilistlane
Raamatu „Meenutades Kalju Aigrot“ koostaja

Kalju Aigro kui legend

Miks on nii, et mõni inimene jääb me südameisse helge mälestusena ka aastakümnete tagant? Inimene, kelle sõnad, teod, armastav silmavaade ning teinekord ka kortsus kulm ei unune kunagi. Jah, ka kurja häält tegi Vana Aigro aeg-ajalt, kui vaja, kuid alati kumas sealt läbi armastus ja hoolivus distsipliinireegleid eiranud õpilase suhtes.

Meie, Kalju Aigro aegsed vilistlased, armastasime teda ja tunneme uhkust, et saime tema käe all Nõos kooliharidust omandada. On neidki, kes kutsusid teda Papaks – oli ta ju otsekui isa eest nii mõnelegi koolilapsele, kes kodust kaugelt Nõo

17. lennu vilistlase arhitekt Raul Vaiksoo
kavandi järgi valminud mälestusmärk-purskkaev

Keskkooli õppima oli tulnud.

Rääkimata sellest, et ta oli Nõo Keskkooli rajaja, reaalklasside elluviija ning oma koolile arvutite hankimise korraldaja (mis tolle aja kohta laua uskumatuna tundus), oli ta Suur Inimene selle kõige paremas tähenduses.

Kartmata vastanduda ja võttes endale vastutuse, tõi ta Nõo kooli kõige paremad õpetajad–hoolimata nende eluloolisest taustast. Aeg oli selline, et noortel meestel ei olnud valikut, kui neid sõjaväkke mobiliseeriti. Ei tohi tegelikkust teadmata kedagi „punaseks“ tembeldada – sest Aigro ei olnud seda kunagi. Ta oli sündinud põllumehe peres ja austus oma maa, rahva ja sinimustvalge trikoloori vastu saatis teda surmani.

Legendaarse direktori mälestuse jäädvustamiseks ja tema 100. sünniaastapäeva tähistamiseks moodustasime koos mõttekaaslastega seltsingu Kalju Aigro 100. Sajad vilistlased tegid annetusi mälestussammas-purskkaevu jaoks, mille kavandi autor on 17. lennu vilistlane arhitekt Raul Vaiksoo.

Mälestussamba moodustavad kera ja kuubid kui matemaatilised sümbolid ning voolav vesi sümboliseerib aja kulgu. Üks kuup on nihkes – nagu seda on praegu kogu maailm – ja nihkes ning selgelt eristuv julges olla ka Kalju Aigro, et saavutada tol ajal saavutamatu.

Armastatud direktori 100. sünniaastapäeva 6. augustil 2021 tulid tähistama ligi 300 vilistlast ning õpetajat. Nõo muusikakooli kõrval Hariduse pargis avati pidulikult purskkaev, kooli sööklas kaeti kohvilaud ning oli ka võimalus vaadata vilistlase Peeter Simmi tehtud filmi „Nõo kool 300“. Sellega pidu ei lõppenud, nii mõnigi klass jätkas koosviibimist omaette, ja asjaolu, et ka aastakümneid pärast kooli lõpetamist on meis alles jäänud nõokas olemise tunne, on väärt kivisse raiumist. Kogunes minugi klass veel sama päeva õhtul Rõugesse, nagu me seda juba palju aastaid igal suvel teinud oleme.

Nõo kooli 335. aastapäevaks ilmub mälestusteraamat

„Meenutades Kalju Aigrot“. See sisaldab tema enda mälestusi ja paljude vilistlaste lugusid ning mõttekilde, mille võiks kokku võtta sõnadega – nõokas olemine ja Aigro aeg.

Krista Kvarnström, *21. lennu vilistlane*
Raamatu „Meenutades Kalju Aigrot“ toimetaja

„Loodus”. Akvarell. Kätlin Sibul, 63.a

JUURED

Minu ema

Minu ema, oled tark ja hea.
Õhtul loed unejuttu,
et ma ruttu jääksin tuttu.
Iga päev sa tööle ruttad.
Kodus jälle mind sa aitad.
Kõige armsam oled sa.
Puhkepäeval mängime ka.

Kustas Kübar, 2. klass

Minu isa

Mul on armas isa.
Ta on töökas ja visa.
Talle meeldib sport
ja kingituseks tort.

Brigitta Pertmann, 2. klass

Talv

Ma hõõrusin oma käsi kokku kasutus katses neid soojendada.

Oma käpikud olin ma käest võtnud, kui ma õlakotist uuri otsisin, ja need harjumusest maha visanud. Sellises tormis olid kindad aga silmapilkselt lume alla mattunud ja ma otsustasin ilma edasi rutata. Silmaga oli näha vaid mõne meetri kaugusele ja selle ala täitsid peale keerleva lume ainult puud ja üksikud kujud, kes olid alati minu hääletuteks teejuhtideks. Kui Klaus ei oleks nii kirglik skulptor olnud, oleksin ma juba ammu lootuse kaotanud.

Vaid mõte soojast joogist kaminatule kõrval hoidis mind liikumas ja aeg-ajalt nähtavale ilmuvad skulptuurid kinnitasid mulle, et ma olen õigel teel.

Silmanurgast nägin ma tumedamat kogu lähenemas. See oli meie kass, kelle must talvekasukas valge lume peal hästi silma torkas. Ta ei olnud tavaliselt sellise ilmaga väljas, nii et ka onn ei olnud ilmselt enam kaugel. Ta tuli ja pühkis end paar korda minu jala vastu ning tatsus kergelt mööda rada edasi. Lõdisedes pistsin ma oma käed kaenla alla ja sumpasin kassile järele, peas kajamas vaid üks mõte: „Kuju!”

Kusti Sammul, 9. klass

Minu rõõm

Mulle meeldib käia looduses. Kõige rohkem meeldib mulle suvi, sest siis on soe ja metsast ning rabast saab korjata marju.

Mulle meeldib väga käia mere ääres. Ma olen käinud soojadel maadel, kus saab ka meres ujuda, aga mulle meeldib kõige rohkem Eesti meri. Eesti meres pole hirmsaid mereelukaid ja suuri laineid. Kahjuks elan ma merest väga kaugel ja väga tihti mere ääres käia ei saa, aga me käime perega igal suvel juba üksteist aastat Hiiumaal. Seal saab alati väga palju ujuda ja mere ääres käia.

Ka metsas on tore käia. Võrreldes merega, on mets mu kodule väga lähedal, peaaegu mu maja kõrval ja seal käin ma päris tihti. Ma olen metsas käies näinud päris mitmeid loomi, näiteks kitsi, jäneseid, põtru ja isegi rästikut. Kui ma väike olin, käis igal aastal suve lõpul meie aias rebasepere: kaks suurt rebast ja kaks kutsikat.

Mulle meeldib loodus ka talvel, sest siis saab suusatada ja uisutada. Talvel on meie aias peale koerajälgede veel väga palju muid jälgi. Ilmselt käivad kitsed ja jänased puude koort söömas. Viimastel aastatel on aga loomade jälgi aias üha vähemaks jäänud. Ilmselt sellepärast, et talved on soojad ja loomad saavad metsas hakkama.

Varsti tuleb talv ja loomad, kes jäävad talveunne, hakkavad talvevarusid koguma. Kui ma mõni nädal tagasi vanatädi juures käisin, nägin, et aia nurgas liikus midagi. Kui ma vaatama läksin, nägin ma seal siili. Ta oli endale lehehunnikusse pesa teinud, seal olid mõned näritud õunad ja porgandid. Kui siil mind märkas, sibas ta kiiresti oma pessa ja rohkem pole ma siili näinud.

Ma olen väga rõõmus, et Eestis on nii palju metsa ja merd. Ma loodan, et kõik käivad palju looduses.

Ann Öpik, 5. klass

Isamaa tunne

Meie jõud on suur
ja hinges nõrk bravuur.
Me oleme sitked kui pajud
ning peas peituvad võimsad ajud.

On meid alla surutud,
siis viha suur on varutud,
et see valla pääseda võiks
ja plahvatades muutuks jõuks.

Ei me iial alla anna,
raskuse all ei alla vannu.
Nad võivad meid ju orjapõlve allutada
ning võõras võim meid vallutada.

Kuid teadku võõras vallutus,
et meie veres sees on vabadus
ning oma maa alati tagasi me saame
ja nendele sõidu sisse teeme.

Sellisel hetkel meid valdab isamaa tunne
ning tekitab rahvustunde
ning Paciuse rütm voogab veres
ja süda laulab merele.

Karoliina Paas, 7. klass

„Kuhu küll lõpeb rändaja tee?“ (Gustav Suits)

Tee järveni

Ma kõnnin vaikselt kruusateel. Vastu kõnnivad üksikud kassid, koerad, aga ei ühtegi inimest. Linnud lendavad juba parvedena lõunamaalt tagasi. Kevad on ju ikkagi käes. Kuulen imeilusat sookurgede häält metsahämarikust.

Tegelikult ma ei teagi, kuhu ma kõnnin ja mis on minu sihtpunkt. Lihtsalt nii mõnus on kõndida rahulikult ja üksi metsa vahel.

Telefon muudkui pinises ning ma panin selle hääletu peale. Ei saa ma aru, miks on vaja olla kogu aeg telefonis, arvutis või mõnes muus elektroonikaseadmes. See on ju nii tüütu ja igav.

Mööda teed kõndides mõlgutasin peas oma mõtteid. Varsti hakkas paistma paremal pool teed väike lagendik. Kuna mul oli tekk ja natukene süüa kaasas, läksin sellele lagendikule.

Kui olin maha istunud, kuulsin korraga oja veevulinat. Kuna olen ju rändajahing, siis muidugi ma tahtsin minna vaatama.

See oja ei olnudki tegelikult nii kaugel. Kõigest umbes sada meetrit minu arvates. See vaatepilt oli lummas. Ilmselt oli veevulin nii hästi kuulda, sest inimesi, autosid ega ka midagi muud polnud läheduses. Ümberringi oli kõik vaikne. Kuna ma siia olin juba sattunud, siis mida muud ikka teha, kui vooluga kaasa minna.

Nii ma siis kõndisin, ümberringi puude kohin, lindude sirin ja oja vulin. Niimoodi vaikselt kõndides jäi palju silma. Lilled hakkasid kasvama, ämblikud hakkasid võrke kuduma, lumi hakkas sulama ja nägin ka ojavees esimesi kalu ujumas. Selliseid väikseid, kes olid hästi armsad.

Kuna päike oli vahepeal ilma soojemaks teinud, võtsin endal salli kaelast ja mütsi peast. Kui kodust väljusin, oli kell hakanud saama üksteist ja oli 12 kraadi sooja. Nüüdseks oli kell juba üks läbi paar minutit ja sooja oli 16 kraadi. See kevade algus on üpriski

soe olnud.

Järv. Ees oli suur sillerdav järv. Kuna päike paistis, siis peegeldas järvevesi päiksekiiri tagasi. Ka puude kujutised olid veepinnal. Sellist vaatepilti näen ma esimest korda elu jooksul. Ma olen nagu rändaja, aga mina ei rända võõrastel maadel, vaid Eesti erinevates kohtades. Eesti on imeline paik, kus elada, rännata ja end välja puhata.

Olin niigi juba paar tundi jalutanud ning tahtsin puhata. Järveäär oli täis kasepuid. Otsisin sobiva puu ning laotasin teki selle alla, aga söögiisu mul polnud. Seetõttu silmitsesingi lihtsalt järve ning järve peal ulpivaid vesiroose.

Ma panin silmad kinni, puhastasin oma pea mõtetest ja mõtlesin. Kuhu küll lõpeb minu rändaja teekond?

Kirke Kask, 7. klass

Minu Eesti regilaul

Kallis kaunis Eestikene
Kaunis, kena kodumaaake
Minul meeles kaua mõlkund
Palju pikki päevi paelund
Aastaid, aegu mööda läinud
Suisa sada pikka aastat
Rõõmustame riigi üle
Oled südames meil olnud
Eesti, Eesti meie kodud
Eesti, meie kenad majad
Eesti aidad, laudakesed
Uhked suitsusaunakesed
Kasemetsast kasevihta
Tammemetsast tammevihta
Meie maa ja meie meri

Meie allikad ja ojad
Meie tiigid, meie järved
Kus me talvel uisutame
Kus me suvel sulistame
Mere piiril päikest kaeme
Tiigi takka kuud piilume
Laululinnud lõõritavad
Metsast, aasalt sõpru leiad
Graatsilised kitsed aasal
Maagilised metssead metsas
Prisked põdrad võsastikus
Salajased siilid põõsas
Imelisi inimesi
Innustavaid isiksusi
Meie kalleid memmekesi
Armastavaid vanakesi
Kes mind kiigel kiigutanud
Õpetanud õiget lugu
Laulnud laulukesi ilmast
Laulnud enda lapsepõlvest
Laulnud õnne kodumaale
Laulnud Eesti südamesse

Kertu Blank, 9. klass

Miks on vaja õppida eesti keelt?

Ühes pisikeses Euroopa riigis kõneldakse üht kaunist keelt – eesti keelt. Sellel keelel on kõigest veidi üle miljoni rääkija ja seda arvestades võib tunduda, et tegemist on tähtsusetu keelega, mis ilmselt varem või hiljem sureb välja. Kuigi meie armas eesti keel ei suuda oma levikus võistelda näiteks inglise keelega, on seda meil kindlasti vaja õppida. Selleks on mitmeid põhjuseid.

Eesti keel ei tundu ehk maailmatasandil tõesti tähtis, kuid see on osa meie kultuuripärandist ja rahvuslikust enesemääratlemisest. Karl Pajusalu, eesti keele ajaloo ja murrete professor, on öelnud, et eesti keelel on oluline koht eestlaste identiteedis ehk ilma keeleta me poleks eestlased. Eesti keele õppimine on tähtis just sellepärast, et säiliks meie rahvus, sest ilma keeleta me sulanduksime teiste rahvuste hulka. Me ei tohi laiskuse ja hoolimatuse tõttu meie rahvuse rikast minevikku ja kultuuri raisku lasta. Nooremata ma ei hoolinud absoluutselt oma emakeelest ning olin veendunud, et kolin välismaale, kus pole eesti keelt tarvis. Nüüdseks on mu arvamus muutunud ja võin väita, et eesti keel on mulle hingelähedaseks saanud.

Me kõik teame, et eesti keel on tõesti omapärane ja oskame ka seda välja tuua, mis eristab meie keelt teistest keeltest. Vähestel meie sugulaskeeltele soome-ugri keelerühmast on oma rahvusriik. Ka see on meie suur rikkus, et meie keel on kultuurkeel. Eesti keel on ilus keel, kuid õppida seda on päris raske. Sellest hoolimata tuleb keelega tegeleda järjepidevalt ja tahta, et eneseväljendus selles keeles oleks pidevas arengus. Eesti keele muudavad raskemaks näiteks kolm erinevat häälikupikkust – pikkusaste võib anda sõnale hoopis teise tähenduse. Kuid see keerukus muudab meie keele ka mänguliseks.

Olen palju kuulnud väidet, et eesti keel sureb varsti nagunii välja ning ei too välisriikides viibides mingit kasu. Mina nende väidetega ei nõustu. Tutvudes erinevate inimestega, võib tulla ette olukordi, kus vestluskaaslane tunneb häbi selle tõttu, et ta ei oska

oma emakeelt ning on kaugenenud seetõttu ka rahvuskultuurist. Sellisest kahetsustundest pääsemiseks tuleb oma emakeelt hoida ja seda õppida, sest muidu võib väga paljust ilma jääda.

Samuti on hea osata eesti keelt ka siis, kui viibime välismaal. Selle kaudu saame tutvustada eesti kultuuri, olla uhke oma erilise emakeele üle. Eesti keele kõnelejate arv on küll vähenenud, kuid see veel ei tähenda, et keel on hävimas. Noored peavadki keelt elus hoidma ja olema auga selle edasiviijad.

Eesti keele õppimine on ilmtingimata vajalik, sest ilma keeleta me poleks eestlased. Arvan, et keele õppimine toob kõigile kasu, isegi kui maailmatasandil on eesti keel vähetuntud. Keelt hoides hoiame kogu meie rahvuslikku pärandit, mille eest oleme seisnud sajandeid.

Lotta-Ly Pindmaa, 9. klass

Tähena maailmas

Ma särasin. Särasin eredamalt, kui mullu. Ma polnud laval, isegi ei esinenud. Mitte keegi ei teinud seda. Särasid kuuseoksad, mis, ehete all lookas, nautisid vaasis hetki, milleks need siia olid toodud.

Mullu, kui jõuluvana koputas uksele, aga keegi lastest ei julgenud avama minna, ei näinudki me teda. Sellest eelmisel aastal jättis taat jõulukoti tuppa, kui terve perega jalutama läksime. Veel varasemad jõulud jäävad juba liiga kaugesse aega, et neid mäletada – siis olin liiga noor.

Aga sel aastal kupatasid vanemad meid suurde tuppa, sest köögis suured veel sõid ning seal tekkis puudus nii ruumist kui ka õhust. Siblisime kannatamatult köögi vahet ja küsisime pidevalt, kas keegi on koputanud. Lasin pilguga üle täiskasvanute – kõik olid kohal. Tuli põles mahedalt, kuuseokstel sädeles ehteid lademetes, laud oli rikkaliku toidu all lookas ja meie õega mängisime akna all diivanil vaikset mängu kuni...

Kuni kõlas lihast ja luust läbi käiv koputus aknale. Mina ja õde olime kui kuulist lastud, kihutasime koridori ja hakkasime otsima ükskõik millist talvevarustust, mida kasutades oleks vähegi võimalik õue jõuluvana tabama minna. Aga kuna koridoris oli pime, tekkis jalanõude leidmisega raskusi. Selle ajaga, kui mina kompasin lüliti järele ja panin tule põlema, oli õde saanud juba jalga vanaisa vanad kalossid ja avas ukse, kust hiilis sisse käre pakane. Siis pistsin mina ruttu oma talvesaapad jalga, viskasin talvejope üll ja jooksin hullu peaga särgiväel õue tormanud õele järele.

Õde sumpas juba läbi hangede, et jõuda aknani, millele koputati. Meie plaane läbi näinud vanemad heitsid suure toa kardinad eest, et me midagi näeksime, ja mina kasutasin seda ära. Otsisin üles jõulumehes saapajäljed ja hoolikalt neisse astudes seadsin endale rada. Edestasin õde, kelle üks liiga suur jalavari lumme kinni jäi ja mida ta enam üles ei leidnud. Mina astusin hoolikalt mööda olemasolevaid jalajälgi, napsasin koti, mis oli sülle võtmiseks liiga raske ja tassisin selle kuidagi koridori. Selle aja peale õnnestus õel oma jalats lumest välja koukida ja mulle järele jõuda.

Läksime koos tuppa. Meid võeti vastu ohhetuste ja ahhetuste kooris, millele järgnesid vaiksed noomitused liiga paljalt õue minemise eest. Siis viisime koti kuuseokste alla, seadsime selle kõrvale kena pingi ja valisime välja, kes sel aastal jõuluvana eest kinke jagab.

See jõuluõhtu on meil õega sulaselgelt meeles – nagu see oleks alles eile juhtunud. Me tundsim, et meie kodu on jõuluvana jaoks täht, milleni ta peab jõudma. See mälestus saadab mind kogu ülejäänud elu.

Lilian Luigla, 9. klass

Minu Eesti 100 aasta pärast

Kirjutamisvõistlusele „Minu Eesti 100” esitatud töö

Eesti on minu ja paljude teiste eestlaste kodumaa, mida me austame ning püüame kaitsta ja säilitada. See on väga väike riik, kuid tal on rikkalik loodus. Siin on soid, metsi, niitusid, suuri linnu ja isegi üks suur meteoriidikraater. Minu ettekujutuses võiks kõik nimetatu olla saja aasta pärast säilinud ja meie kodumaa peaks olema sama särava ja puhta loodusega nagu praegu.

Praegune ajastu on tuntud tehnikaajastuna. Igal aastal leiutatakse ja ostetakse miljoneid, kui mitte miljardeid elektroonikatooteid. Eeldan, et sajandi möödudes on see asjaolu muutunud veelgi tavapärasemaks. Eesti on muutunud tuntud tehnikariigiks ja meid, eestlasi, teenindavad robotid. Meie kodud on muutunud nutikateks, maja tervitab sisenejaid ja lahkujaid, köök valmistab meile söögi vastavalt tellimustele ja robot koristab meie järelt. Enamik eestlasi elab maal oma kodus, mis on ümbritsetud suure aiaga, kus robotid hoiavad ja säilitavad meie ilusat loodust.

Saja aasta pärast on meie keskkonda saastavad autod kadunud ning kasutatakse loodussõbralikku õli praeguste kütuste asemel. Autod sõidavad ise ning on väga turvalised. Avariisid ei juhtu ning inimesed ei saa autode tõttu viga. Kadunud on tavapärane ühistransport (laevad, trollid, bussid, trammid jne), säilinud on ainult lennukid, kuid need on läbinud suure muutuse. Bussipeatuse asemel on igal tänaval vähemalt üks lennupeatus. Lennukid on väikesed ning läbivad paari minutiga vajalikku vahemaa.

Tulevikus on meditsiin väga arenenud. Paljud inimesed ei jää kunagi haigeks ning surevad alles väga kõrges eas. Paljud haigused on ravitavad tänu vaktsiinidele, ravimitele ning laseroperatsioonidele. Elundidoonorluses ei pea enam kasutama teiste inimeste organeid, vaid kasutatakse tehisorganeid. Sellega tagatakse vajamineval hetkel igale inimesele sobivad ja vajalikud

elundid ning välistatakse probleem, et tekivad tüsistused.

Pangakaarte, ID-kaarte ning passe enam ei eksisteeri. Inimese pangakontot ning identiteeti on võimalik tuvastada sõrmejälje abil. Kaubanduskeskused on suured ning seal on väga palju tooteid, kuid inimesed ei pea enam tunde kaubanduskeskuses vajalikke tooteid otsima, sest sisenedes istutakse mugavale toolile, millel on ekraan, kust saab valida, mis kategoorias soovitakse poodelda. Näiteks, kui soovitakse uut kleiti, tuleb ekraanile öelda, missugune peaks kleit välja nägema (mis värvi, kui pikk, lühikesed või pikad käised jne), seejärel tulevad robotitest mannekeenid sobivaid variante näitama. Kui valik on tehtud, võetakse kliendilt mõõdud ning sekunditega õmmeldakse kleit valmis, ostu eest tasutakse sõrmejälje abil. Poes saab käia ka kodust lahkumata, toimides sarnaselt, kuid virtuaalsed mannekeenid ilmuvad ekraanile ning ostud tuuakse veidi hiljem kliendi ukse taha.

Kõige suurem muutus on toimunud koolidega, kus käiakse nüüd virtuaalmaailma abil kodust lahkumata. Igas kodus on üks ruum, kus on suur nutitahvel. Iga koolipäeva alguses ilmub sellele virtuaalne õpetaja, kes hakkab last individuaalselt õpetama. Lapsed ei pea enam käsitsi vihikusse kirjutama, vaid nutiseadmete abil sisestavad teksti sekunditega virtuaalsesse konspekti. Koolis toimuvad ikka kontrolltööd, kuid nende eest hindeid ei panda. Virtuaalsed õpetajad arvestavad õpilase tunnist osavõtlikkust ning aine mõistmist. Samuti on lihtsustunud õppimine, näiteks geograafias riike õppides paneb õpilane silmade ette prillid ning tekib tunne, nagu ta lendaks, prillidega alla vaadates näeb laps riike ja nende pealinnu. Niisamuti on ka ajalooga, õpilased satuvad ajas tagasi ning näevad, milline oli elu vanasti.

Digiajastule vaatamata vajavad inimesed siiski ka sotsiaalset suhtlust. Seega on tavapäraseks saanud laupäevased ja pühapäevased kokkutulekud. Maakonna rahvas koguneb suurde keskusesse ning inimesed suhtlevad ja vahetavad omavahel muljeid möödunud nädalast.

Saja aasta pärast on Eesti kõvasti muutunud ning muutus on

toimunud positiivses suunas. Eestist on saanud tehnikariik, kus inimeste elu on muutunud väga lihtsaks ja mugavaks ning lõpetatud on maailma reostamine. Tahaksin kindlasti ka saja aasta pärast elada Eestis.

Sara Lota Tars, 63.c

Sa oled ju Eestist!

Kirjutamisvõistlusel „*Minu Eestile*” äramärgitud töö (2017)

„Kuidas läheb?” küsis võõrkeelne hääl lennukis, nii muuseas, tervituse järel. Tean, see on neil, ameeriklastel, viisakusest, aga valetada pole ma kunagi osanud ja sel momendil tahtis minu sisemine eestlane end vabaks karjuda. Kaua olin ma kannatanud neid vihmaseid ilmu, väikelinnade sõiduteede auke ja kinniseid inimesi, kes oma olekuga ka mind ennast hallina hoidsid! Olin stereotüüpne miinusprillidega eestlane ja just teda läksingi vahetusaastale Ameerika Ühendriikidesse ära peitma.

Esimesed kuud Texases möödusid suurepäraselt. Iga päev oli täis rõõmu ja tundsin tõsimeeli, et kõik liigub vaid paremuse poole, suunaga mäetippu, kus askeldavad särasilmsed ameeriklased. Tahtsin olla üks nende seast ja olin selle nimel paljuks valmis. Võtsin kiirelt omaks nii võõrastele komplimentide tegemise kombe kui ka erinevad viisakuselemendid. Püüdsin harjuda kõigega, mis sel riigil mulle pakkuda oli. Püüdsin niivõrd tugevalt, et kaotasin iseenda.

Minu selja taga olid mitmed elumuutvad kogemused ja ühel päeval otsustasin neid piltide kujul oma kohalike sõpradega jagada. Fotosid nähes lausus üks neist aga midagi ettenägematut: „Tundud pildil nii kurb. Miks sa ei naeratanud?” Mind tabas segadus. Olin ju piltide tegemise ajal olnud kõige õnnelikum inimene maailmas. Olin ju? Enne, kui midagi selgitamagi suutsin hakata, jõudis ta minust ette: „Ah õigus, sa oled ju Eestist!”

Kaitserefleks, pulss kiirenes ja sekundiga olin kühveldanud enda seest välja iga viimsegi pudeme musta mulda ning liiminud kokku purunenud killud eestlaslikkust. Minust sai kirglik patrioot, kes ei hoolinud enam ei aukus teedest ega halbadest ilmadest. Siiski pani ameeriklase kommentaar mind küsimuse ette: on see kõik tõesti meie – eestlaste – endi süü, et teistele nii emotsioonitud paistame? Ma ju tean, et see rõõm on meil hinges olemas. Samamoodi on udu taga alati päike peidus. Ehk peaksime lihtsalt ise rohkem särama, et sinitaeva kuldne kuninganna konkurentsikartusest uudishimulikuks muutuks ning end pilvede tagant ilmutaks? Ja mina julgen olla esimene naeratav päikesekiir.

Hetk, mil Eestisse tagasi lennates triibulised põllud ja sinised järved paistma hakkasid, oli midagi erilist. Minu mustvalge teler oli hakanud värve näitama! Alles nüüd, mitu kuud hiljem, taipasin, et ma ei roninud mäetippu eesmärgiga ennast maailmale tõestada, vaid et ise seda näeksin – ja minu kodumaa paistis sealt ülevalt armsam kui kunagi varem. Oli uhke olla eestlane. Toetasin oma pisarais pilgu koos sõrmedega vastu jäist aknaklaasi ning sosistasin nüüd Eestimaa sügavatesse vetesse eksides: „Hästi, mul läheb hästi!“

Kätrin Sibul, 63.a

Mida tähendab minu jaoks NRG?

Arvatavasti iga inimene on teinud oma elus enese arvates õigeid ja valesid otsuseid. Nii ka mina pidasin esialgu siia kooli õppima tulemist juuste kokku langemiseks ning lõppkokkuvõttes mitte parimaks otsuseks. Mul olid põhimõtteliselt kõikide koolide ukSED avatud, kuid lõplik valik langes Nõo Realgümnaasiumile, sest siin on õpilaskodu.

Minu jaoks on muutunud algselt pigem vale otsus ainuõigeks valikuks. Siinne kool pole liiga suur, et oma saavutustega mitte silma paista, ent samas tuleb selleks pingutada, sest õpitulemuste

tase on küllaltki kõrge. See motiveerib pingutama.

Võib-olla paljud ei mõista, mida tähendab tegelikult vabadus, vabadus otsustada, teha vigu ning olla täpselt nii eriline ja omapärane, kui tahes olla saab. Mul on siin koolis palju rohkem võimalusi ise otsustada: mida süüa, kus käia, millal õpin ning kellega ma oma aega veedan. Selles peitubki minu jaoks NRG väärtus – iga õpilane saab olla tema ise, mitte osa hallist massist, sest nõokad on tolereerivad ja heas mõttes imelikult omapärased.

Siia tulevad õpilased üle kogu Eesti. Tutvus- ja sõprussidemed, mis siin on loodud, jäävad kestma aastakümneteks. Nii palju erinevaid isiksusi ja põhimõtteid, millega ja kellega rinda pista ning arvestama õppida. Minu jaoks on NRG vabadus teha valikuid, sõlmida sidemeid ning võimalus õppida väärtustama teistsuguseid ja enesekindlamaid inimesi. Olen õnnelik, et asusin siia kooli õppima.

Miski oli mind kammitsemas,
kinni hoidmas, kasvamist takistamas.
Püüdsin pääseda vabadusse, priiusesse,
kuid takerdusin koduste põhimõtteisse.

Tegin otsuse rutaka
pääseda kodust,
oma ellu rutata.

Valisin NRG, valisin kodukauguse,
hakkasin otsima pääsu süngusest valgusesse,
kohta, kus olla oma ebatavalisusega tavaline,
normaalne, suhtlev inimene.

Õppisin elama,
leides ilu ja valu,
õppisin elama nii,
et ealeski alla ei vannu.

Elina Jõpiselg, 61.a

Minu kool – NRG

2014. aasta kevadeks oli mul kindel plaan valmis: välja valitud koolid, kuhu soovisin sisseastumiskatseid sooritada. Aga nende koolide hulgas ei olnud Nõo Reaalgümnaasiumi. See kool polnud minu tutvusringkonnas väga tuntud ja ma ei teadnud NRG-st suurt midagi. Kuna tegemist oli ikkagi reaalgümnaasiumiga, siis olin täiesti kindel, et ei saa sellesse kooli sisse.

Ma ei tahtnud jääda oma vanasse kooli (Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumisse), sest ei soovinud veeta veel kolm aastat samade klassikaaslaste ja õpetajatega. Ma tahtsin saada uusi kogemusi ning tutvusi. Sel eesmärgil olen käinud ka palju reisimas ja osalenud noortevahetusprogrammides ning haaranud kinni peaaegu igast vähegi huvitavast ja kasulikust võimalusest, sest silmaringi avardamine on minu jaoks väga oluline.

Päev, mil sain teada, et ma olen Nõo Reaalgümnaasiumi sissesaaivate õpilaste nimekirjas, on minu elus olnud üks parimaid ning ma mäletan seda siiaani. See mõjus nagu sõõm värsket õhku, ma justkui ärkasin ning tundsin ennast taas elurõõmsana. Aga sügisel NRG ühiselamusse sõites oli mul ikkagi „närv sees“ – kuidas ma küll hakkama saan! – kuid kohale jõudes oli mul tunne, et just siia ma kuulungi.

Nõo Reaalgümnaasium ei ole lihtsalt kool, see on kogukond või isegi pere, kes on nõus alati aitama, kui midagi vajatakse, sest nõokad on alati üksteise jaoks olemas. Nõo Reaalgümnaasiumisse tulles saadakse justkui uus identiteet – nõokas – ja koos sellega palju uusi tutvusi ning tunde, et igaühega arvestatakse ja ka „rebased“ võetakse vastu täpselt nii, nagu nad on, oma tugevuste ja nõrkustega, sest keegi ei pea nõokaks saamise nimel muutuma.

Tänu NRG-le tekkis mul huvi majanduse vastu. See võib olla ka eriala, mida ma tulevikus soovin õppida. Olen selle eest oma koolile väga tänulik, sest varasemalt polnud mul õrna aimugi, mida ülikoolis õppida tahan, sest mul on palju erinevaid huvialasid.

Mõnes teises koolis poleks ma võib-olla seda eriala enda jaoks avastanud.

NRG on pakkunud mulle väga palju võimalusi ning avanud uusi uksi. Ma mäletan siiani esimest koolipäeva ja aktust, kus väideti, et nõokas on väga energiline, tulenevalt kooli logost ja sümbolist NRG. Nii see ongi, sest praegu tegelen ma palju rohkemate tegevustega kui eelmises koolis, aga ma olen rahul, sest mida rohkem on mul kohustusi ning tegevust, seda enam on mul kogemusi ja tutvusi tulevikus.

Ma olen uhke, et mul on võimalus olla nõokas ning enda tuttavatele, kes minult küsivad, on mul öelda oma kooli kohta vaid parimat. Nõokaks ei sünnita, nõokaks saadakse, kuid see on ainulaadne võimalus, mille poole püüelda, sest Nõo Reaalgümnaasium on reaalne edu alus.

Jolan Henriette Koduvere, 61.a

Minu tuleviku Eesti

Kirjutamisvõistlusele „*Minu Eesti 100*” esitatud töö

Inimkond on väga kiiresti arenenud ja loomulikult on seda teinud ka Eesti. Sellepärast on väga raske ennustada, milline võiks meie kodumaa olla 100 aasta pärast. Saab ainult oletada ja loota, et areneme paremuse suunas. Milline võiks ikkagi olla elu 100 aasta pärast?

Rääkides Eesti arengust, peaks primaarne olema sallivuse suurenemine ja selle tagajärjel mitmekesisuse kasvamine, sest selle puudumine on praegu suureks probleemiks. Ma loodan, et 100 aasta pärast on Eestis palju vähem viha erinevate vähemuste vastu. Praegu on suur osa eestlasi peaaegu kõige vastu, mis on teistsugune. Kui kodanikena oleksime aktsepteerivamad ükskõik millise erinevuse suhtes, siis oleks meie kogukond palju ühtsem.

Tänapäeval on Eestis väga suureks probleemiks palgalõhe. Tuleviku Eestis on loodetavasti absoluutselt kõigil võrdne võimalus hästi elada, olenemata soost, rahvusest, nahavärvist või muudest tegurist lähtuvalt. Ma loodan, et 100 aasta pärast on meie riik täis erinevaid inimesi, kellel kõigil on olemas töökoht ja inimväärne palk. Kuigi ei saa loota, et pole üldse viha ja kõik isoonid on ühtviisi sallivad, siis vähemalt, ma loodan, et enamik rahvast on aktsepteeriv, ühtne ja võrdõiguslikkuse põhimõtteid järgiv.

100 aasta pärast on kindlasti toimunud ka suur ülemaailmne areng, seda nii tehnoloogilises, kultuurilises, majanduslikus kui ka sotsiaalses mõttes. Minu Eesti oleks kindlasti jätkuvalt tehnoloogilise arengu eesotsas, sest see on ka praegu üks meie tugevustest ning loodetavasti tegeleme sellega ka tulevikus edasi. Samuti oleks 100 aasta pärast minu Eestis võimalik saada veel paremat haridust ning me oleksime jätkuvalt erinevate ülemaailmsete testide edetabelite eesotsas, nagu praegu PISA-testiga. Majanduslikku seisu arendades ja oma tugevustele keskendudes oleks meil võimalik tõusta riikide hulgas kõrgele kohale ning minu tuleviku Eestis oleme praegu unistuseks näiva eesmärgi saavutanud. Kõigest eelnevast tulenevalt on meil tõenäoliselt ka suur roll ülemaailmsetes poliitilistes suhetes ja liitudes.

Võrreldes hetkeolukorraga on minu tuleviku Eesti peamiselt arendanud just oma praeguseid nõrku kohti, kuid jätkuvalt keskendutakse riigi tugevate külgede arendamisele. Eestlased on 100 aasta pärast palju ühtsem ja võrdsem rahvas. Inimesed on üksteise vastu sallivamad ning ei ole diskrimineerimist. Samuti oleme käinud ülemaailmse arenguga jätkuvalt kaasas ning oleksime teiste riikide hulgas tähtsal kohal. Kõike seda võib loomulikult loota, kuid peamine on see, et minu tuleviku Eesti on jätkuvalt püsinud tugeva ja iseseisva riigina.

Mari-Ann Meos, 63.c

Mida tähendab minu jaoks NRG?

Mida tähendab minu jaoks minu kool? NRG tähendab unetuid öid, tunde õppimist, lugematuid kordi tahvli ees käimist. Minu kool tähendab minu jaoks 100% pingutust, see tähendab, et kunst jääb tagaplaanile ja et tähtsustatakse eelkõige reaalseid. Minu jaoks tähendab NRG, et ma ei või põruda, see tähendab, et ma ei või teha vigu keemias ega matemaatikas, ma ei või õpetajatele halvustavalt vastu rääkida ja pean jagama neljakandilist maailmavaadet: matemaatika, keemia, füüsika ja arvutiõpetus.

Lisaks sellele tähendab NRG minu jaoks uhkust. Ma saan olla uhke, et käin just selles koolis. Ütlen alati naeratades, et mina õpin Nõo Reaalgümnaasiumis. Ma olen uhke, et minu sõbrad saavad õppida siin koos minuga ja olen uhke, et meil on just sellised õpetajad, nagu nad on. Kannan uhkusega NRG koolimärki ja sõrmust ja jagan alati meeleldi infot meie kooli kohta. Aga kõige rohkem olen uhke just enda üle. Olen üle elanud unetud ööd ja tunnid, mis on kulutatud õppimisele, sajad tahvli ees käimised ning arvutipraktikad ning järelvastamised.

Kool ei ole maja, mööbel, eksamid vms. Koolist teevad kooli inimesed. Koolist teevad kooli sõbrad. Mul on tohutult vedanud klassikaaslastega, kes loovadki mõnusa keskkonna, kus õppida. NRG tähendab minu jaoks pingutust, kannatlikkust ja palju matemaatikat, aga ka sõpru, häid õpetajaid, nalja ning naeru.

Inger Reti Ivanov, 61.a

NRG — rohkem kui lihtsalt kool

Kolm aastat tagasi „noorte rebastena“ vastvalminud koolikompleksi sisse astudes ei osanud meist keegi ilmselt aimata, millised katsumused ja rõõmuhetked on ees ja kuhu see töö ning vaev lõpuks viib.

Nüüd, kui lõpp on juba käega katsutav, saab teha tagasisivaate kõigele gümnaasiumiajal kogetule. Usun, et istudes 50 aasta pärast vana ja väsinuna kiiktoolis ning meenutades kõike olnut, oskame ilmselt alles siis kooliaega väärtustada ning tänulik olla.

Tänapäeval saan aga öelda, et esimesed ponnistused iseseisva elu poole olen teinud just Nõos ning olen selle üle ka väga õnnelik. See, et oma elu alustamine on keeruline, on siililegi selge, kuid nõokana – ümbritsetuna parimatest sõpradest, teisest keskkonnast ja turvalisest kodust – on see eluetapp möödunud mängleva kerguse ja lustiga. Rääkides sõprussuhetest, on siin loodud sidemed need, mis on mõeldud kestma jääma kogu eluks.

Õppides Nõo koolis, on tunda, et siin väärtustatakse õpilasi. Tublimaid märgatakse ja tunnustatakse ning mitte ainult juhtkonna, vaid ka kaasõpilaste poolt. Sama kehtib ka hariduse pakkumisel, kus on eesmärgiks võetud kõige säravamad tähed ja kõrgemad tipud ning mitte mingil juhul ei lepita keskpärasusega.

Nagu J. F. Kennedy on öelnud, et „hariduse eesmärgiks on teadmiste edendamine ja tõe lahtiharutamine“, nii on ka NRG eesmärgiks kasvatada meist teadmistehimulised, töökad ja tublid inimesed.

Helena Saar, 60.a

„Argipäev“. Akrüül. Aale Liivak, 65.a

VALITUD KÕNED

Ava silmad ja sa näed!

Tere, lugupeetud žürii ja austatud kuulajad!

Meid on siin maailmas väga palju ja ükski meist ei ole kellegi teisega samasugune. Kas unikaalsuse tunnuseks on eri kultuurid, teistsugune nahavärv või mingi erivajadus? Või hoopis inimesed, kes armastavad teineteist olenemata soost ja vanusest? Aegade jooksul on tekkinud kindlad stereotüübid. Inimesed on nendesse kinni jäänud.

Eestis on laialdaselt levima hakanud lugupidamatus ja austuse puudus. Viimasel ajal jäävad silma erinevad lood vihkamisest, alavääristamisest ja sallimatusest. Just sallimatus on üks teema, mis mulle muret valmistab. Inimesed tihti ei suuda aktsepteerida teisi sellisena, nagu nad on. Kust on see tulnud? Eelkõige vist lapsepõlvkodus, empaatiavõime puudumisest, madalast enesehinnangust.

Sallimatu käitumisega võivad kaasneda tõsised tagajärjed. Alustades teise inimese vältimisega, lõpetades nii vaimse kui füüsilise vägivallaga. Haiget võib teha nii ignoreerimise kui ka sõnadega. Mõtlematult öeldud sõnad võivad teist inimest riivata ja hingele väga haiget teha. Kuigi sõnavabadus on andnud meile julguse ja avatuse, peaksid inimesed ikkagi jälgima enda sõnakasutust. Kahju võib saada nii vaimne kui füüsiline tervis.

Ma arvan, et me kõik oleme kogenud hetki, kus räägime kellestki halba, et enda enesehinnangut tõsta või läinud kaasa kiusamisega. Tihti me ei näegi tervikpilti, vaid osa sellest. Me ei saa minna enam ajast tagasi ja muuta neid tegusid ja sõnu. Oleme käitunud valesti või teinud valesid otsuseid selle alusel, kas kellelgi on teistsugune keha, keegi mõtleb teistmoodi kui meie või on ta majanduslikult kehvas olukorras. Kas ta räägib hoopis teist keelt, tal on mingisugune erivajadus või teine nahavärv.

Me ise loome enda ümber atmosfääri, mis kandub edasi meie perekonda, sõpruskonda. Kas me ei tahagi elada ja õppida hea

õhustikuga keskkonnas, kus saab olla mina ise? Kas me polegi siin selleks, et elada parimat versiooni enda elust? Sageli ei julgeta välja öelda häid ja tunnustavaid sõnu.

Ma arvan, et me tahame suhelda ja olla koos laia silmaringiga, julgete ja avatud inimestega, sest nemad ju täiendavad meid. Parim viis sellega toime tulla, on oma vigu näha, neist õppida, et järgmine kord osata uute situatsioonide, olukordade ja inimestega toime tulla. Tihti piisab enda sisse vaatamisest ja enda arendamisest. Ennast analüüsides ja uuesti õppides on võimalik muutuda paremaks inimeseks. Kõik me oleme omamoodi erilised ja väga erinevad isiksused. Miks teha kedagi maha sellepärast, et ta on teistest erinev, ainulaadne.

Oska näha ja märgata enda ümber neid, kellel läheb hästi ja kellel mitte nii hästi. Vaata südamega ja muutu sallivamaks, aita, kui on võimalik. Võta omaks teisi inimesi enda ümber, ole avatud ja sõbralik. Sallivamas Eestis on parem elada ja õppida. Ava silmad ja sa näed!

Kelli Kõivik, 9. klass

Aega on tegelikult vähe

Tere, austatud kuulajad!

Aega on vähe! Ma olen kindlasti nende poolt, kes niimoodi arvavad: aega on vähe. Ja need, kes sellele vastuväiteid toovad, ei tee seda veenvalt. Nad on hoolimatud, arrogantsed ja nõrgad. Nõrgad tunnistamaks seda, mis maailmas, meie armsal koduplaneedil, toimub.

Meil on vähe aega, et planeet Maa kärbumine peatada! Tuleb uskuda neid, kelle jutt ja faktid on tõesed ja õiged. Teadus on päris ja see on fakt! NASA andmetel on Maa keskmine pinnatemperatuur alates 19. sajandi lõpust tõusnud umbes 1.14°C. Selle peamised põhjused on olnud süsinikdioksiid ja muud inimtekkelised heited atmosfääri. Kliima ei tohiks soojeneda aastaks 2030 rohkem

kui 1,5°C. Kui me samamoodi nagu praegu edasi tegutseme – paisates õhku süsinikdioksiidi, hävitades vihmametsi, tarbides ohjeldamatult asju, mida me tegelikult ei vaja, ähvardab meie maakera reaalne oht.

Milline see oht siis on? Kümne aasta pärast on metsapõlengute tõenäosus kõvasti suurenenud. Looduseuurija ja loodusfilmide autor David Attenborough käsitles Amazonase vihmametsade olukorda. Oma filmis ta tõestab, et kümne aasta pärast on need niivõrd maha raiutud või põlenud, et ei suuda enam piisavalt niiskust toota ning lagunevad kuivadeks savannideks. Tuues kaasa traagilise liigikaotuse, muudab see ka globaalset veeringet. Samal ajal on Põhja-Jäämeri muutumas suviti täiesti jäävabaks ning nii ei ole jääkarudel enam võimalik elada. Ilma valge jääkatteta peegeldub vähem päikeseenergiat tagasi kosmosesse ja kliimasoojenemise kiirus suureneb.

Mida me teha saame? Loomulikult teavad paljud juba mitmeid lahendusi, kuid sellest ei piisa. Me vajame massilist ja ülemaailmset tegutsemistahet. Suured muutused saavad toimuda alles siis, kui meil kõigil on ühine arusaam meie ees seisvatest probleemidest ja saadaolevatest lahendustest. Kuid kahjuks ei ole veel sellist ühtset arusaama. Näiteks eelmise aasta alguse Postimehest sai lugeda USA valitsuse raportist, milles hoiatati ulatusliku majanduskahju eest, kui kliimamuutust toitevate süsinikuheitmete vähendamiseks samme ei astuta. Raporti peale ütles president Trump selge sõnaga, et ei usu selle tulemusi ja keeldus vajalike meetmete rakendamisest. Nüüd, kui Trump peab taanduma, on paljudes tärganud uus lootus: ehk paraneb meie koduplaneedi olukord?

Kuid kliimamurede loetelu ei lõpe sellega. On jäänud veel nimetamata suurim probleem meie maakeral – rahvaarv. Viimaste aastakümnetega on maailma populatsioon suurenenud dramaatiliselt kiiresti. Praeguste prognooside põhjal elab 2100. aastaks maailmas 11 miljardit inimest. Veel 60 aastat tagasi oli maailma populatsioon isegi alla poole praegusest rahvaarvust. Siis oli veel rikkumata loodust üle terve maailma 62 protsenti,

kuid nüüdseks on see kahanenud 35le protsendile. See on viimane inimtegevuse kahjulikest mõjudest vaba olev ala. Mis saab edasi?

Kuid ma ei kaota lootust. Me ei saa ilma teaduseta, ilma selleta me lihtsalt tegutseme pimesi. Teadus aitab meil mõista, mis valikud on õiged. Ja on aeg ka poliitikutel silmad avada. Ma tean, et meie põlvkond ei jätka endale valetamist, justkui kõik oleks korras. Sest me tahame, et maakera jääks kestma ka neile, kes on pärast meid.

Aitäh kuulamast!

Ellen Veidenbaum, 9. klass

Valikute tegemise kunst

Juba Shakespeare on mõtisklenud raske valiku üle. „Kas olla või mitte olla, selles on küsimus,” on ta öelnud.

Valikud on kujundanud terve meie elu ja me ei jäta enne surma nende tegemist. Teile võib tunduda, et praegu on kõik otsused teie eest ära tehtud, kuid ma kinnitan, et see ei ole nii. Igas päevas teeme me tuhandeid valikuid, millest enamikku me ei märkagi: kas ma kannan musti või halle sokke, kas tähistan Eesti Vabariigi aastapäeva või võtan seda nagu iga teist päeva, kas panen leiva peale juustu, vorsti või mõlemat.

Me ei pane neid otsuseid tähele, sest meie mõte ei peatu nende tegemiseks, me ei kuluta nende peale aega. Ja me ei kuluta nende peale aega, sest, ausalt öeldes, ei muuda sellised otsused midagi.

Kui tavaliselt rääkida valikutest, mõeldakse just neid valikuid, mis meie elu kõige rohkem mõjutavad. Näiteks, head üheksandikud, enamikule meist pakuti võimalust veeta järgmine õppeaasta Ameerikas. Sellega kaasnes ilmselt üks tähendusrikkamaid valikuid meie senises elus. Ma tean, et nii mõnigi teist otsustas õnne katsuda ja proovis valituks saada ning teile soovin ma edu. Head kaheksandikud, ilmselt pakutakse ka teile seda võimalust, kuid ka teie olete juba praegu kaaluka otsuse langetanud, ma mõtlen

nimelt loovtöö teema valikut. Te saite valida midagi lihtsat, mis peaaegu, et garanteerib teile hea hinde, aga ka midagi keerukamat ja huvitavamat, mida te ka hiljem kasutate, kuid mille tegemisel võib teil ajast puudu tulla. Kiire tulemus või pikaajaline kasu.

Ka sellesama kõnevõistlusega kaasnes nii mõnigi otsus, kuid kõige suurem valik on veel ees: kuhu edasi minna? Kas gümnaasiumi, kutsekooli või Mc Donald'si koristajaks? Arvestage, et me kõik sinna ei mahu. Õpilased, me oleme nüüd jõudnud sinna punkti, kus otsustusõigus antakse meile. Meie otsustame, mida oma eluga peale hakkame, mida tahame saavutada ja kuidas me seda teeme. Kuid pöördudes tagasi FLEX-i programmi ehk Ameerikas õppimise juurde, kui paljud teist isegi ei mõelnud selle peale? „Liiga palju rabelemist“, „mina niikuinii ei saa“. Ma olen kindel, et paljud inimesed on sellise suhtumisega oma elu ära raisanud, saavutamata eriti midagi. Mõelge, mida kõike me ära oleme teinud – pidanud kõne, teinud ära loovtöö, kirjutanud ka arutluse. Mina usun, et me kõik oleme suutlikud jõudma kaugele, saavutama kõike, ükskõik mis alal. Vaja on vaid pühendumust ja järjepidevust.

Iga oskus on omandatav, aga nende omandamine on teie teha. Nüüd on see aeg, kus te saate juba teha esimesi samme lõppmängu poole, oma unistuste poole. Ärge raisake praegust aega, sest pole kindel, et tulevikus minevikku muuta saab ja te võite oma lodevust hiljem kahetseda. Õppige, uurige, küsige, harjutage. Internet on teie parim sõber, kui mujalt otsida ei viitsi. Vanematel põlvkondadel seda luksust ei olnud. Ärge laske oma elu raisku, sest teil on seda vaid üks ja surm on ainus asi, mis elus kindel on.

Kusti Sammul, 9. klass

Ava silmad ja sa näed — näed armastust

Tere, austatud koolipere ja kaasõpilased!

Osad teist on kindlasti välja kujunenud põhimõtted ja terve hunnik teadmisi, aga oskate te vastata küsimusele: mida tähendab armastus?

Armastus. Kui raske on tegelikult leida ja säilitada armastust, mida me kõik pidevalt otsime. Suur osa sellest probleemist on, et me määratleme seda valesti. On väga võimalik, et ükski teine teema ei ole rohkem analüüsitud, läbi räägitud ja kogetud kõikide inimeste poolt maailmas, kui armastus. Ja ikka pole meil õrna aimugi, mis see on.

Agas mõelge korra selle peale. Mida peab üks inimene tegema, et teine teda armastaks? Mulle tundub, et selleks on vaja teine inimene õnnelikuks teha. Agas asi on selles, et me tegelikult ei saa üksteist õnnelikuks teha. Sa võid panna kellegi naeratama, ennast hästi tundma, naerma. Agas see, kas inimene on või ei ole õnnelik, on täielikult ja totaalselt sinu kontrolli alt väljas.

See, mida meie kutsume armastuseks, tunne, mida me otsime, kui me üritame luua seda, mida me nimetame armastuseks, ei ole tegelikult armastus. Iha ja nauding. Meie jaoks tähendab armastus soovide rahuldamist. Ehk siis, kui sa vastad minu vajadustele, siis ma armastan sind, kui ei, siis mitte. See muudab armastuse tehinguliseks.

Ma toon näite. Aednik ja lill. Kui aednik paneb lille kasvama, siis ta õpib, kuidas seda konkreetset lille on kasvatada vaja. Igal lillel on erinevad vajadused, ja aednik ei sunni lille kohanema, vaid õpib ise tema eest hoolt kandma. Lill peaks õitsema ja särama, mitte olema selline, nagu keegi sunnib teda olema.

Armastuse nimi on KMA. Kuula. Mõista. Aktsepteeri.

Ei saa korralikult kuulata, kui sa tahad midagi öelda. Kuulamise kunst on vaigistada enda mõtted ja lasta teise mõtetel siseneda. Et sa saaksid täielikult aru, mida teine inimene öelda tahab. Tegelikult

enamusel meist ongi vaja lihtsalt kuulajat.

Mõistmisel on armastava keskkonna loomisel väga oluline osa. Ei ole paremat tunnet, kui tunda, et sind mõistetakse. Ja mis mind on selle juures aidanud on see, et ma kordan oma mõttes üle, mida see inimene on juba öelnud.

Aktsepteerimine kui välimuse, unistuste, eesmärkide ja hirmude omaks võtmine. Mitte ainult teise, vaid ka enda omade. See ei ole kerge, aga see on vajalik.

KMA – Kuula. Mõista. Aktsepteeri.

Mina näen armastust kui abi. Et sa suudad oma vajadused korraks kõrvale lükata, et teist aidata. Kõigil on raske. Armastus on nagu teise murele pühendumine. Et ta vähem kannataks. Et ta õitseks, tunneks ennast hästi, naerataks, säraks. Ma arvan, et armastus on meie endi elu kingituste andmine ja jagamine, eesmärgiks võimendada ja suurendada neis peituvat rõõmu.

Ma ütlen: armastus. See pole vale.

Kui tahad kuulda, tule lähemale.

Kui tahad tunda, tule päris ligi.

Kuid rohkem ma ei ütle ometigi.

(Doris Kareva)

Elis Luigla, 9. klass

Ava silmad ja sa näed

Tere, lugupeetud õpetajad ja kaasõpilased. Mina tahan täna teile rääkida haridussüsteemist.

Oleme kõik harjunud, et kool on selline, nagu see on, aga avame silmad ja vaatame, milleks kool meid päriselt ette valmistab. Valisin selle teema, sest arvan, et kool võiks olla teistsugune.

Me veedame koolis keskmiselt rohkem kui 12 aastat oma elust. Juba lasteaed valmistab meid ette kooliks, põhikool gümnaasiumiks

ning gümnaasium ülikooliks. Ma ei tea, kuidas on teiega, aga mulle tundub, et iga kool valmistab meid ette AINULT järgnevas kooli etapiks.

Te kõik olete kunagi küsinud õpetajalt küsimuse, et milleks me seda õpime. Mis ta vastas? Mina olen saanud kolme sorti vastuseid: „Seda vajad sa eksamil“, „Sellega tegeled sa edasi gümnaasiumis“ ja „Ma ei tea“. Siinkohal tekib mul küsimus, miks meile õpetatakse asju, mida vajame ainult koolis ja mis on elukauged?

Me õpime keerulisi valemeid ja ohtralt fakte, mida me peast ei peaks teadma, sest need on vajadusel internetist kättesaadavad. Selle asemel võiks me juba põhikoolis õppida rahandust, psühholoogiat, tervishoidu, sotsiaalmeedia ohtusid ja selle asemel, et hüpata üle kitse, võib-olla hoopis enesekaitset. Loomulikult on meil endiselt vaja algõpet kõikides ainetes, mida praegugi koolis õpime. Aga ainult baasteadmised peaksid olema kõigile kohustuslikud.

Üks suur probleem koolisüsteemis on pealiskaudsus ja õpilaste tagant kiirustamine. Meie, üheksandikud, õpime iga päev seitset erinevat õppeainet ja ei saa korralikult keskenduda ühelegi neist.

Küsisin kunagi vene keele õpetajalt, et miks me nii kiiresti teemasid läbime. Ta vastas, et kui mina kunagi vene keele õpetajaks tahan saada, peab ta mulle seda võimaldama. Miks peavad klassi täite kaupa inimesi saama sunnitud võimalusi, mida võib-olla ainult 1% õpilastest kasutab. Süvenenum õpe võiks toimuda pärast põhikooli.

Väga paljud koolid võtavad juba aastaid osa programmist Kiusamisvaba Kool, kuid mina mingit arengut ei näe. Selle asemel, et meile õpetada, kuidas käituda, kui kiusamist pealt näeme, võiks meile õpetada sallivust ja austust üksteise vastu. Normaliseerida, et on olemas inimesi nii erineva nahavärvi, kehakaalu kui ka erineva seksuaalsusega, aga ainus asi, mis loeb, on inimese olemus. Ma tean, et enamik õpetajatest ütleks mulle selle peale, et seda õpetavad teile vanemad, aga mina arvan, et kuna paljud vanemad on samamoodi

väga sallimatud, siis ainuke võimalus mingitki muutust näha, on selle õpetamine koolis. Ja teie, kes te mind praegu kuulate, olete juba piisavalt vanad, et asjadest aru saada, nii et palun võtke ennast kokku ja näidake välja austust üksteise vastu.

Kokkuvõtteks tahan öelda, et minu arvates on praegused põhikooli õppekavad üle paisutatud ja see õpetab paljudele hoopis mitte süvenemist. Oleks aeg midagi muuta.

Täna kuulamast!

Karili Laasik, 9. klass

Medali kaks poolt

Tere, armsad klassikaaslased ja austatud õpetajad!

Medali kaks poolt, sellest saab rääkida väga erinevate nurkade alt, aga täna siin ja praegu räägin ma kontaktõppest ja kodu- ehk distantsõppest.

Eelmise aasta detsembris sai alguse Covid-19. Tasapisi jõudis see ka Eestisse ja ma mäletan selgelt, kuidas 13. märtsil läksid kõik Eesti koolid üle distantsõppele ning terve Eesti läks karantiini. See oli meie ühiskonnale uus olukord, mis raputas kõiki. Selles olukorras oli näha, kes kohanesid kiiremini ja said paremini hakkama ning kes jälle mitte. Karantiini ajal tulid välja inimeste tegelikud tugevad ja nõrgad küljed. Sain aru, kui tähtis on mulle mu perekond. Ühtlasi võib öelda, et ka see viirus on medal, millel on kaks poolt.

Igapäevaselt koolis olen klassikaaslaste ja sõpradega pidevalt koos ning tulid on väikestest probleemidest kiired tulema. Koolis käies tuleb hommikuti vara ärgata ja süüa iga päev koolitoitu. Kui vähegi viitsid tunnis kuulata, saad uue osa juba koolis selgeks ja selle võrra on kodus rohkem vaba aega. Kui ei saa millestki aru, on kohe võimalik õpetaja käest üle küsida või käia konsultatsioonis. Igapäevane koolielu on rutiinne ja täpselt õpilase mugavustsoonis – tunnid päevast päeva samal ajal, siis trennid, siis valmistumine

järgmiseks koolipäevaks. Kodus õpid, sööd, pesed, magad ja võtad kapist hommikul puhtad riided. See on loomulik asjade käik ja pole vaja oma pead liigsega vaevatagi.

Üldiselt meeldis mulle distantsõpe, see oli minu jaoks ülimalt huvitav kogemus. Distsantsõppel olles igapäevane füüsiline kontakt sõprade ja õpetajatega puudus, jäid ainult sotsiaalmeedia kanalid. Õppisin hindama seda, kui tähtis on oma sõpradega suhelda ja neid näha just silmast silma. Sel ajal tuli enda pea tööle panna ja ise hakkama saada absoluutselt kõigega. Tore oli ju küll alguses igal hommikul kaua magada, süüa ja õppida, millal tahtsid, kuid selline suhtumine muutus kiiresti. Varsti oli selge, et õppida oli üle mõistuse palju ja elutempo kodus läks kiireks ja pingeliseks. Hea, kui nädalavahetustel sai korra puhata. Aga selle juures oli hea see, et distantsõpe muutis mind iseseisvamaks, õppisin rohkem õppimisega tegelema ja end kõrvalistest asjadest välja lülitama.

Kõik see karantiin, distantsõpe ja kodus päevad läbi olemine ei olnud ju üldse lõpuks toredad, aga kõik see muutis mind ja olen üsna kindel, et ka teid, üheksas klass. Tegelikult just tänu distantsõppele ja karantiinile hakkasin internetis uute inimestega suhtlema ja sain endale uusi sõpru, mille üle on mul tegelikult hea meel. Lisaks käisin rohkem õues ja metsas jalutamas, sest ega ei suutnud ju iga päev ainult nelja seina vahel olla ja õppida. Kuna olin sel ajal kogu aeg ainult perega koos ja mitte kellegi teisega, siis tuli alguses ette ikka üsna palju peresiseseid tülisid ja üksteisest möödarääkimisi. Lõpuks loksusid asjad siiski paika.

Kokkuvõtteks ma arvan, et kõik me saime selles keerulises olukorras lõppude lõpuks ju ikkagi hakkama. Kuigi keerulistel olukordadel on alati negatiivne külg, siis pannakse meid proovile ja sellised olukorrad muudavad meid ainult tugevamaks ja liidavad inimesi ning tuleme oma mugavustsoonist välja. Kui distantsõppe tõttu pidime kaitsma loovtööd sel sügisel, tundus ju see kõik meile alguses medali negatiivne külg ja väga ebaõiglane. Mõeldes tänast kõnevõistlust, tuli see meile ju hoopis kasuks, sest saime mikrofoni ees esineda ja teha nii õelda peaproovi, mis on kindlasti selle medali

positiivne külg. Kõige tähtsamaks pean seda, et ma muutusin ise ning oskan nüüd iseseisvalt teadmisi omandada ja palju on paranenud mu keskendumisvõime. Võite ka ise nüüd mõelda, et kumb medali pool teie jaoks rohkem esile tuli.

Aitäh kuulamast!

Karmen Tätte, 9. klass

Ava silmad ja sa näed

Meil on põhiseaduses kirjas, et kõik on võrdsed ja mitte kedagi ei tohi diskrimineerida. Kahjuks see ei ole üldsegi nii. Meil on mitmel korral olnud juhtumeid, kus diskrimineeritakse LGBT inimesi.

LGBT inimestel on õigus tööd teha. Töölepingu seaduse paragrahvis on kirjas, et tööandja ei tohi nõuda infot eraelu kohta, sest see ei ole seotud pakutava ametikohaga. Soolise võrddõigussikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku kantselei on kirjutanud lesbide, geide, biseksuaalide ja transseksuaalsete inimeste õiguste kohta tööelus. Seal on kirjas tööle kandideerimise, ametikõrgenduse, töösuhte lõpetamise ja koondamise sätted ning see, et kõigil on õigus olla vaba ahistamisest ning ohvristamisest. Kuigi LGBT inimestel on need õigused, võib ikka juhtuda, et inimene vallandatakse sellepärast, et ta on gei, lesbi, biseksuaalne või transseksuaalne.

Nii Tartus kui ka Tallinnas toimus Heameeleavaldus Kõigi Õigus Abielule, mille peakorraldajateks olid Noored Sotsiaaldemokraadid, Vikerruum, Eesti LGBT Ühing, Lemmit Kaplinski ja Gea Kangilaski. Eesmärk oli öelda „ei“ kavandatavale abielureferendumile ja ürituse vältel koguda annetusi Eesti Inimõiguste Keskusele või Eesti LGBT Ühingule, kes teevad igapäevaselt tööd selle nimel, et LGBT inimeste õigused oleksid kaitstud. Mina käisin ka sellel üritusel, mis toimus Tartus. Mulle oli üllatuseks, et seal ei olnud ainult noored. Seal olid ka mõned vanemad inimesed. See soojendas minu südant, kui ma

sain teada, et kõik vanemad inimesed ei ole LGBT kogukonna vastu.

Mis siis Tallinnas toimus? Leidsin ühe uudise, kus Martin Helme oli väitnud ETV saates „Esimene stuudio“, et nädalavahetusel ründasid vikerkaarelippudega inimesed „möödakõndijaid.“ Tuli välja, et need „möödakõndijad“ olid anti-LGBT siltidega varustatud protestijad, kes häirisid rahumeelset protesti pahameelehüüete ja keskmise sõrme näitamisega. Nad kiskusid ära ka ühelt protestijalt vikerkaarelipu, mille peale omanik lippu tagasi haarates käega äsas.

Deutsche Welle küsis Mart Helme käest: „Kas geid tungivad peale ja ujutavad eesti rahva üle?“ Mart Helme vastas inetult: „Las jooksevad Rootsi. Seal on kõik olemas, kõik vaatavad nende peale viisakamalt.“ Minu arvates see ei ole normaalne, et oma inimesi tahetakse Eestist välja saata. Mart Helme on ka kinnitanud, et vaatab seksuaalvähemuste poole ebasõbralikult.

Keio Soomelt kirjutas avaliku kirja Jüri Ratasele, kus ta küsis: „Õiglane riik kõigile? Mis motivatsioon on neil inimestel edasi töötada, kellele riik mõnitavalt näkku sülgab?“ Ja minu lemmik: „Teie poolt loodud ja juhitud valitsus mõnitab ja sõimab igapäevaselt LGBT kogukonda, naisi, kes julgevad oma arvamuse eest seista, inimesi, kes on meist erineva kodukeele, nahavärvi, kodakondsuse või päritoluga, ettevõtjaid, kes kasutavad välistööjõudu, Tartu Ülikooli jne.“ LGBT ühing on öelnud oma avalikus kirjas Jüri Ratasele: „Sinu jaoks on kriis läbi, aga meie elame selles iga päev, kuni võimul on valitsus, kes võtab meilt kodus turvatunde.“

Riigi suhtumine LGBT kogukonna liikmetesse väljendub ka haridussüsteemis. 2018. aastal tehtud uuringu tulemused näitasid, et Eesti koolid ei ole LGBT õpilastele turvalised. Eesti LGBT Ühing kirjutab, et 2018. aastal tehtud Eesti esimene LGBT õpilaste koolikeskkonna uuring näitas, et LGBT õpilased kogevad koolis vaimset ja füüsilist vägivalda just nimelt nende identiteedi tõttu. Suure probleemina ilmnes nii kaasõpilaste kui koolitöötajate vaenulik keelekasutus ning tegevusetus kiusamise pealtnägemisel, lisaks ka LGBT teemade negatiivne käsitlemine tunnis, väljajätus kooliperest, aga ka koduste toetuse puudumine.

Olen ise kogenud sellist suhtumist koolis. Üks tüdruk küsis minu käest: „Kas sa oled lesbi?” Ma olin nii kohkunud, et ma värisedes küsisin temalt: „Mida?” Ta ei vastanud ja kõndis ära. Läksin tagasi klassi, pisarad silmas. Mida ma sellel ajal ei teadnud, oli see, et ta tõlgendas minu vastust jaana. Esimesed paar kuud koolis olid rasked, sest nüüd klassikaaslased mõnitasid mind ja hoidsid minust eemale, nagu mul oleks koroonaviirus. Õnneks leidsin ma endale väga hea sõbra, kellega käisime koos õpetaja juures ja rääkisime minu murest. Õpetajad võtsid asja tõsiselt ja lõpuks hakkas asi vaibuma. Aga mõnedel ei ole õpetajatelt sellist tuge. Mind paneb see kogemus täitsa mõtlema, sest ma arvasin, et see on ikka minu asi, keda mina armastan, mitte kellegi teise.

Minu sõnum kõigile inimestele on see, et te ei tea kunagi, mida keegi läbi elab. Teie tegevused ja sõnad võivad olla need, mis lükkavad kellegi üle ääre. Ja sealt enam tagasi ei tule. Iga inimene on väärt inimlikku kohtlemist, sõltumata tema rahvusest, rassist, nahavärvusest, soost, keelest, päritolust, usutunnistusest, poliitilistest vaadetest või muudest asjaoludest. Olgem inimesed ja hoidkem üksteist.

Täna kuulamast!

Liis Lätte, 9. klass

Kas hindamine on koolis vajalik?

Tere. Ma olen Kertu ja ma käin koolis. Ma olen koolis käinud kümme aastat ja kuus kuud. Siin koolis käin ma loodetavasti veel veidi üle aasta. Pärast seda on minul, nagu ka paljudel teistel, plaan minna edasi õppima. Mõni läheb ülikooli, mõni kutsekooli, aga ikka kooli. Koolis veedamegi suurema osa oma noorusest. Sealt saame oskusi ja teadmisi, mida võib-olla tulevikus ka rakendada saame. Selleks, et näha, kas ja kui hästi me neid teadmisi omandanud oleme, panevad õpetajad aeg-ajalt hindeid. Eesti koolides on levinum hindamissüsteem numbritega: üks kuni viis. Enamik

õpilasi püüdleb ikka neljade-viite poole. Jah, mina ka – kes siis ei tahaks viieline olla. Aga mida number viis tunnistusel tegelikult tähendab? See näitab, et õpilane oskab informatsiooni meelde jätta ja ette kanda. See ei näita, kas teadmised on päriselt omandatud, korraks pähe tuubitud või klassikaaslase pealt maha kirjutatud.

Leidub õpilasi, kes oskavad materjali, kellel on teema selge, kes pingutavad ja püüavad, aga klassi ette minnes või kontrolltöö küsimust lugedes on järsku peas tühjus, kogu õpitu on korraga ununenud. Halvimal juhul saavad nad kahe ja, kasutades õpetaja Sirje Silla sõnu, „pääsevad teise vooru“.

Samuti on igas klassis õpilasi, kes ei ole ei targad ega ka püüdlikud, kes tunnis ei kuula ja kodus ka ei õpi, aga teevad tööd ikka kuidagi ära, tihti kõrvalise abi või abivahendiga ja saavad positiivse hinde kätte.

Sugugi vähem ei ole tuupureid – viielisi – , kes tegelikult midagi peale pähe õppimise ei oska. Õhtul õpin, hommikul panen paberile kirja, annan õpetajale hindamiseks ja lõunat süües ei mäleta enam sedagi, mis teema peale töö oli. Kas siis minu „5“ on parem, kui kellegi teise „2“, kui tegelikke teadmisi on mul ju vähem? Mina arvan, et ei ole. Aga kui viis ei ole kahest parem, miks ma siis tahan viit saada? Ikka selleks, et näidata, et ma oskan informatsiooni meelde jätta ja ette kanda. Kahjuks on see oskus väljaspool kooli üsna kasutu.

Minu vanemad on alati öelnud, et õppima peab enda jaoks, sellega nõustuvad paljud ja sellele on raske vastu vaielda, aga seda teevad vähesed. Mina õppisin üheksa aastat viitele – muudkui tuupisin, tegin töid ja unustasin. Ja igal kevadel olid vanemad ja õpetajad kohutavalt õnnelikud, et ma nii tark olen. Tegelikult ju ei olnud, aga ma oskasin häid hindeid saada ja sellest piisas. Ma ei olnud targem kui mu kolme-neljaline pinginaaber, ma veetsin rohkem õhtuid üksinda oma toas õpiku taga. Kui need üheksa aastat heade hinnete tagaajamist läbi said, tekkis mul küsimus, milleks seda tsirkust vaja on. Tegelikult ei olegi, aga see ei saa läbi enne, kui koolides hindamine lõpetatakse või hindamissüsteem muutub.

Nüüdseks olen ma koolis käinud kümme ja pool aastat, aga seda, kas ma selle ajaga midagi selgeks olen õppinud, ei saa mu tunnistuselt välja lugeda. Jah, õpetajad ja vanemad saavad tunnistust vaadata ja vastavalt seal seisvatele numbritele rõõmustada või kurvastada. Aga me ei käi ju koolis, et saada tunnistusi, me käime koolis, et saada teadmisi ja oskusi, mida võib-olla tulevikus ka rakendada saame. Väga tihti ei ole hinded korrelatsioonis teadmistega, need tekitavad mõttetut stressi ja soodustavad spikerdamist ja tuupimist, mitte õppimist. Seetõttu toovad nad rohkem kahju kui kasu – praegune hindamissüsteem ei soodusta kuidagi intelligentsete noorte kujunemist.

Kertu Ernits, 66.c

Lugemisest

Minu lugemispisik hakkas külge juba varakult. Algklassidest saati olen osalenud kohaliku raamatukogu suvelugemise võistlusel. Need kestsid juunist augusti lõpuni ja ma mäletan, et ma läksin augustis raamatukokku raamatuid laenutama ning töötaja soovitas mulle seda võistlust, kuigi see oli juba 2 kuud kestnud. Ma panin end ikka kirja ning selle mõne nädala jooksul lugesin ma läbi sama palju raamatuid, kui muidu õppeaasta jooksul. Alates sellest suvest osalesin ma igal suvelugemise võistlusel kuni 9. klassi lõpuni – selline on lugu, kuidas mina lugemiseni jõudsin.

Tegelikult on lugemine palju kasulikum, kui arvatakse. Muidugi esimene, mis lugemise või raamatutega seoses meelde tuleb, on kohustuslik kirjandus ning see, kuidas igal aastal õpetajad käsivad mingeid igavaid ja tõsiseid teoseid lugeda, kuid see ei tohiks olla ainuke kokkupuude raamatutega, sest neid enda vabast tahtest lugeda on palju huvitavam. Lugemine ei avarda ainult sõnavara, vaid arendab ka suhtlemis- ja väljendusoskusi, loogilist mõtlemist, analüüsioskust, emotsionaalset intelligentsust ja palju muud. Las ma räägin lähemalt.

Esiteks, raamatud arendavad aju. Ilukirjandust lugedes muutuvad meie ajus aktiivseks need osad, mis töötavad siis, kui sa tegelikult mingit elamust koged, ehk su aju elab loetud sündmust läbi, ilma et sa füüsiliselt midagi teeksid. Lugemise ajal on meil aega ette kujutada, milline on olukord, samal ajal kui näiteks filmi vaadates antakse meile see visuaalne pilt ette. Samuti on aega mõelda, mida me peategelase asemel teeksim, ning see arendabki analüüsioskust ning nii kujundad välja oma väärtushinnangud. Lugedes käitub aju kui orkester, kus mitmed erikohad teevad koostööd. Osa ajust analüüsib sõnade tähendust, osa hoolitseb selle eest, et sõnu automaatselt ära tunda. On ka tõestatud, et lapsed, kes hakkavad varakult lugema, saavad ka koolis paremini hakkama, kuna nende aju loob lihtsamini seoseid. See on esimene põhjus.

Teiseks, raamatud arendavad sümpaatiavõimet ning emotsionaalset intelligentsust. Emotsionaalne intelligentsus ehk tundetarkus võimaldab inimesel nii enda kui teiste tundeid mõista, enda tundeid väljendada ning vajadusel neid valitseda. Selle mõiste võttis kasutusele Daniel Goleman, kelle arvates on EQ ehk emotsionaalne intelligentsus olulisemgi kui IQ, sest emotsionaalse intelligentsuse tasemest sõltub, kui hästi suudab inimene oma vaimseid võimeid realiseerida. Inimesed käituvad igapäevaselt oma tunnete järgi ning suhtlevad teiste inimestega, kellel on samuti tunded. Tunnete mõistmine muudab suhtlemise palju lihtsamaks ja kuna ilukirjandus pakub pidevalt uusi kogemusi ja erinevaid vaatenurki, õpime selle kaudu maailma ja inimesi meie ümber paremini mõistma. Näiteks lugesin ma just hiljuti raamatut tüdrukust, kes oli selektiivne tumm, ning poisist, kes oli kurt. Väga huvitav oli lugeda ja aru saada, kuidas maailm nende silmade läbi välja näeb ning kuidas nad suutsid luua uue omavahelise maailma – vaid neile kahele.

Nii et raamatud aitavad arendada aju, pannes meid erinevaid seoseid looma ning selle kaudu loogilist mõtlemist arendama. Samuti toovad nad näiteid olukordadest, mida muidu igapäevaelus ei kogeta, ja õpetavad nii ennast kui teisi paremini mõistma.

On olemas palju häid raamatuid ja on suur võimalus, et kui sulle lugemine ei meeldi, siis pole sa head raamatut lugenud või oled seda vähe teinud. Ma pakun välja lahenduse - kuna praegu raamatukokku minna ei saa, siis otsi netist raamatuid. Võid vaadata kasvõi Apollo või Rahva Raamatu e-kataloogist ning kui mõni teos hakkab silma, siis loe sisukokkuvõtteid. Kui raamat pakub huvi, vaata, äkki saab seda tasuta alla laadida kuskilt. Või mine kodus raamaturiigi juurde, võta kätte üks raamat, mis kõnetab, ning loe. Kui viskab üle, võta uus. Küll sa siis leiad raamatu, mida soovid lugeda!

Frida Kesküla, 66.c

Millist maailma me tahame?

Austatud kuulajad, täna ma olen siin teie ees, et rääkida teekonnast. Teekonnast, mis on meile tundmatu, vaatamata sellele, et me kujundame seda ise. Meil kõigil on soovid ning me tihti ka mõtleme, mida me tahame saavutada. Kas selleks võib olla hea hinne kontrolltöös, auto, soov saada sisse ülikooli või elada muretult? Kindlasti tuleb meile ette nii mõnigi raskus, mida tuleb ületada, kuid me teeme seda, sest me tahame oma soove realiseerida. Kuid meil on ka soov elada maailmas, kus meie ja meie pere oleksid kaitstud, kus me saame tunda ennast turvaliselt, elada rahulikult ning vaikselt omaette ning teostada oma unelmaid. Et seda saavutada, on meil suur probleem – me pole kindlad, millist maailma me tahame, sest meil on palju – väga palju – ja meil kõigil on oma tõekspidamised ja erinevad maailmavaated.

Kuid kindlasti on meil üks ühine soov. Me tahame elada turvaliselt ning loodame, et meil oleks ikkagi puhas elukeskkond, kus elada. Kuid miks me siis ei oska ümbrust puhtana hoida ja elada rahumeelselt? Kui kunagi varem oli kasutuses vähem pakendeid, siis nüüd me ei saa ilma nendeta hakkama. Paljud meist ei kujuta ettegi, et poest peaks endale riulist valima leivapätsi, mis ei ole

pandud kilepakendisse, sest see oleks ju nii ebahügieeniline. Me armastame mugavusi ning tänapäeva ühiskond meile seda kõike ka pakub, kuid kahjuks ei oska me seetõttu elada loodust säästvalt. Me arvame, et inimene on looduse kroon, kuid nii see ei ole. Inimene on siin Maal vaid külaline ja peaks ka käituma vastavalt sellele. Aastasadu on inimkond loodust aegamisi hävitanud. Seega on meil praegu kaks võimalust. Me kas jätkame oma enesehävitavat elustiili, mille tulemuseks on tõenäoliselt meie maailma hävimine, või me hakkame mõtlema tulevikule, et siin planeedil saaksid elada ka meie järeltulevad põlved täisväärtuslikku elu. Ma ei taha öelda, et peaksime oma arengus tagasi kiviaega minema, et tarbimist vähendada, vaid ma tahan rõhutada, et me ei tohiks karta uusi tehnoloogilisi arenguid, mis aitaksid säästa ümbritsevat keskkonda.

Meid on kasvatatud abituks – selle asemel, et mõelda, kuidas tarbida vähem, millist energialiiki võiks toetada, me hoopis oleme kinni aegunud ja kahjulikus. Nii me oma maailmas puhast elukeskkonda ei saavuta. On vaja mõelda innovaatsiliselt ning käituda keskkonna suhtes lugupidavalt, sest soovime ka tulevastele põlvedele pakkuda head elu. Nii et mõelgem tulevikule, et me suudaksime saavutada sellise maailma, kus oleks hea elada.

Angelo Raoul Lombardo, 66.c

Liikumine on vaimsele tervisele hea

Inimene peaks olema füüsiliselt aktiivne iga päev vähemalt ühe tunni, kuid Eesti õpilastest liiguvad nii palju vaid umbes 16%. Regulaarsel sporditegemisel on mitmeid plusse: see vähendab enneaegse surma, südamehaiguste, diabeedi ning kõrgvererõhutõve riski, aitab hoida kaalu kontrolli all ning arendada terve luustik ja tugevad lihased ning liigesed. Mina aga soovin rääkida spordist kui vaimse heaolu soodustajast, sest Eestis on järjest rohkem noori, kellel on probleeme mentaalse tervisega.

Vähese kehalise aktiivsuse põhjuseid on lihtne leida: meie

koolipäevad on pikad, koduseid töid jäetakse palju, igal nädalal on vaja teha mitmeid kontrolltöid ja tunnikontrolle ning lisaks on pidevalt kaelas uurimis- või praktiline töö. Tekib küsimus, kust peaksime leidma energiat või aega, et selle kõige kõrvalt veel tegeleda regulaarselt spordiga.

Vastus on tegelikult lihtne: mida pingelisem on koolis, seda tähtsam on, et me lihtsalt tekitaksime endale selle aja. Põhjus peitub selles, et regulaarne kehaline aktiivsus mõjutab otseselt inimese vaimset tervist. See aitab vähendada noorel kergesti tekkivat stressi, ängistust ja isegi depressiooni.

Rahulolu enda füüsilise vormiga on oluline faktor heas enesehinnangus ning eneseusalduses. Need omakorda mängivad rolli õppeedukuses, sest liigne ebakindlus iseendas võib tihti segada koolitööle keskendumist. Õppimisvõime sõltub suuresti õpilase isiklikust töövõimest, mille määravateks faktoriteks on nii füsioloogilised omadused, näiteks inimese tervislik seisund, kui ka psüühilised, mille näideteks võib tuua enesetunde ning meeleolu. Olles aktiivne, parandad aga oma une kvaliteeti ja meeleolu, väheneb stress ja ärevus, paraneb enesehinnang ning õpivõime. Seega tähtsate kohustuste kõrvalt aja maha võtmine liikumise jaoks toob kaudselt hoopis suurema kasu tagasi.

Tihti mõjub füüsiline aktiivsus kõige paremini siis, kui seda teha õues. Väljas olevad lõhnad, helid ja värvid mõjutavad meie meeli viisil, mida toas kogeda ei saa. Uuringud näitavad, et sportimine värskes õhus võib vahel olla isegi sama efektiivne kui antidepressandid. Seejuures on oluline leida selline ala, mis endale meeldib ning millega suudetakse järjepidevalt tegeleda.

Mida varem sportimisega alustada, seda parem. Liikumisharjumuste peale tuleks mõelda juba noorukieas, isegi siis, kui tervisel veel midagi viga ei ole, sest noorena väljakujunenud liikumisarmastus ja -harjumus aitab täiskasvanuna kiirel eluperioodil kehalist aktiivsust säilitada.

Kokkuvõtteks tahan öelda, et päriselt püüdke ennast

igapäevaselt liigutada ja ärge võtke seda soovitust liiga kergekäeliselt. Võimalusel liikuge värskes õhus. Sport on tegevus, mis annab toetust stressirohkel ajal ning aitab parandada ka tulemusi koolis. Selliselt on võimalik kaasa aidata enda vaimse tervise tugevdamisele.

Katariina Koor, 66.b

2021. aasta NRG kõnevõistluse võidukõne

Äsja loetud „Tões ja õiguses“ ajasid Vargamäe Andres, Pearu, Mari, Indrek, Karin, Elli ja paljud teised alalõpmata taga mingit üllast õigust, põhjust, õigustust oma käitumisele. Seda tõestada püüdes arvasid Tammsaare loodud tegelased pimedalt, et teised oma vaimuvaesuses neid lihtsalt ei mõista. Selle kaudu näitas Tammsaare, kuidas ühe õigus on teise vale ja lõpuks süüdlast leida on üpriski võimatu. Näiteks Matu tagaajamine kraavi ääres oli Pearu meelest ainuõige, sest oma sõna peab maksma panema, mitte tühipaljale karjapoisile alla andma. Matu jaoks oli see põhimõtteline küsimus – nalja heitmine ja kiuslikkus – ning ka tema ei näinud teist pääsu, kui võidelda Pearuga seni, kuni üks alla annab. Tegelikku pilti nägid ainult kõrvaltvaatajad, näiteks lugeja, kes sai pilku heita mõlema asjaosalise hinge.

Tammsaare näitas ka, kuidas ilmselged faktid võivad tõele vastu rääkida. Tänapäeval, nii-öelda tõejärgsel ajastul, pole üllatav, kui inimene, keda nähti ohvrit pussitamas, tunnistatakse õigeks või loodusaktivistid tembeldatakse mässajateks. Piisab sõnaosavast ajakirjanikust, avaliku elu tegelasest või lihtsalt mõjuvõimsast persoonist, et terveid inimeste horde endaga kaasa tõmmata ja nende maailmapilti enda tahte kohaselt muuta. Karjainstinkt toimib nende kasuks, sest kus on, sinna lisatakse, kus vähe, sealt võetakse viimnegi ära.

Samaaegselt kogub populaarsust pseudoajakirjandus, mis võimaldabki suuresti tõeväanajate sõnavõtte. See tõmbab inimesi

nagu latern putukaid enda juurde, sest nende sõnad on imelihtsad mõista. Kõik asjaosalised, kes uudistes esinevad, sildistatakse, nii-öelda öeldakse ülesande lahendus ette. Nood pseudoajakirjanikud teavad enda sõnul täpselt, mis ja kuidas juhtus, kes on ohver ja kes süüdi, nii et lugejal pole vaja mitte midagi muud teha, kui nõustuda. Nii selgete seisukohtade puhul ei oodata isegi allikaid või viiteid, piisab väänatud faktide esitamisest.

Sel viisil aga kaob demokraatlikku riiki kirjeldav vabadus ise otsuseid langetada. Kuigi rahvas kuulab neid „ajakirjanikke“ vabatahtlikult, dikteeritakse neile seal kõik ette ega jäetagi muljet, nagu võiks kuidagi teisiti olla. Sel viisil pole raske kodanikes tekitada ühesugust arusaama maailma lugudest, nii et nende tõeline petmine muutub üha lihtsamaks. Nii purjetab ühiskond üha ohtlikematesse vetesse, kus ausus ja tõde oma väärtust aina kaotavad.

Seda teades kiputakse ekslikult kõiki ajakirjanikke süüdistama. Ka sellise suhtumise põhjustaja on teatud määral väänatud tõde, sest ega kõik neist ühe puuga löödud pole. Tegelikult on Eestis väga palju ausaid omakasupüüdmataid ajakirjanikke, tuleb lihtsalt osata ajalehte valida. Ajakirjanduse ideaal on puhtalt objektiivne, lugejas mõtisklusi tekitav ja mõlema osapoolle vaatepunkti tutvustav. Ajakirjanik peaks andma kõigile asjaosalistele võimaluse ennast põhjendada ja lahkama olukorda lugeja silme ees, kommenteerides seda nii, et lugejal oleks olukorrast selge pilt. Muidugi on sellist teksti raskem tarbida, sest see nõuab kaasamõtlemist, oma arvamuse kujundamist, aga just see tõstabki artikli väärtust. Et selliseid tekste leida, tuleb osata otsida ning kriitilise meelega lugeda.

Meie demokraatlikus riigis, kus kõigil on sõnavabadus, ei või ära keelata kollase ajakirjanduse levikut või ebatäielikke uudiseid, aga iga inimene saab ise otsustada, millist artiklit võtta tõe pähe ja millise õigsuses kahelda. Lõppeks, ega ajakirjanikud vaid enda lõbuks kirjuta. Pseudoajakirjanduse levik näitab, et neil on kuulajaskonda, aga selle vähendamisse saab igaüks panustada,

levitades vaid kontrollitud infot. Tuleb proovida ignoreerida Tammsaare saunaeide mahlast juttu ja toetuda algallikast kuuldud teabele. Eelistagem ausaid ajakirjanikke ja parandagem Eesti ajakirjanduse kvaliteeti!

Lilian Luigla, 66.b

Märgiaktuse kõne

Tere! Proovin midagi Nõo Reaalgümnaasiumis veidi tavatut. Kui tavaliselt saab ikka veits pulli ja natuke nalja visatud, siis seekord vajab jutt veidi rohkem süvenemist. Kui soovite, sulgege silmad. Kui ei, siis võite ka unistavalt enda silmarõõmu vahtida, aga palun ilma liigse itsitamiseta.

Vaata, kui ilus on ilm.
Vaata neid kullaseid kaski.
Kaela sul silitab päikesekiir
ja taevas ei kannagi täna pilvemaski
Tiirutab taeva laotuses kull
ja pisike rästas kõõlub pingiserval.
On tuju nii hea, kuigi enne oli null,
sest nüüd õõtsun pingil järvekaldal.
Enne vaatasin välja ma aknast.
Tundsin, et maailm on minule suletud.
Tundsin, et keegi kunagi ammu
pani lastele ette seinad, kui ei juletud
mõeldagi sellest, mis toimub me peas.
Ei juletud päästa valla me mõistust,
vaid suruti kasti: „Jah nii on neil hea!
Las nad õpivad konkurentsi ja võistlust,
et kasvataksid rõõmsalt nad kõik oma kasti
ja arendaksid korraga vaimu ja mõistust,
mitte ei saaks üheks neist, kes lahti lasti.“

Lahti lasti. Lasti vabaks.
Saadeti teele tuhande tuule poole.
Äkki nii meid just tegelikult see õige õnn tabaks?
Mitte käies kõiki neid kümneid koole,
kus õpid, et üks on vist parem kui teine.
Mis mõtet on võrdlusel, kui tegelt teame,
et kõigil ei olegi justnimelt kasti?
On mõnel hoopis pall või pink või saared.
Mõni ronib voodisse ja teine laevamasti.
On öeldud, et orava ema on hea,
sest ronimist kunagi tema ei keela.
Tahaks minagi pista välja lehtedest pea,
mitte kooliaknast.
Tahaksin rohkem ja veel ja
üldse ei mõista ma kinniseid ruume,
kui võiks joosta ja nautida, elada elu.
Ilmselt loodan lihtsalt, et küsija suule
vanasõna järgi ei tehtagi valu,
vaid paitatakse hellalt ja öeldakse:
„Just! Mine avasta, jookse ja seikle;“
Võid vaadata paotades seda piiravat ust,
kuidas veepinnal päikese kiiri veikleb,
kui kollased tõesti on kaskede lehed,
kui pilvitu on tõesti sinine taevas.
Kas märkad, et kastepiisa hindamatut ehet
võib leida ka lõputus sügisevaevas?
Ei lõppe see soov, ei unelmad katke,
ei unune vabana veedetud aeg.
On hoog, aina hoog, ärge lootust veel matke,
et kunagi lõpeb ka kooliaeg.

Nõo ajalugu on pikk ja kirev. See ulatub sadade aastate
kaugusele. Aega, mil keegi talupoiss otsustas õpetada teisi
talupoisse lugema ja asutas meie kooli. See ulatub kümnete aastate

kaugusele. Aega, mil oli veel kaks eraldi ühiselamut - üks poistele ja üks tüdrukutele. See ulatub aastate kaugusele, mil siin õppisid meie emad ja isad, tädid ja onud, vanatädi kolmanda tütre mehed ja isegi, uskuge või mitte, Mikk Põdra. Olen kuulnud legende. Legende sellest, et kui ujuda ühele Nõo Vesikijärve saartest, istuda torkivate kõrte sisse maha ja kuulata tuule kohinat, siis juhtub midagi. Tekib selline imelik, igatsev, isegi iidne tunne. Tunned, kuidas endiste nõokate hinged sulle kõrva sosistavad. Räägivad sulle, kuidas ka nemad kunagi rebaste vannet ette lugesid. Kuidas hiilisid öösiti välja ühiselamu akendest ajal, mil turvakaameraid veel polnud. Avavad sulle enda sügavamaid hingesoppe, rääkides armunud noorusest ja südamete murdumisest. Ja sõpradest. Need lõputud lood, mis surmatunnini meelest ei lähe, uskumatult kalliks saanud nõokatest. Ka meil on selliseid lugusid. Tahan tänada kõiki 65. lennu õpilasi, kes on olnud kellegi esimesed armastused ja kellegi parimad sõbrad. Tahan tänada kõiki 66. lennu õpilasi, kes enda vannet andes samuti uusi lugusid luua lubavad. Tahan tänada kõiki 64. lennu õpilasi, kes neid lugusid laia maailma kandma lähevad. Ning koolipersonali, kasvatajaid ja Jaanust. Kunagi saame ka meie sosistavateks hingedeks Vesikijärvel. See jääb ilmselt ka õhtu viimaseks melanhoolseks mõtteks, sest nüüd läheb edasi õhtu lõbusam osa! Kohe annan teed meie lennu 5.0le Reenale, ning jääme põnevusega ootama ka ansamblit nimega S.E.K.S. Usun, et nagu minagi, olete ka teie juba kaua S.E.K.S.-i oodanud. Mis siis muud, kui nautige!

Laura Pau, 64.a

„Möttes“. Akrüül. Anna-Paulina Huttunen, 63.b

HEADE MÕTETE KULTUUR

Raha minu elus

Kui me võtaksime kõik endale palju loomi, kasvataksime taimi ja sööksime enda tehtud toitu, siis ei oleks poode vaja. Siis oleksid inimesed võibolla mõistlikumad, targemad ja lahkemad.

Aga kuna sellist asja ei ole, siis räägin ka sellest, kuidas praegu raha kulutan. Ma saan raha ainult siis, kui mul on sünnipäev, või siis, kui aitan isa töö juures. Kui iga päev kodus kogu köögi ära koristan, siis ma raha ei saa. Ma saan lihtsalt kuulda sõna „aitäh“, millest mulle täielikult piisab.

Raha ma vanematelt ei küsi. Kui raha saan, siis ei kasuta ma seda kunagi kohe ära, vaid kogun seda hobuse jaoks. Ma olen ratsutamises juba päris osav.

Kui mul on vaja näiteks riideid, siis kasutan õdede vanu.

Raha on vaja küll, aga minu arvates ei ole see nii tähtis.

Tuule Veidenbaum, 3. klass

Minu elu suurim õnn

Minu elu suurim õnn oli see, kui me Tuulega kokku saime. See juhtus juba lasteaias. Me oleme siiani parimad sõbrad.

Tegelikult ei ole me tuttavad sõimerühmast, vaid vanematest rühmadest. Tuule tuli teisest rühmast minu rühma. Mina kutsusin ta kohe mängima ja ma ütlesin Tuulele, et me võiksime sõbraks saada.

Nii me lõpetasime lasteaia ja alustasime kooliteed. Oleme kogu aeg sõprust jaganud.

Ma olen täiesti kindel, et Tuulega kohtumine on minu elu suurim õnn.

Leelo Tarto, 3. klass

Jälle seesama päev

„Jälle seesama päev“ on minu jaoks jõululaupäev. See on päev, mida alati väga ootan ja see on üks mu lemmikpäevi aastas.

Jõulud on meil alati ühtemoodi. Igal aastal samasugused. Alati tulevad külla emapoolsed vana- ja vanavanaema. Kindlasti käime surnuaial ja teeme kõikide lähedaste hauad korda. Jõulude ajal käime ka tavaliselt kirikus. Varem laulsin kooris jõululaule, aga nüüd käime teisi kuulamas.

Ettevalmistusi hakkame alati varakult tegema, et jõuludeks kõik kenasti valmis saaks. Ostame ja teeme ise kaunistusi. Oma tuba ehin ka alati. Mulle meeldib seda väga teha.

Jälle sellel samal päeval (jõululaupäeval) on meil alati rikkalik õhtusöök. Kõigil saab kõht täis ja toit on alati väga maitsev. Ma aitan alati ise ka süüa teha, sest tahan süüa kasvõi natuke oma tehtud sööki.

Siis, kui kõht täis, hakkame jõuluvana ootama. Tavaliselt tuleb ta sisse, aga seda ei tea kunagi. Vahel jätab ta oma kingid ukse taha ja mõnikord harva rõdule. Need kõik variandid sobivad mulle. Kui kingid on kuuse alla jõudnud, hakkame neid jagama või jagab neid jõuluvana. Kõigile on vähemalt üks kink ja kõik teevad midagi, et seda saada. Näiteks loevad luuletust, laulavad, mängivad pilli või tantsivad. Kui kõigil kingid käes, hakkame neid koos avama. Alati teeme kõik sõlmed lahti, sest vanaema ütleb, et kõik sõlmed tuleb lahti teha, et elus ka kõikide raskuste ja sõlmedega hakkama saada. Kingid on väga toredad. Me loodame alati, et jõulude ajal oleks hästi palju lund, sest see tekitab jõulutunde ja tore on ikka jõululaupäeval ka suusatamas ja kelgutamas käia.

Selline on minu „jälle seesama päev“. Varsti on jälle jõulud ja ma väga ootan seda.

Marelle Pertmann, 5. klass

Kuhu küll lõpeb rändaja tee?

Samuel kõndis metsas edasi. Kuhu küll lõpeb rändaja tee?

Saabuma hakkab öö, kuid rändaja kõnnib ikka edasi. Hakkab hämarduma ja õige pea ongi pime. On kuulda hääli. Kusagil huigatakse, kusagil ulutakse. Tuul puhub mõnusalt ja vaikselt terve pika öö. Samuel kõnnib ikka edasi. Ta ei pane tähele, kui keegi põõsastes liigutab. Taevas säravad kuu ja tähed. On pilvitu öö. Ilm on soe, on suvi.

Õige pea saab lühike suveöö läbi ja läheb valgemaks. Alles nüüd heidab rändaja ühe kivi äärde puhkama. Päike paistab soojalt. Puhub õrn jahutav tuul. Eemal rohus siristatakse. Keegi liigutab jälle põõsas. Ka seekord ei pane Samuel seda tähele, vaid tukub edasi.

Lõuna paiku tõuseb ta üles ja jätkab oma teed. Nüüd kõnnib ta jälle varjulises metsas. Linnud sädistavad puudel. Loomad on rohu sisse tallanud väikese rajakese. Seda mööda rändaja kõnnibki.

Natukese aja pärast hakkab paistma mustikapuhmaid. Kui ta veel natuke edasi kõnnib, on terve metsaalune mustikaid täis. Samuel hakkab korjama ja sööma. Pole ta ju kaua aega süüanud. Eemal, kuid lähemal kui ennist, sahistatakse põõsastes kolmandat korda. Rändaja jääb korraks seisma, kuulatab, kuid jätkab õige pea marjade korjamist. Ka paljud teised tillukesed loomad einestavad. Linnud siristavad rõõmsalt puudel.

Samuel kõnnib edasi. Hakkab saabuma järjekordne õhtu. Osa loomi jääb magama, kuid osa alles ärkab, et öösel jahti pidada. Saabub öö. Rändaja kõnnib endiselt edasi. Ju ta aimab midagi, et magada ei taha. Kostuvad öised hääled, sealhulgas sahistatakse põõsas. Kuid rändaja jätkab oma teed. Aegamisi jäävad hääled vait. Midagi on toimumas ...

Kuhu küll lõpeb rändaja tee?

Arlo Leon Tuvikene, 5. klass

Üks pluss üks ei ole alati kaks

Kujutame endale ette, et kaks lambakarja söövad heinamaal. Peagi avastab üks lambakari, et teisel karjal on palju rohkem süüa ning nad liituvad teise karjaga. Nendest saab üks suur kari. Osa vastuseid on teaduslikult tõestatud, näiteks nagu $1+1=2$, või kas ikka on?

Julgen väita, et me kõik oleme millalgi tundnud seda tunnet, kui arvame, et kõik on väga halvasti. Mõeldes natuke kellegi teise inimese vaatenurgast, siis teame, et see käesolev hetk ja halb emotsioon ei pruugi olla üldsegi halb. Tuleks just keskenduda sellele, mis meil on, alates pisiasjadest ja lõpetades sellega, et me elame. Arvan, et kõik toimib maailmas palju paremini, kui mõtleme positiivselt ja seejuures arvestame ka teistega.

Mõtleme näiteks mingisuguse valitseja peale ja saame aru, et see töö on tegelikult kohutavalt raske, kuna ta peab arvestama kõigi soovide ja arvamustega. Tema peab valima kõige parema lahenduse, mis kõigile sobiks. Kuid tavaliselt on ikka inimesi, kellele see otsus ei meeldi. Näiteks tuginedes raamatule „Kärbeste jumal“, siis seal on selgelt aru saada, et on erimoodi mõtlejaid inimesi.

Inimesed, kellel on nii-öelda samad tõesed, on tavaliselt ka rohkem lähedased, sest nad mõistavad teineteist. Paljud sõbrad kujunevadki selle järgi, missugused on huvid ja nägemus meie maailmast, tavaliselt on sõpradel need ühesugused või sarnased.

Tean, et arvutus $1+1=2$ on juba ammu tõestatud, et see on õige, kuid alati võib ka igale küsimusele teistmoodi läheneda ja seega saan öelda, et ka igas õiges vastuses võib kahelda. Kunagi ei ole olemas seda ühte kindlat vastust!

Oskar Männik, 8. klass

Hetk, mida enam ei tule

Mõnda sündmust on võimalik kogeda kõigest üks kord elus. Olgu selleks esimene koolipäev, lõpuaktus või esimene suudlus – ühtegi neist hetkedest ei saa taasluua ning selles peitubki nende ilu.

Sellised hetked vormivad inimest rohkem kui miski muu nende elus. Iga hetk jätab oma jälje ning ükskõik kui väike see jälg ka poleks, on sellel inimesele siiski mõju. Kas positiivne või negatiivne, oleneb hetkest endast.

Kuigi iga hetk, kui sa proovid midagi uut, on hetk, mida enam ei tule, ei ole sellistel kogemustel alati sama suurt mõju kui teistel. Kuigi sa koged kõike niimoodi ainult üks kord, on neid kordi lihtsalt liiga palju, et neid soovi korral meelde tuletada ning selle jaoks ongi mõeldud meened.

Inimestele meeldib koguda erinevaid meeneid, mis aitavad neil mäletada sündmusi, mis muidu juba ammu unustusehõlma vajunud oleksid. Meene on miski, mis on mälestusega seotud. Näiteks võib meene olla pilt 1. klassi aktusest, aga samas ka kaelakee, mida kandsid oma neljateistkümnendal sünnipäeval.

Meenetel on neid omavale inimesele eriline tähendus, tähendus, mis teiste jaoks tihti mõistmatuks jääb. Sest kui tegu pole pildiga mälestusest, võib neile meene sügavam tähendus kahe silma vahele jääda. Meened ei too hetki tagasi ega näita neid kõigile soovi peale, vaid näitavad neid hoopis uuesti.

Aga alati pole inimesel meenet hetke taasloomiseks. Ja kui hetki ei elustata aina uuesti ja uuesti, võivad nad lõpuks sootuks haihtuda, kadudes su meeltest igaveseks ajaks.

Ja seetõttu tulekski koguda meeneid. Vahet pole, kas sa korjad maast esimese ettejuhtuva kivikese või teed pildi, tee kindlaks, et sul oleks mingisugune ankur tagasi hetke, mida enam ei tule. Sest ühel päeval, kui sa oma meene kusagilt kapinurgast leiad, meenub sulle kõik täpselt nii nagu sellel päeval, kui sa selle meene võtsid.

Lauri Raudsepp, 9. klass

„Popi ja Huhuu” tõlgendused

Võib öelda, et maja on riik, Popi on riigi tavarahvas ja Huhuu on sama riigi egoistlik rahvas. Peremees on selle riigi hea valitseja, ta hoolitseb oma tavarahva eest ja ta pelgab egoistlikku rahvast, aga ikkagi toetab neid (Popi eest peremees hoolitses, Huhuu eest mitte väga). Tavarahvas armastab oma valitsejat ja neile ei meeldi see, kui valitseja ei pööra neile tähelepanu (peremees lahku). Siis, kui egoistlik rahvas ei ole valitseja silma all, hakkavad nad mässama (Huhuu saab puurist välja). Tavarahvas kardab egoistlikku rahvast ja proovib nendest eemale hoida (Popi peidab Huhuu eest). Egoistlik rahvas aga terroriseerib tavarahvast edasi, peaasi et valitseja seda tähele ei pane (peremeest pole kodus, Huhuu kiusab Popit ja Popi üritab ennast peita). Egoistlik rahvas haarab ohjad enda kätte ja nad teevad, mida tahavad, kutsudes ka tavarahvast kaasa (Popi lepib Huhuga ära ja hakkab ka huvituma tema tegevustest). Korraldatakse ülestõus või riigipööre, egoistlik rahvas saab oma tahtmise (mõlemad hakkavad joodikuteks). Riik variseb pauguga kokku ning tekib kaos (Huhuu teeb vea ja laseb terve maja õhku).

Rico Akiro Kaio, 9. klass

Novell „Popi ja Huhuu” sümboliseerib mulle seda kolmest sõprade gruppi, mis meil kõigil leidub. Selles grupis on alati keegi pigem kuulekas ja teejuhti vajav – Popi. See hullult särtsakas ja natuke bossilik, kui keegi teda n-ö vaos ei hoi – Huhuu. Viimasena see liige, kes seda sõprade gruppi perfektselt vaos ja korras hoiab – omanik. Ilma ühe või teiseta laguneb see kolmnurk. Näitena saab tuua omaniku lahkumise. Ilma selle kolmanda liikmeta lagunes nende kolmnurk. Huhuu muutus bossilikumaks ja käsutavamaks ning kuna Popi oli pigem kuulekas, siis hakkas ta Huhuule järgnema. Ei olnud enam kedagi, kes Huhuid vaos hoiaks, ning tänu sellele sai ta teha kõike, mida ta soovis. Kuna sõprade gruppi kuuluv esimene liige, Popi, vajas endale teejuhti ja rajaleidjat, siis võttis ta selleks endale Huhuu.

See novell on väga hea näide sellest, kuidas täiesti erineva iseloomuga inimesed kokkupuutudes n-ö tasakaalu saavutavad ja nii nende sõprus toimib. Kui üks osa sellest kolmnurgast eraldub, võib see kõik kokku kukkuda.

Rebeka Talma, 9. klass

Mina väljendaksin seda teost niimoodi: ahv ja koer on emotsioonid. Ahv on viha ja raev, koer on rahu ja viisakus. Isand on inimene, kes hoiab neid emotsioone enda sees ja piirab neid. Kuid kui inimene kaotab ennast või elus tekivad rasked hetked, siis muutubki ahv tugevamaks ning kerkib koerast kõrgemale. Ei saa öelda, et üks on parem kui teine. Elus on vaja tasakaalu ja tark peremees suudab mõlemat looma taltsutada.

Emma Leen Reino, 9. klass

Minu arvates sümboliseerib Popi alandlikku rahvamassi, kes ilma omaniku või eestvedajata elatud ei saa. Huhuu sümboliseerib aga diktatuuri demokraatlikus riigis, kes parlamendi puudumisel kohe olukorda ära kasutama hakkab. Samuti üritas Huhuu teha kõikvõimalikku enda heaolu huvides, mis on diktatuurile omane. Nende kahe omavaheline sõprus sümboliseerib minu arust seda, et rahvas on riigiga „sõber”. See tähendab, et rahval on hea olla, kui keegi neid karmi käega juhib, isegi kui see juht neid hukatusse viib. Selline sõprussuhe ei olnud kohe kindlasti mitte ainult leppimine olukorraga, vaid see oli vajadus karmi käega isanda järele, kes võtaks ohjad enda kätte. Huhuu oli tegelikult päris tark, ta oskas olukorda enda kasuks väga hästi ära kasutada ning see viiski neid hukatusse. Omanik sümboliseerib aga demokraatlikku riiki, kelle lahkumisel ja kohati vähese huvi tõttu sai diktatuur teoks. See kõik on väga sarnane ajaloos juhtunud sündmustega ja osalt ka tänapäevaga. Ajalugu on tõestanud, et demokraatia puudumisel on diktatuur viinud rahvast korduvalt koos iseendaga hukatusse ning just see juhtus ka novellis „Popi ja Huhuu”.

Sverre Lokko, 9. klass

Kuidas seda mõista? Võib oletada, et Isand muutus sedavõrd Huhuu sarnaseks ja mingit Huhuid justkui ei eksisteerinudki. Oli ainult inimene, hullumeelsus ja tema truu koer, kes kannatas. Või... minu nägemuses on see jutustus inimestest, kes muutus sedavõrd loomalikuks, et meenutaski rohkem looma kui inimest. Tema loomad olid justkui ülemvõimu eest võitlevad kaks iseloomu poolt. Isanda vananemisel jäi hea osa Isandast (Popi) nõrgemaks ja hullem osa temast ehk Huhuu sai puurist välja. Kui heal (Popi) enam Isandas võimu ei olnud, kadus mälestus ka kõigest heast, mis oli iial olnud, ja endine Isand lahkus. Sealt edasi saigi Isandast Huhuu: loom, kes oli nii sarnane endisele Isandale, kuid samas pelk vari ja peegeldus tema endisest headusest ja tarkusest. Nii kadus ka mõistmine Popist (headusest) ja hoolitsus ja inimlikkus ning jäi alles vaid loom, kes mõtleb ainult endale ja kellele teise piinamine oli meelelahutus.

Kuid kui mõelda tõesti lihtsalt loomadest, kes muutuvad hullumeelseks ja õelaks, kuid meenutavad samas inimest nii kohutavalt, et see hirmutab, siis inimesed kasutavad aeg-ajalt väljendit „loomalik” (looma moodi halvustavas tähenduses). Kuid ainult inimese võimuses on muuta loomad loomalikuks selle halvemas tähenduses. Just inimese inimlikkus on nad selliseks muutnud. Justnagu „loomalik” tähendab „looma moodi”, tähendab ka „inimlik” „inimese moodi”. Kuid millise inimese moodi... seda kindlalt paika panna on ülesanne, mida ei suudaks lahendada vist isegi minu jaoks ülim psühholoogiageenius Pratchett. Viimaks oli hea ja kurja vastasseis sedavõrd segane, et maja ja Isand rebenesid kaheks. Sest hea ja kuri ei tohi kokku põimuda. Kasvõi sellepärast, et inimsivilisatsiooni alustalad paika jääks.

Seega, kui Isand oleks hästi hoolitsenud ka Huhuu ehk oma sügavama loomuse või ka looma Huhuu eest, mitte ainult Popi (parema osa temast) eest, oleks ka Huhuu ehk olnud rohkem Isanda moodi. Rohkem Isanda inimlikkuse moodi.

Kuid mida tegelikult mõtles minu omakandimees Tuglas, ei tea enam keegi. Võib-olla polnudki tagamõtet, nagu tihti oletatakse...

Karoliina Paas, 9. klass

Veebi- ja kirjakeele kasutamisest

Enda väljendamine internetis on väga tähtis endast hea mulje jätmisel. Selle juures on tähtis jääda korrektseks ja viisakaks, enesevalitsust mitte kaotada ja jääda mõistvaks. Kui ennast valesti või halvasti väljendada, võivad tekkida kergemini ka arusaamatused ja konfliktid.

Korrektne kirjakeel on tähtis osa võõraste inimestega suheldes. Kui slängi mitte kasutada ja jääda konkreetseks, on lihtsam aru saada, mida on silmas peetud. See jätab ka inimesest hea ja soliidse mulje. Tuleks ka austada teise inimese mõtteid ja seisukohti, enda peale surumine ei ole kunagi kiitmist väärt. Üksteist tuleks kuulata ja täiendada ning selle kaudu jõuda tulemuseni, mis sobivad mõlemale osapoolale.

Sotsiaalmeedia platvormidel kommenteerides ei ole õige kirjakeel nii tähtis, kuid viisakaks tuleks ikkagi jääda. Teiste solvamine võib tulla inimesele ringiga tagasi, sest solvangu öelnud isiku identiteet on võimalik välja uurida ja kohtu poole pöörduda. Teiste solvamise käigus on ka tõenäolisem, et tekivad tahtmatud konfliktid. Isegi, kui mõni ütlus on mõeldud naljana, ei pruugi teine inimene saada sellest aru ja võib solvuda ning peale seda kirjutada vastu midagi näotut.

Kui juhtub, et tekib konflikt, on alati lihtsam teha järeleandmisi. Kui kumbki osapool järgi ei anna enda seisukohtadelt, kasvab tüli väga suureks. Isegi kui ei taheta enda eksimust tunnistada, tuleks ikkagi seda teha. Iseendale selle teadustamine ei pea olema kõige tähtsam, tähtsaim võiks olla see, et tüli veel suuremaks ei kasvaks. Järeleandmisi tehes tuleb kasuks jällegi see, et inimene näitab ennast paremas valguses, sest nagu vanasõna ütleb: „Targem annab järele.“

Kokkuvõtteks, viisakus ja korrektsus on internetiavarustes väga tähtis nii teiste inimestega suhtlemisel kui ka konfliktide vältimisel. Slängi asemel tuleks kasutada õiget kirjakeelt ja olla

rahulik, mõistev. Internetis tuleks hoolikalt jälgida, mida välja öelda ja mida mitte, sest tänapäeval ei kao internetist mitte miski jäädavalt.

Karmen Kotkas, 9. klass

Minu arvates on veebikeel täiesti tavaline ja kasutatav keel senikaua, kuni see püsib veebis ja sellest ei kujune hübriidkeel, mida hakkaksid kõik kasutama. Veebikeel võimaldab inimestel netis kiiresti ja efektiivselt suhelda, võttes arvesse seda, et mõlemad osapooled oskavad seda keelt. Isegi mina kasutan veebikeelt, aga ainult arvutis ja telefonis, vahepeal ei kasuta ma seda üldse, vaid kirjutan kõik välja, nagu peab. Minu ainuke mure selle keele suhtes on, et see muutub domineerivaks, asendab meie emakeele. Näiteks kuidas peaks sinu vanaisa aru saama, kui sa saadad talle sõnumi: „Sup, pmst lamp asi aga mul on mobla ns täitsa katki naq apua pliiz ytle mt, vb sa tead?” Kõik tänapäeva noorukid saavad sellest sõnumist aru, aga vanainimeste või isegi isade ja emade jaoks on see krüptogramm (ega kui aus olla, siis mul endal oli ka päris raske seda näidet koostada).

Lõppkokkuvõttes võib öelda, et veebikeel on küll vägagi võõras meie emakeelele, aga senikaua, kuni see püsib veebis ja sellest ei kujune mingisugune uus emakeel või hübriidkeel, siis minu arvates on see täiesti kasutatav keel.

Rico Akiro Kaio, 9. klass

Kiri sisekriitikule

Tere, lugupeetud Sisekriitik!

Ma tahan Sind eeskätt tänada, et Sa oled kõik see aeg olnud kindlalt mu kõrval ja hoidnud mind valede eluteede eest. Ilma Sinuta mõtleksingi iga päev, kui suur, üllas ning oskuslik ma olen, tunnistamata, et enesekesksed inimesed on tavaliselt kõige haletsusväärsemad logardid, kes tavaliselt on endas liiga kindlad

ning usuvad, et on isemoodi jumalad kõiges, mida teevad. Peale selle oled näidanud mulle, et õppimine kestab terve elu ning arenguruumi ei jää kunagi väheks.

Alustasin oma kirja tänurõõmu väljendamisega, kuid kõige hea kõrval oled Sa mulle teinud palju kurja. Sa pole jäänud minu kõrvale. Oled olnud endaga justkui liiga rahul selleks, et panna tähele minu väikseid, kuid südant kriipivaid viperusi, kui läksin Sinu valvsa pilguta tegema pahandusi. Sind polnud seal, kui oli vaja.

Mäletan ka neid kordi, mil sa eluteel nii-öelda krabasid mind jalgadest ning tirisid mööda maad. Sa tegid seda hästi, isegi liiga hästi, justkui olekski kõik see Sulle nagu mingi rõve mäng, kus Sinu lõppeesmärgiks oli teha mulle ots peale.

Sinu osas olen ma tõelisele selgusele jõudnud alles hiljuti: kõik negatiivne minus on tingitud Sinu puudulikkust või siis üleliigsest tööst. Isegi praegu, sel ajahetkel, mil ma sind kritiseerin, proovid Sa mind panna kõhklema ning sõnu maha tõmbama, nagu oleksid kaotamas tõsist lahingut. Tead, mis!? Ma olen otsustanud teha elus täieliku pöörde! Ainuke, kes hakkab repressiivse süsteemi all elama, oled Sina! Teisiti edasi minna ei saa. Kõike head!

Artur Johannes Prangel, 67.b

Armunud/Tinder

Vaatlus

Ainiti vahib ja naeratab, vahib ja punastab. Siis ühel hetkel jääb mõtlikul pilgul aknast välja vaatama, nagu ootaks midagi, justkui mõnd märki kõrgemalt, et kõik on hästi. Ta pöörab silmad tagasi telefonile. Ta naeratab, suunurgad kõrvuni: kõrgemad jõud mängisid täna vist tema kasuks.

Ta tipib küünte klõbinal kiiret vastust, et vestluspartner mingil juhul telefonist eemale ei läheks. Kontakt ei saa veel katkeda!

See jätkub veel pool tunnikest, ehk pisut rohkemgi. Naeratus ning roosakad põsed püsivad.

Näen, kuidas ta iga kümne sekundi tagant telefoni laualt jälle üles tõstab. Ta muutub aina kärsitumaks. Kas kaaslane jättis ta teadmatusse? Kuhu ta küll kadus? Kas ta polegi huvitatud? Oi, mis miljon küsimust ta peast praegu läbi käivad! Hetkeks hakkab tast lausa kahju: kes meist ei teaks seda tunnet olla armunud. Olla nii armunud, et ei saa olla sekunditki temast mõtlemata, teadmata, kus ta on ja mis ta teeb. Tema naeratus hääbub, suunurgad vajuvad allapoole.

Helen Kivisikk, 67.a

Kas eesti keel on tõepoolest hukule määratud?

Laikima, selfi, guugeldama, skoorima – need on vaid mõned näited sõnadest, mis omavad ingliskeelseid mõjutusi ja mis on viimase kümnekonna aasta jooksul Eesti õigekeelsussõnaraamatusse lisandunud. Milline paistab aga meie emakeele tulevik noorte keelekasutuse perspektiivist?

Üha enam ja enam eelistavad noored tarbida ingliskeelset meediat ja meelelahutust, põhjendades, et see on mitmekesisem, leidub rohkem näiteks enda huvialadega seonduvat sisu ning ülemaailmsed trendid tekivad just seal ilmuva mõjul. Inglise keelest on kujunenud uus *lingua franca*, millela on tänapäeva globaliseeruv maailmas raske hakkama saada.

Ent sellel tarbimisel on ka pahupool – eestikeelne meedia jääb tagaplaanile, eesti keelt loevad noored väljaspool koolitunde aina vähem ja vähem. Kuna neid ümbritseb pidevalt ingliskeelne keelekeskkond, imbub see ka mujale igapäevaellu. Kuuleme, kuidas juhuslikud ingliskeelsed sõnad lisanduvad noorte keelekasutusse, seda ka siis, kui on olemas täiesti sobiv ja levinud omakeelne vaste. Segakeel, niinimetatud estonenglish, on saanud paljude igapäevaseks suhtluskeeleks sõpradega. Kõrvaltvaatajana võib tunduda, et

olukord on halb ja kas eesti keelel on üldse tulevikku, kui seda võõrkeelega pooleks rääkida, aga mina leian, et olukord ei ole tegelikult nii nukker, kui paistab.

Aina rohkem mõistavad ka noored, kui ilus ja unikaalne on meie oma emakeel ja kuigi on hea osata erinevaid maailma keeli, siis eesti keel oma emakeelena on see, mis meid ainulaadseks teeb. Seda aitavad teadvustada omamoodi suunamudijad, nagu näiteks Keiti Vilms oma kalambuuride ja teiste keelepärilitega, ning Instagrami-konto @oigekirjagurmaan, kus postitatakse kokkuvõtvalt ja arusaadavalt erinevaid eesti keele grammatikareegleid. Populaarsust koguvad ka luuletajad ja kirjanikud, kes oma loomingut sotsiaalmeedias jagavad, kõnetades noori, kes muidu ei pruugi olla eriti lugemishimulised. Kuid minu arvates on kõige suurem roll noorte väärtushinnangute kujundamisel eesti keele suhtes just emakeeleõpetajatel. Nende oskus ja tahe suunata noori mõistma, milline suur vara on oma keel, ning tarbima ja looma erinevaid eestikeelseid kirjutisi ka väljaspool kohustuslikku programmi mõjutab tuntavalt seda, kui palju keegi ka hilisemas elus eesti keelt hindab.

Mina usun, et eesti noored hoiavad sisimas oma keelt ja kultuuri väga südamelähedasena, isegi kui see tihtipeale välja ei paista. Eesti keel on väike, aga võimas ja väärikas. Meie põlvkonnas ei ole neid inimesi, kelle tõttu tulevikus kõneldakse eesti keeles vaid mõnes dokumentaalfilmis või festivalil.

Käty Karpelin, 67.c

Sirgu talu inspireeris loovkirjutajaid

Sirgu talu hoovi sisenedes seisab mu ees suur ja mõistatuslik maja, mis peidab endas aastatepikkust tööd ja vaeva. Uksel kinnitab õpetaja naerul näoga, et olen jõudnud just õigesse kohta.

Tuppa astudes saan ma veelgi südantsoojendavama üllatuse osaliseks. Laua taga istub neli Nõo Põhikooli loovkirjutamisringi

kaaslast. Rõõmuga teatan, et see on kõige hubasem ja hoolivam laager, kuhu minna.

Meie päev algab lobisemise ja lauamängu mängimisega. Teeme ka tuuri ümber aia ja maja. Pärast lõunasööki kirjutame rahulikult paar lugu, ilma et peaksime muretsema loovuse piiramise ja kirjandustundidest tuttava teemaspüsimise nõude pärast.

Õhtuks valmivad kõigil erinevate pikkuste ja isesuguse stiiliga kirjutised. On põnev kuulata sõnu, mida teised paberile on pannud ja millega nad loodud maailmu kujundavad. Meie ringis on koos nii fantaasiast pulbitsevad kui ka realistliku silmavaatega inimesed. Mõnikord pean küll kulmu kortsutama ja pingsalt mõtlema, et kaaslase teemakäsitlusega järke pidada, aga olen kindel, et just see meid tulevikus ka aitab.

Kõiki, kes on huvitatud loominguliselt kirjutamisest ja jutustamisest ning sooviks jagada oma ideid teistega, jääme huvi ja rõõmuga ootama. Isegi kui peate end tagasihoidlikuks, olete just õiges kohas: me ei sunni midagi peale. Põhiline on tegeleda millegagi, mis teile meeldib. Avastate ka, et loovkirjutamise juhendaja Kristina Veidenbaum on vägagi rõõmsaid üllatusi täis ja paneb iga osaleja tundma end koduselt. Me oleme valmis jagama oma inspiratsiooni ja rõõmu kõigi loovkirjutamiseringi tulijatega.

Lisame artikli juurde mõned tekstinäited laagris sündinud lugudest, mille loomisel pakkus inspiratsiooni Sirgu talus ja selle õuel nähtu.

Birgit Võsar, *Nõo Põhikooli loovkirjutamisring, 8. klass*

Teo maja

Olen maas. Mu kaaslane on surnud. Olen maja, aga mitte tavaline. Olen nimelt teo maja. Praegu seisan tühjana. Vaevalt ma enam kasutust leian. Asjadega on see paha asi, et nad ei sure. Olen kuulnud sellisest bakterist, keda saab tappa ainult näljutades. Kuna

asjad ei söö, siis me elamegi igavesti. Kui asjad lähvad katki, elab iga tükk oma elu edasi. Ümbertöötlemisega saavad kõik tükid üheks. Nad räägivad üksteisele oma minevikust ja aja möödudes nad enam ei teegi vahet, mis juhtus endaga, mis kellegi teisega. Teokarpe ei saa ümber töödelda. Meid võib uuesti kasutusse võtta, aga meiega ei tehta nii nagu paberi, klaasi, plastmassi või muu sellisega. Ja nüüd ma seisangi siin maas ja mõtlen, mida elusolendid arvata võivad. Mõtlen, mis tunne on surra.

Lilian Luigla, *Nõo Põhikooli loovkirjutamisring, 8. klass*

Saunamaja

Vaikselt aianurgas jälgib,
inimestest aastaid nälgib
üks pisikene saunamaja.
Puhkust, rahu on tal vaja.
Päevi näinud on ta silmad,
kannatama pannud ilmad,
tunda saanud vihma, lund.
Ootamas on igavest und.
Soojust kiirgab ikka veel,
mulla rüppe on ta teel.
Nooruspäevil rabas tööd:
töötas päevad, töötas ööd.
Palju inimesi on ta näinud,
külalisi rohkelt käinud.
Uks tal kõigile oli lahti,
kel sisseastumiseks mahti.
Aga enam pole ammu nii.
Nii oli ainult vanasti.
Nüüd kurvalt samblateki all,
puhkust, rahu vaja tal.

Susanna Sõrra, *Nõo Põhikooli loovkirjutamisring, 8. klass*

Enesejuhtimine — uus kehaline kasvatus

Moodne ühiskond on keskendunud efektiivsusele, millega kaasneb füüsilise töö asendamine vaimse tööga. Sellega seoses muutub keerukamaks ka õppimine. Kui ei suudeta tööd piisavalt hästi struktureerida, tekib stress, mis viib vaimse tervise probleemideni. Kas meie ühiskond on jõudnud muutustega sammu pidada ja kui ei, mida tuleks teha?

Tuues paralleele tööstusrevolutsiooniga, näeme, et tööeluga seotud terviseprobleemid kasvavad praegu vaimse tervise valdkonnas, samas kui tehaste võidukäigu ajal kasvasid ohtlike ja füüsiliselt raskete tingimuste tõttu kehalise tervise probleemid. Et probleemi lahendada, hakati tähelepanu pöörama töökohtade ohutusele, kuid populaarseks muutusid ka terviseparandusmeetodid, nagu näiteks võimlemine ja raviprotseduurid. Seega, kui me oleme jõudnud sammu pidada, peaksid olema välja arenenud populaarsed ja ka koolisüsteemi poolt toetatud meetodid vaimse tervise turgutamiseks.

Fakt, et vaimne tervis on siiani justkui tabu, näitab, et ühiskond on eesmärgist kaugel. Eriti halvaks teeb olukorra asjaolu, et Eesti asub ekvaatorist kaugel ning pikad ja pimedad talved mõjuvad depressiivselt. Et stressi vältida, on inimestel vaja ehitada endale süsteem, mille järgi elada. Kui kõik on organiseeritud, on väiksem võimalus järsku leida end olukorrast, kus ei suudeta toime tulla oma ülesannetega. Süsteemi saab ehitada planeerides ja ennast juhtides.

Enesejuhtimine seisneb inimese hetkelises kontrollis oma mõtete, emotsioonide ja keskendumisvõime üle. Planeerimine on sarnane, selle abil luuakse ja kontrollitakse tulevikuplaane. Enesejuhtimise ja planeerimise tugevus sõltub palju keskkonnast, lapsepõlvest, inimese iseloomust, aga ka inimese enda tööst selle parandamiseks. Et need omadused sõltuvad varasest elust, on hea idee kehtestada meetodeid koolides.

Õpilaste perspektiivis keskendutakse rohkem planeerimisele: koduste jm õppetööde õigeaegsele ja kvaliteetsele sooritamisele, kuid puutumata pole ka eneseplaneerimise osa: võideldakse koolikiusamise vastu, arendatakse esinemisoskust ning käimas on ka projekte meditatsiooni kooliellu sisse viimiseks. Need on siiski projektid, mille raames pigem uuritakse meditatsiooni mõju õppimisele, mitte ei püüta parandada inimeste omadusi. Usun, et pigem peaks rakendama arendavad meetmed sarnaselt kehalise kasvatus tundidele nii, et need oleks koolieluga lakkamatult seotud iseenesestmõistetav osa.

Infoajastu muutused pole veel piisavalt jõudnud muuta ühiskonna suhtumist vaimsetesse probleemidesse, seega tuleks käituda sarnaselt eelmisele korrale, kui ühiskonda raputasid tegevusvaldkonnaalased probleemid: luua ja populariseerida lahendusi ning neid koolides rakendada. Selle suunas on samme tehtud, kuid töö pole veel valmis.

Maivo Sirelbu, 67.a

Siis, kui ma kodust ära lähen, võtan ma alati midagi kaasa, olgu selleks võti, rahakott või nõõrijupp. Mul on alati midagi taskus: tarvilikku või tarbetut. Kui ma seda ei tee, tunnen end alasti.

Inimesed ei märka asjade tõelist loomust. Nende jaoks on asjal kas praktiline ülesanne, läige või rahaline väärtus. Nad koguvad, ostavad, kasutavad ja siis jätavad need asjad pimedasse ja umbsesse tuppä vedelema, kuni neid jälle vaja läheb, või veel hullem – viskavad ära.

Seda ei suudaks ma ise teha. See oleks, nagu ma viskaksin ära tükikese iseendast. Iga asi minu omanduses on mälestus, hetk, mis on imbinud asja elutusse pinda ja teinud selle mingil määral elavaks.

Siis, kui ma midagi soetan, ei ole sellel veel lugu ja ma kannan seda kõikjal kaasas, et talletada järgmine mälestus ja lisada see teiste juurde, tehes minu majast minu päeviku.

Kusti Sammul, loovkirjutamisring, 9. klass

Sevilla kirk ja kuumus

Vanemuise konkursi „*Arukas arvustaja*” äramärgitud töö (2016)

Küllastasin 22.11.2015 kell 16.00 Vanemuise suures majas esitatud ooperit „Carmen”, mille autoriks on prantsuse helilooja Georges Bizet. Ooper põhineb Henri Meilhaci ja Ludovic Halévy libretol ning on kirjutatud Prosper Mérimée samanimelise novelli põhjal. Peaosi mängisid Aleksandra Kovalevitš (Carmen), Boldizsar Laszlo (Don José) ning Janis Apeinis (Escamillo).

Georges Bizet sündis 25.10.1838. aastal Pariisis ning suri 03.06.1875. aastal Bougival'is. Ta oli prantsuse helilooja, kes on tuntud eelkõige ooperi „Carmen” järgi, mis valmis 1875. aastal. Autor ise ei näinud „Carmeni” edu. Bizet sai ülemaailmselt tuntuks vaid ühe teosega, kuid siiski ei saa teda pidada nii-öelda ühe teose autoriks. Ta on kirjutanud 20 lavateost, samuti orkestri- ja kooriteoseid, klaverimuusikat ning laule.

Ooper koosneb neljast vaatusest. Esimeses vaatuses toimub tegevus Sevilla tubakavabriku ees oleval väljakul, kus Carmen ning José esimest korda kohtuvad. Teine vaatus toimub Lillas Pastia kõrtsis ning ühtlasi ka salakaubavedajate urkas, kust saab alguse Carmen ja härjavõitleja Escamillo romanss. Kolmas vaatus leiab aset pimedal ööl mägedes. Escamillo tuleb Carmenit mägedesse otsima ning ta võitleb Joséga elu ja surma nimel, kuni salakaubavedajad nad lahutavad. Neljandas vaatuses toimub härjavõitlus. Carmen ja José kohtuvad, kuid José ei suuda Carmenit tagasi võita ega taha ka temast loobuda. Samal ajal kui rahvas tähistab Escamillo võitu, tapab armukade ja meeleheitel Jose Carmenit. Antud sisuline ülesehitus oli minu arvates väga ülevaatlik ja kaasahaarav, sest pidevalt toimusid erinevad sündmused sujuvate üleminekutega.

Peaosatäitjateks olid valitud välismaa lauljad, eelkõige võib-olla parema vokaalse taseme pärast. Selline valik oli põhjendatud, sest peaosatäitjateks valitud lauljad on treenitud ning nende esitus oli puhas ning esitusviis oli vastavalt muusikale dünaamiline

ning seda oli meeldiv kuulata. Teisalt polnud aga nende laulmist ega ka puhkpillisoosid, mida kasutati stseenidelt või vaatustelt ülemineamiseks, saali väga hästi kuulda. Selle põhjuseks võib arvata Vanemuise kesise akustilise seisukorra, mis pole mõeldud just ooperite esitamiseks. Eriti panin seda tähele Carmen esimese aaria „Habanera” puhul, mida kuulates ei tekkinud võimast tunnet, mida olin antud loost oodanud ning tekkis kahtlus, kas Carmen osatäitja on võimeline seda osa piisavalt hästi esitama.

Tihti peale kipub tunduma, et Vanemuise lava jääb suurejoonelistele ja tuntud etendustele esitamiseks pisut liiga väikseks, kuid seekord olid kunstnik ja lavastaja leidnud antud teose esitamiseks väga kavalat ja huvitavat viisi. Nimelt kasutati kõigi nelja vaatuse puhul ainult kahte tegevuspaika: amfiteatrit, mida kasutati tubakavabrikuesise väljakuna ja härjavõitlusareenina ning nii-öelda amfiteatri alune, mida kasutati Lillas Pastia kõrtsina. See lahendus oli minu arvates väga huvitav, sest see näitas, et ka vähestel vahenditega on võimalik jätta lavast hea mulje ning on võimalik etendada mitmeid erinevaid sündmusi vaid lava pöörates. Minu arvates oli eriti hea rakenduse leidnud just amfiteatri astmestik, sest seal oli näha korraga kogu trupp ning oli võimalik edasi anda samal ajal toimuvaid erinevaid sündmuseid, samal ajal kui amfiteatri alune tundus olevat väga väike ja justkui kokkusurutud.

Teoses toimub ka härjavõitlusstseen, kuid selle teostamine võib tunduda algul lausa võimatu. Taaskord oli leitud hämmastavalt lihtne, kuid tabav lahendus. Härg oli meesosatäitja, kellel oli aiakäru, mille küljes olid härjasarved. Minu arvates oli selline lahendus geniaalne ning ma arvan, et sel hetkel, kui härg lavale tuli, oli iga vaataja näol heakskiitev muie.

Kui Carmenit seostatakse punase kui kire ja vere värviga, mis samuti on flamenko puhul sümboliks ning ka kava kaane taust on punane, siis seekord domineeris laval erksinine. Kas oli see tingitud autori soovist erineda või on see sümbol, pole kahjuks õnnestunud teada saada.

Minu arvates õnnestus etendus üldiselt väga hästi, välja arvatud

tõsiasi, et lauljate hääli ei jõudnud täies ulatuses kuulajani, millest oli iseenesest kahju, sest muusika on ju ooperi puhul peamine element ning selle puudulikkus ei võimalda etendust täielikult nautida ning see mõjutas ka minu kogemust, kuid mitte väga, sest kokkuvõttes oli lauljaid küll kuulda, kuid minu arvates ooperile mitte piisavas koguses. Ülejäänud publik suhtus etendusse samuti väga hästi. Vaheajal kommentaare kuuldes selgus, et neid võlus eriti lavakujundus ja lauljaid ei kritiseeritud.

Loodan, et tulevikus parandatakse saali akustikat, sest nii ooperi kui ka muusikali puhul on nii pilli- kui ka vokaalsoolo kostumine väga oluline aspekt ning see ei tohi mingil määral olla piiratud, vaid peab olema niivõrd dünaamiline, kui antud teos ja autori visioon ette näeb.

Jolan Henriette Koduvere, 61.a

Holokausti kajastus tänases päevas — mida me oleme sellest õppinud?

*Okupatsioonide ja vabaduse muuseumi
Vabamu holokausti-teemaliste kirjandite võidutöö 2019*

20. sajandi keskel pani Adolf Hitleri juhitud Natsi-Saksamaa toime kuriteo, millesarnast ei olnud inimkond kunagi varem näinud. Laiaulatuslik genotsiid, mille eesmärgiks oli kõikide juutide hävitamine ja seeläbi verepuhtuse säilitamine aaria rassi esindajate seas – holokaust. Selle ajal suri umbes 6 miljonit inimest, kelle ainukeseks süüks loeti fakti, et nad kummardasid Jahvet, oma jumalat, kellele nad olid truud olnud juba tuhandeid aastaid.

Tänapäevases maailmas on raske aru saada, kuidas vaid 80 aastat tagasi said toimuda sündmused, mis rõhutavad võikalt, kui madalale võib inimloomus langeda. Kultuurses Euroopas tavatsetakse labasustest ja vägivallast rääkida kaudselt, mille

tulemusena ei mõisteta sageli natside julma käitumise ulatust. Haritlane diskuteerib teemadel, nagu Hitleri noorus ja tema käitumise võimalikud tagamaad, aga ei soovi süveneda loovusesse, mida inimesed ilmutasid, kui nende füürer andis järjepidevalt käske juute efektiivsemalt tappa. Vähesed, kes on sündinud peale 1945. aastat, suudavad ette kujutada hirmu, mida tundsid loomavagunitesse surutud mehed, naised ja lapsed, kui neid Auschwitzis koonduslaagri poole sõidutati. Peale sõda vannuti kogu maailmas, et see ei tohi korduda ning siiani on sellest lubadusest kinni peetud. Progressiivses maailmas ei peaks iga uus põlvkond kannatama pealesurutud jõhkruste tõttu ega teadma detailideni inimloomuse madalamaid punkte. Samas on holokaust midagi nii traagilist, et see ei tohi ealeski unustusse vajuda. Inimkond peab pürgima kujuteldamatutesse kõrgustesse, et olla kindel tagasilangemise võimatuses, kuid see peaks olema kõigi rahvuste suurim eesmärk tulevikuks.

Alati on õigus kuulnud neile, kes on tugevamad ja suudavad nõrgematele oma tahet peale suruda. Selline arusaam lõppes, vähemalt teoreetiliselt, pärast II maailmasõda, kui holokausti õudustesse oldi rohkem süvenenud. Nürnbergi protsessides mõisteti surma mitmeid tippnatse ning neile järgnesid kohtuskäimised vähemoluliste kurjategijatega, kes pidid rahva silmis maksma oma tegude eest. Samalaadsed menetlused toimuvad isegi 21. sajandil, mille käigus sunnitakse vastutust võtma mehed, kes liginevad oma sajandale sünnipäevale. Lisaks natsidele, üritatakse karistust kandma panna ka Rwanda, Kambodža ja endise Jugoslaavia alade genotsiide põhjustajaid. Järjest suuremat tähelepanu pööratakse inimõigustele, mille tulemusena on loodud organisatsioon ÜRO, mis võitleb vähemuste eest üle kogu maailma. Indiviide asuti samuti kaitsma tahtmatute meditsiiniliste katsetuste eest, mis holokausti ajal olid olnud eriti jõhkrad. Tabamatuks jäänud „surmaingel“ Josef Mengele meditsiinilised eksperimendid, mida võib nimetada ka jõhkraks piinamiseks, olid kardetavad eriti kaksikutele või vääraarengutega isikutele. 20. sajandi keskel anti tõuge uute

kaitsvate seaduste loomiseks, mis võtavad vastutusele ka need inimesed, kes varasemal ajal võisid tunduda puutumatud.

1945. aastal lõppes ajajärk, mis oli sisaldanud higi, verd ja pisaraid. Kogu maailm oli šokis nii II maailmasõja kui ka holokausti toimumise pärast, mis tagasivaadatuna näivad tõesti võimatute sündmustena. Demokraatlike riikide edasist mõtteviisi iseloomustab edukalt Saksamaa Liitvabariigi kantsleri Konrad Adenaueri loosung „*Keine Experimente*“. Katsetuste jaoks ei olnud enam vabandusi, sest erinevad rahvad oli väsinud peale natsismi ka kommunismist, fašismist ning kõigist teistest ideoloogiatest, mis õhutasid oma rahvuskaaslaste seast vaenlasi leidma. Inimõigustele hakati rohkem tähelepanu pöörama, rahvast üritati kuulata ja erinevaid etnilisi ning religioosseid gruppe lepitada. Sellest ajast alates on erinevad riigid integreerunud tihedamini kui kunagi varem ning asunud tegema koostööd, et internatsionaalsel tasandil valitseks üksmeel ja teineteise mõistmine. Ratsionaalne indiviid ei saa selle vajalikkuses kahelda, sest holokaust on kui õpikunäide sellest, mis juhtub, kui inimesed ei saa enam üksteisest aru. Genotsiid 21. sajandi tsiviliseeritud maailmas oleks võimeline igaveseks hävitama terveid rahvuseid või isegi kogu inimkonna. Mälestused holokaustist on siiani suutnud seda tulevikku vältida, sest ühiskonnas saadakse aru, et uued „katsetused“ võiksid tähendada elu lõppu tervel planeedil.

Inimloomust arvesse võttes ei saa kindel olla, kas järgnevad põlvkonnad holokaustist üldse suudavad midagi õppida. Kuigi mitmetes riikides keelatud, tunnustab holokaustirevisionismi, teisiti öeldes natside poolt korraldatud genotsiidi eitamist, tunduvalt rohkem inimesi, kui see tohiks võimalik olla. Enamik neist teeb seda irratsionaalsetel põhjustel, nagu ISIS-e fundamentalistid ja antisemitistid, kes usuvadki juutide alaväärsusesse inimestena. Selliseid inimesi ei ole tohutult, kuid üks karismaatiline juht suudaks rahvamasse mõjutada viisil, nagu minevikus on seda teinud Vladimir Uljanov või Adolf Hitler. Juudid ei ole ainsad, kelle suhtes eurooplased skeptilised on – halva pilguga vaadatakse ka

moslemeid, immigrante ja teistsuguse mõttelaadiga idanaabreid. Valitsevas olustikus oleks läänemaailmas raske korrata tegusid, mis toimusid holokausti ajal, sest inimeste ajaloolises mälus on need massimõrvad veel selgelt meeles. Samas tundus see enamikele riikidest uskumatu ka sel ajal, kui need sündmused reaalselt aset leidsid. Kuulus ütlemine, inimene õpib ajaloost seda, et inimene ajaloost ei õpi, paneb muretsema holokausti viimased ellujäänud ohvrid. Kogu sellel verevalamisel võib puududa isegi ühiskonna harimise eesmärk, mille põhjustajana võivad ühe rahva kannatused muutuda mineviku huvilise jaoks tühiseks.

Holokaust on kahtlemata kõige suurem genotsiid, mis on iial ühe inimgrupi vastu suunatud. Viimased ellujääjad hoiatavad poliitikuid ja manitsevad inimesi üksteist mõistma, kuid tänapäevases maailmas eksisteerivad konfliktikolled, mida hirmu ning stabiilsuse vajaduse tõttu ignoreeritakse. Pole võimatu, et kui järgnevad põlvkonnad üritavad ajaloo õppetunde eirata, võib tulevik osutuda tumedaks. Samas muutuvad ühiskonna liikmed järjest teadlikumaks ning panustades inimloomuse helgematele aspektidele, võib loota, et inimkonna moraali madalaim punkt holokausti näol on igaveseks möödunud.

Johanna Uuemäe, 63.b

Ooperifantoomi elu Vanemuises

Vanemuise konkursi „*Arukas arvustaja*” äramärgitud töö (2017)

Küllastasin 21.01.2016 Vanemuise teatrit, kus etendus taaskord Eestis laineid lööv ja ärevust tekitav, „Ooperifantoom”, mis põhineb Richard Stilgoe ja Andrew Lloyd Webberi libretol ning Gaston Leroux’ romaanil „Le Fantôme de l’Opéra”. Seni on „Ooperifantoomi” mängitud 27 riigis originaalversioonis. Vanemuine on kolmas teater maailmas, millele anti uuslavastuse õigused. Tegu on vaieldamatult kõige väärtuslikuma litsentsiga, mille Vanemuine on kunagi

omandanud, sest „Ooperifantoom” on teadaolevalt kõige rangemalt autoriõigustega kaitstud muusikal.

Suure „Ooperifantoomi” austajana olid mu ootused suhteliselt kõrged. Suurem osa publikust kuuleb seda muusikat oma peas inglisekeelsena, arvatavasti ka enamik esitajaid, seepärast tundus huvitav teada saada, kuidas kõlavad need muinasjutulised laulud eestikeelsena. 21. jaanuari etenduses mängis peaosa norra tenor Stephen Hansen, sama tähtis roll oli ka Maria Listral, kes mängis Christine'i ja Koit Toomel, kes mängis Raouli. Lavastuses tegid kaasa Vanemuise sümfooniaorkester, ooperikoor, balletitrupp ning bänd.

Esmakordselt tutvustas maailmale Ooperifantoomi prantsuse kirjanik Gaston Leroux – tema romaan „Le Fantôme de l'Opéra”, eesti keeles „Ooperikummitus”, avaldati järjejutuna väljaandes Le Gaulois. Osaliselt inspireerisid romaani kirjutamist 19. sajandil Pariisi ooperis ka tegelikult aset leidnud sündmused. Täna on originaalromaani varjutanud paljud järgnenud lava- ja filmiversioonid, mille hulgast on tuntuim 2004. aastal USA-Suurbritannia koostöös valminud film, originaalpealkirjaga „The Phantom of the Opera”.

„Ooperifantoomi” kangelane on nii otseses kui ka kaudses mõttes Stephen Hansen. Õppida ära terve partii eesti keeles ja esitada seda üsna väikese aktsendiga, on saavutus omaette. Minu arvates oli Hanseni esitus, vaatamata keelebarjäärile, meisterlik. Tegelikult on Hansenil kanda nüansirikas roll, sest Ooperifantoom on väga eriline isiksus. Ühelt poolt on ta karm ja agressiivne, teisalt äärmiselt tundlik ja romantiline. Hanseni häälel on tugev, kande- ning mõjuv, mis sobib Ooperifantoomi olemusega kokku.

Ka Maria Listra ning Koit Toome mängisid oma rolle suurepäraselt. Listrast hõngus Christine'i olemust. Ta oli peen, väljapeetud ning nüansirikka häälega. Tänapäeval eelkõige popmuusikuna tuntud Koit Toome võlus publikut aga oma sisu ning võimsa häälega.

Üks õnnestunumaid hetki oli katusestseen, kus Raoul ja

Christine, põgenedes Ooperifantoomi eest, teineteisele oma tundeid avaldavad. Samuti viis, kuidas murtud südamega Ooperifantoom end armastajate lahkudes kuldse keerubi varjust välja pöörab, on äärmiselt efektne. Vaieldamatult oli üks õhtu kõrghetki ka Maria Listra ja Stephen Hanseni „Phantom of the Opera” esitus, mis on „Ooperifantoomi” kõige tuntum stseen.

Vanemuise lavakujundusega mängiti õige mitmel erineval tasandil. Lausa uskumatuna näis, et ühele ja samale, mitte väga suurele lavale oli suudetud mahutada nii ooperimaja erinevad sisekui ka välisruumid, alates katusetornist, näitlejate buduaaridest ja saalidest, ooperimaja keldrites asuva Ooperifantoomi pelgupaiga ja keldrilabürintideni välja. Ei puudunud ka efektne maa-alune järv ning Ooperifantoomi juurde kohustuslikuna kuuluv hiiglaslik kroonlühter. Mina ootasin kõige rohkem lavakujundaja lahendust Ooperifantoomi pelgupaika jõudmise kujutamise kohta. Filmis viib Ooperifantoom Christine'i oma pelgupaika paadiga keldrilabürintides sõites, kuid lavastuses oli leitud väga uudne ning huvitav lahendusviis. Ooperifantoomi pimeduseriiki viib tee üle uduse järve, mis asub hoopistükkis lae all, mitte teada-tuntult keldris. Ka Ooperifantoomi pelgupaik ise oli huvitavalt kujundatud. Samuti oli kostüümid vastavalt ooperimaja kontekstile rikkalikud, need jätsid saalist vaadates hea mulje ning olid originaalsed.

„Ooperifantoomi” vaatama minnes olid mul juba algul kõrged ootused, kuid Vanemuise lavastus Ooperifantoomist isegi ületas neid. Esitajad olid muusikaliselt väga heal tasemel, lavakujundus oli meisterlik, sest tehniliselt nii keerukat lava, mis mahutaks rohkesti erinevaid keskkondi, pole ma varem näinud ning kostüümid olid fantaasiarikkad. Saalis olles oli tunda kõigi panust ning minu arvates sai Vanemuise meeskond maailmakuulsa „Ooperifantoomi” etendamisega suurepäraselt hakkama. „Ooperifantoom” on kindlasti siiani kõige parem muusikal, mida ma näinud olen, seda oli ka publiku reaktsioonist näha. Pärast etendust seisis tervenisti välja müüdud saalitäis publikut püsti ning osatäitjaid kutsuti veel mitu-mitu korda lavale tagasi.

Jolan Henriette Koduvere, 61.a

Heade mõtete kultuur

Kultuur on see, mis eristab üht rahvust teistest. See määrab inimeste hoiakuid ja käitumist. Kultuuril on määrav roll rahvusliku identiteedi säilitamisel ja edasikandmisel. Koos inimestega muutub ajaga ka kultuur. Selleks, et olla riigi ja rahvusena jätkusuutlik, vajab tänapäevane modernne ning vaba ühiskond paindlikku ja sallivat kultuuri, kus head mõtted tuleksid rahvalt. Milline peaks olema see heade mõtete kultuur?

Kindlasti peab heade mõtete kultuur olema kõikide ühiskonnagruppide suhtes tolereeriv. Erinevused peavad olema aktsepteeritud, sest see rikastab rahvust ja ka kultuuri. Igasugune diskrimineerimine peaks kultuuriruumis olema rangelt taunitud, kuna see külvab vaid vaenu ega aita kuidagi kaasa heade mõtete sünnile. Nagu me võime lääneriikide näitel täheldada, on praeguses vabas maailmas kultuuride segunemine paratamatu. Seepärast peaks heade mõtete kultuur olema avatud muutustele, vastasel juhul ei toimu ühiskonnas positiivseid arenguid.

Heade mõtete kultuuris ei tohiks esineda ülearust hädaldamist ja liigset negatiivsust. Ka praeguses Eesti ühiskonnas on tihti kuulda vingumist ja üksteise kirumist. Sageli süüdistatakse teisi, selle asemel, et ise probleemile lahendust otsida ja häid ideid välja pakkuda. Süüdistada kõigis võimalikes hädades kedagi teist ei ole lahendus. Selle asemel võiksid inimesed välja pakkuda oma mõtteid, mis aitaksid takistustest üle saada. Vajalik on usk oma ideedesse ja julgus seda levitada. Olulised on rahva enda algatused ja initsiatiiv, sest vaid need viivad rahvuse pikas perspektiivis lahendusi otsides sihile.

Hea kultuuriruumi loomisel on äärmiselt tähtis inimeste ühtehoidmine ja koostöö. President Toomas Hendrik Ilves on öelnud, et ühtehoidmine ja hoolivus muudavad tugevaks meie perekonnad, meie suhted lähedastega, meie riigi ja kokkuvõtteks muudab suureks kogu Eesti. Üksteist toetades on võimalik luua eeldused

murede lahendamiseks ja seeläbi helgemaks tulevikuks. Koostöö võib panna aluse heade mõtete levikule, mis võib aidata korda saata väga suuri tegusid. Häid mõtteid ja ideid toetades on suurem tõenäosus positiivsele tulemusele. Ühtehoidev kultuuriruum toetab ja julgustab selliseid teisitimõtlejaid, kelle uudsed ideed võivad sillutada tee paremasse homsesse.

Heade mõtete kultuuri peamisteks komponentideks on sallivus, positiivne mõtlemine, ühtehoidmine ja koostöö. Kultuuriruumi mõjutajateks saavad olla vaid inimesed ise. See, millises suunas ühiskond tulevikus liigub, on praeguste inimeste teha. Neid häid mõtteid, millega lahendada probleeme ja parandada maailma, on aga hädasti vaja.

Robin Sarapuu, 63.b

Kliima — meie ühine mure

MTÜ Roheline Eesti loovtöö

Elame tänases päevas, ilma mineviku ja tulevikuta. Tundub, et olevik on vaid üks aktsepteeritav elamise aeg. Sellest tulenevalt ei võeta enesele kohustusi homse suhtes. Keegi teine peab kuskil lahendama tulevase probleeme. Kes on see võõras ja mis paneb teda muutma oma igapäevast suhtumist ümbritsevasse? Need peame olema mina ja sina ning kõik teised, kes vähegi soovivad elada elu, mis on seda väärt.

Kujutlegem, et on kliimakatastroofi järgne aeg. Praegu ettekujutatud probleemid on reaalsuseks saanud. Kõik, mis oli vaid mõtteis, on nüüd saanud silmaga nähtavaks, kõrvaga kuuldavaks ja kehaga tajutavaks. Veetaseme tõus on ujutanud üle ligi veerandi meie kodumaast, kadunuks on jäänud saared ning drastiliselt on vähenenud Eesti pindala. Tihti on märgata taevas vulkaanilise tuha pilvi, mis on tingitud Islandi tulemägede muutumisest üliaktiivseks. Kõik saareelanikud on selleks ajaks põgenikud ning ühtlasi ka

kodutud. Vulkaanidest purskav laava on üle võtnud kogu saare ning voolates rannikualade vetesse, on tõstnud merevee keskmist temperatuuri ligi 6 kraadi. Läänemeres on seetõttu hakanud vohama erinevad vetikate liigid, mis on ära tarvitanud suurema osa vees sisalduvast hapnikust, mis oli eelkõige vajalik kalade elutegevuseks. Randu katab ühtlane surnud kalade kiht. Igal pool on tunda roiskumise ja mädanemise haisu. Kogu rahvas on hüljanud rannarajooni ning asunud ümber sisemaale.

Suurenenud seismiline aktiivsus on põhjustanud järsu globaalse temperatuuritõusu – just see on kaasa toonud laialdased maastikupõlengud ning seda eriti ekvatoriaalsetel aladel. Põlemise tulemusena on muld muutunud liiga happeliseks, mis takistab taimede taasteket. Sellest tingituna on paljud ekvaatorilähedased piirkonnad muutunud elamiskõlbmatuks ning sealsed rahvad on hakanud rändama põhja poole. Iga rahvas on kaasa võtnud oma kultuuri, traditsioonid ja väärtused. Eestist on nüüdseks saanud üks ihaldatumaid elamispiirkondi, ülerahvastatus on endaga kaasa toonud pagulaskriisi ja meie kodust on saanud multikultuurne maa. Kultuuride segunemine on endaga kaasa toonud palju konflikte, mis pole saanud mõistlikke lahendusi. Moodustunud on erinevad inimgrupid, kes tunnevad muret globaalse probleemi üle. Koos töötades on mõistetud, et ainsaks lahenduseks oleks vaid meie koduplaneedi hülgamine.

Alati on inimkond arenenud ning leidnud lahendusi ka kõige raskematele probleemidele, see on endiselt veel võimalik. Inimmõistus on unikaalne ja arenemisvõimeline, seda on näidanud ka viimase aastasaja tehnoloogilised saavutused. Tehnoloogiat kasutades oleme me võimelised siit planeedilt lahkuma. Kas see on ikka õige lahendus? Inimestes on säilinud ürginstinkt – põgeneda või võidelda. Praegu on lihtsam küll põgenemine, kuid me peame võitlema oma kodu eest. Nii, nagu ütlevad Eesti hümnis sõnad: „Sa oled mind ju sünnitand ja üles kasvatand.“ Esmalt tuleb liita kõik rahvad ühtseks, et liikuda koos ühise eesmärgi poole. Teisena peame välja töötama plaani, kuidas muuta maa taas elukõlblikuks ning

kuidas kasutada edasi ressursse efektiivsemalt. Peame leiutama uusi tehnoloogiaid, mis võimaldaksid seda teha ja samaaegselt keskkonda hoida. Kolmas eesmärk oleks muuta enda mõtteviisi, et homme oleks juba täna oluline meie jaoks.

Aeg on võtta vastutus juba täna, et hoida ära tulevasi katastroofe ja sündmusi, mis viiksid meid äärmuslikesse olukordadesse. Ei saa olla nii enesekesksed, ignorantid kliimaprobleemide suhtes. Meie praegused otsused mõjutavad kindlasti homset päeva. Nähes tänaseid muutusi, peame tegutsema kohe, et mitte lasta probleemidel kasvada ohjeldamatult globaalseks.

Indrek Tamm, 66.b

Ulmeline tulevik

Kahesaja aastaga on inimkond arenenud tasemele, mida meie esivanemad ei suutnud ettegi kujutada. Minevikku vaadates suudame luua kujutluspildi tulevikust, mis tundub nii uskumatu, et näib peaaegu võimatu. Miks on väljavaade tsiviliseeritud ühiskonna edasisest püsijäämisest ulmeline?

Tänapäeva inimesed ei soovi tegeleda probleemidega, mis neid veel otseselt ei mõjuta. Konfliktidest püütakse iga hinna eest mööda vaadata ning nendega asutakse tegelema alles siis, kui on juba liiga hilja. Eestlased vaatavad Euroopas toimuvaid terrorismiakte kohkumuse, kuid ka kerge ükskõiksusega. Keegi pole valmis selleks, et sarnased traagilised sündmused võivad toimuma hakata ka kodumaal. Lahendusi pakuvad välja ühiskonna üksikud aktivistid, kes jäävad tihti tähelepanuta. Paljud arvavad, et ettepanekuid või ideid ei ole vaja välja pakkuda, sest küll keegi targem teeb seda ise. Selle tulemusena võib anarhia saavutada maailmas võidu vaid seetõttu, et inimesed pole valmis probleemidega ise tegelema.

Lääneühiskonnas elavad inividid on veendunud, et sõda tänapäevastes tingimustes pole võimalik. Hitler ja Stalin on muutunud pilke alustuseks ning uued põlvkonnad ei suuda

endale teadvustada, et sellised julmad riigijuhid ka tegelikkuses eksisteerisid. Maailmas valitseb samasugune õhkkond nagu 20. sajandi alguseski, kus riikidevahelised suhted olid pingelised, kuid samas ei uskunud enam keegi relvakonflikti võimalikkusesse. Euroopa jagasid kaheks erinevad liidud, mis pidid kindlustama rahu ja kindlustatuse, aga töid endaga kaasa hoopis hävingu ning esimese maailmasõja. Inimesed loodavad nüüdisajal õigustatult paremale tulevikule, kuid samas ei tohi unustada minevikku ning peab valmis olema halvimaks.

Inimene on ühiskondlik olend, kes tahab sarnaneda teistega ning kuuluda kogukonda, kus ta tunneb ennast nagu kodus. Kultuurid ja keeled on maailmas segunenud ning ka hääbunud aastatuhandeid, kuid mitte kunagi pole see toimunud nii kiiresti kui tänapäeval. Noor eestlane panustab inglise keele õppimisele, et välismaal kergemini läbi lüüa ja ei julge vanemana enam kodumaale naasta, sest tunneb ennast seeläbi allaandjana. Ühiskond muutub järjest samalaadsemaks, mille tulemusena kaovad erinevate rahvaste iseärasused ja kombed. Tulevikus võivad kõik inimesed olla ühetaolised, sest erinevusi kardetakse ja põlatakse.

Planeet Maa on tsivilisatsiooni pärast sattunud järjest raskemasse olukorda. Vaesus, ülerahvastatus, nälg ja relvakonfliktid on inimkonna poolt põhjustatud probleemid, mis hävitavad loodust ja teisi elusorganisme. Inimesed tunnevad, et nad on paremad kui keegi teine ning kurnavad sellega kogu ülejäänud maailma. Selline käitumine on enesehävituslik ega saa kesta igavesti. Juba praeguse ajal ei suuda planeet toita kõiki, kes siin elavad. Arenenud mõistusele iseloomulik konkurents võib viia inimesed konfliktidesse, millest nad ei suuda enam toibuda. Evolutsiooni ühe kõrvalise haruna võime ennast koos ülejäänud maailmaga hukutada.

Kõrgelt arenenud tehnoloogia ja omadus olla ennast esikohale seadev, muudab inimeste tulevikuväljavaated tumedaks. Teosed katastroofidest ja ühiskonda tabavatest õnnetustest võivad täna olla veel ulmelised, kuid homme juba reaalsus.

Johanna Uuemäe, 63.b

Vahel mõtlen inimese aususe üle

Meie elu on täpselt selline, missugused on meie mõtted, sest unistades kujundame ise oma saatuse. Lakkamatult analüüsime, loome uusi ideaaale ning avaldame oma arvamust dialektiliselt. Fantaseerimisest ainuüksi siiski ei piisa, vaid välja öeldud lubadused tuleks täita.

Igaüks meie seast on vähemalt korra millestki unistanud ja soovinud midagi oma elus saavutada. Meie ideed võivad olla esmaklassilised ja kandvad, lähtudes tuleviku vaatepunktist, kuid sageli meie seast paljud ei jõua või ei suuda oma soove ellu viia. Kui esitada küsimus, miks on see nii, siis vastus on selgesõnaline ja põhjuseid on sageli mitmeid: kas jääb puudu piisavast julgusest või on eluviis niivõrd kiire, et ei jätku lihtsalt aega unistuste realiseerimiseks. Tänapäeva tormav elutempo on teema, mis puudutab igaüht. Kiirest ja tihedast elurütmist saab soovi korral loodetavasti ka kõrvale tõmbuda, vähemalt aeg-ajaltki, ent ometi on see igapäevaelu möödapääsmatu osa. Aeg on praegu üks hinnalisemaid ressursse. Me ei saa valida, millal ja kus me sünnime, aga võime oma elu kujundada selliseks, nagu soovime. Ei tohiks unustada meid ümbritsevat tutvus- ja sõprusringkonda ning mis peamine – iseenda initsiatiivi. Meie elu koosneb tõusudest ja mõõnadest. Alatihti kaasneb languse perioodiga stress ning üksi sellega iseseisvalt toime tulla on raske. Nagu ütleb vanasõna, on jagatud mure pool muret. Igale probleemile leidub lahendus, kui meid ümbritsevad toetavad ja armastavad inimesed. Üksnes teod väljendavad igapäevaselt meie tõelist olemust. Sellisel perioodil peaks alati enda vastu olema aus. Meie tõelist olemust, käitumist tuleks veidi kriitilise pilguga vaadata, sest nii suudame oma elus teha õigeid järeldusi ja arendada oma vaimset poolt. Jah, on teatuid olukordi, mida me muuta ei saa, kuid leidub palju alternatiive nende ennetamiseks.

Alati enne kohaliku omavalitsuse volikogu või riigikogu valimisi pilluvad poliitikud meile parasjagu lubadusi, kuid mille

realiseerimiseni tavaliselt ei jõuta. Sel aastal toimuvad sügisel kohaliku omavalitsuse valimised. Tänaval ringi käies võime alata leida erinevate erakondade plakateid, kus on välja toodud argumendid, miks anda oma hääl just konkreetsele parteile. Näiteks Reformierakond lubab järjekordselt parimat haridust, tehes selle kõigile kättesaadavaks. Kui meenutada veidi varasemaid valimislubadusi, siis samamoodi oli läbivaks teemaks oskused ja vilumused. Nende aastate jooksul pole suudetud antud mehesõna pidada. Enne 2007. aasta parlamendivalimisi nägi maailm suurte erakondade poliitikute silmis välja järgnevalt: palka juurde, pensionid kolmekordseks, õpilased tasuta Ermitaaži ja Louvre'i. Inimesed annavad nii oma lähedastele kui tervele ühiskonnale katteta lubadusi. Väga lihtne on teisele indiviidile valetada, kuid iseendal peaks olema piisavalt väärikust, sest ausus on suhtluse vundamendiks kahe inimese vahel.

Enamik inimesi, kes on oma elus tõeliselt armunud olnud, oskavad seda tunnet kirjeldada, kui ühel päeval polegi meie kõrval enam siiani kõige lähedasemat isikut, kes oli meie jaoks tohutult tähtis. See tunne, kui inimene, kes on meie jaoks olnud kunagi kallim kui ükski varandus, ütleb ühel päeval, et tema ei vaja meid enam, et ta ei taha meid enam oma ellu, et aeg on teha igaühel järgmised sammud juba oma teel. Ühele osapoolle teeb selline käitumisviis tohutult haiget, eriti siis, kui ta ei oska seda teiselt oodata. Inimesed elavad lahkuminekut väga erinevalt üle. Alati kannatab üks pool sellistes olukordades rohkem, kuna teine on kõik eelnevalt oma peas jõudnud läbi mõelda ja teinud vastava otsuse, aga kaaslasele tuleb see kõik ootamatult. Isegi, kui me suudame end teise inimese jaoks sõnaliselt arusaadavaks teha, ei pruugi meie sõnum kokku langeda tema maailmatunnetusega. Sõltuvalt sellest, missugune on inimese taustsüsteem ja kui enesekindel on ta oma olemuselt, võib ta sõnadest isegi aru saada, kuid indiviid ei pruugi seda sõnumit sobitada oma maailmapilti, sest see võib mõned tema tõekspidamised kõikuma lüüa. Teisele inimesele pole ilus valetada. Selline käitumine võib vastaspoolele teha väga haiget.

Probleemidest tuleks rääkida kohe. Ilmaaegu ei nendita, et suhte alustalaks on austus.

Loomulikult teeme alatihti vigu, kuid väga vähesed oskavad neist õppida. Suvel Saksamaal tööl olles kogesin seda alatihti oma töökaaslaste näitel. Üks minu naiskolleegidest, kellega vahel hotellis koristajana koos töötasin, suutis mõelda ainult iseendale. Paljud meie hotellis ööbijad jätsid meile pidevalt jootraha ning ühel korral andis külastaja meile kahele suurema summa, millest mina ilma jäin. Tegelikult oleksime pidanud saadud raha kahe peale ära jagama. Ülemusega rääkides tuli ilmsiks, et sama probleemi on esinenud ka eelnevalt. See tekitab küsimuse, miks inimesed pole ausad. Me kõik erinevate teineteisest, võiks öelda, et oleme siia maailma sündinud ainulaadsetena, kuid see ei anna põhjust teist inimest mitte austada. Kui me ei austa meid ümbritsevaid inimesi, siis ei austa me õigupoolest ka iseennast.

Ütlus, et valetamine pole ilus, peaks kehtima ka riikide omavahelistes suhetes. Juba teise maailmasõja ajal tegi NSV Liit Eestile ettepaneku kaitsta meie riiki Saksamaa rünnaku eest, tuues oma väed Eestisse. Aasta hiljem esitas praegune Venemaa Eestile ultimaatumi ning 1940. aasta juunikuu pöördes kukutati Eesti valitsus lõplikult. Samalaadseid näiteid Venemaa käitumise kohta võib tuua veelgi ning see sunnib tõdema, et taktika, mida see riik on kasutanud aastasadu, toimib veel tänapäevani. Selline käitumine suurriigi poolt pole üldse kiiduväärt. Paljud valitsused eelistavad seetõttu koostöö tegemist ebaausa riigiga vältida, sest kui järjepidevalt rikutakse osapooltevahelisi kokkuleppeid, tekitab see umbusaldust, mis omakorda põhjustab pingeid maailma majanduses.

Tänapäeval leidub vähe üdini ausaid inimesi. Kogu tsivilisatsioon põhineb enamjaolt tõe looritamisel õrna valeda. Loomulikult me teeme kõik vigu, see on paratamatu, kuid tehtud eksimustest peaksime oskama teha järeldusi, püüdma neid ennetada ja suutma oma vigadest õppida. Ilmaaegu ei ütle vanasõna, et valel on lühikesed jalad.

Kristin Koskelainen, 62.a

Sünged ja keerulised teemad kui väljapääs

Kaasaegses ühiskonnas on väga suur roll raamatutel ja kirjandusel. Tänapäeval tegeletakse nii humoorika fiktsiooni kui ka keerulistel ja rasketel teemadel kirjutamisega ning olukordade analüüsimisega. Igaüks saab valida endale sobiva žanri. Miks on kaasaegses kirjanduses just karmi ainekuga teosed nii populaarsed?

Süngete teemade uurimisel saame teada paremini inimestest ja suudame samastuda isikudega, kes läbivad kindlaid keerulisi situatsioone, näiteks kiusamine või psüühiliselt valusad üleelamised. Jay Asher on kirjutanud raamatu „Kolmteist põhjust“, mille põhjal on tehtud ka Netflixi sari. Teos räägib tüdrukust, keda ahistatakse ja kiusatakse koolis. Lugu lõppeb tema enesetapuga. Enne seda saadab Hannah inimestele, kes on süüdi või seotud tema surmaga, kassette. Raamat toob välja nii tüdruku kui ka tema lähedaste tundeid ning koolikiusamisest tulenevaid potentsiaalseid tagajärgi. Taoline kirjandus lubab inimestel vaadata sügavamale situatsioonidesse, milles võib-olla nad ise ei ole, ning pakkuda abi isikutele, kes elavad selliseid olukordi läbi.

Keerulisi teemasid sisaldav kirjandus on üheks tähtsaks ajalooallikaks. Sellised raamatud võivad rääkida riikidest, mida on okupeeritud, ja nendes elavate inimeste kogemustest. Sofi Oksanen teos „Puhastus“ räägin nõukogudeaegsetest repressioonidest. Eestlasi peksti, viidi Siberisse, vägistati. Linda, kes oli Inglise tütar, ei rääkinud enam pärast intsidenti vallamajas. Inimestel tekkisid traumad ja hirm. Kindlasti ei kehti see kõikide kohta, kuid sellised olukorrad eksisteerisid. Raskete ja sünnite teemade läbi töötamisel saame ajaloost rohkem teada.

Inimesed on võimelised ennast harima, lugedes kirjandust, mis sisaldab karme teemasid. Nii Winston Churchill kui ka George Santayana on öelnud, et ajalugu on korduv. Inimkond peab õppima minevikus sooritatud vigadest. Dave Cullen on kirjutanud

raamatu „Columbine”, mis räägib täpsemalt ühest kuulsaimast koolitulistamisest Ameerikas. Kirjanik toob välja nii nende õpilaste põhjusi, miks nad seda tegid, kui ka kirjeldab sündmust ennast. Intsidendi tagajärjel tehti relvasaamine mitmetes riikides palju keerulisemaks ning terve maailm õppis, miks on vaimne tervis tähtis. Raamatud, mis sisaldavad karme teemasid, on võimelised ühiskonda harima ja ennetama probleeme, mis võivad tulevikus tekkida.

Utopiline ja naiivne on omada kirjandust, mis sisaldab ainult fiktsiooni ja huumorit. Lugesdes teoseid, mis sisaldavad nii süngeid kui ka keerulisi teemasid, aitavad need paremini mõista inimeste mõtteviisi ning tundeid. Selliste raamatute abil oleme võimelised ennetama ajaloo kordumist ja aitama abivajajaid.

Aleksandr Gaitšenja, 65.a

Tahan lennata, aga mitte eriti kõrgelt

Iga inimene soovib „lennata” – teha seda, millest teised võivad ainult unistada. Selleks on mitmeid võimalusi: ühed üritavad saavutada edu spordis, teised lähevad ümber maailma reisima vms. Selliste inimeste eesmärgiks on oma nimi ajalukku jäädvustada ning tõelist elu nautida. Eesmärkide saavutamiseks tuleb anda endast parim, et elu oleks perfektne – selliste inimeste hulka kuulun ka mina.

Kui ma olin laps, unistasin sellest, et saada heaks politseinikuks. Minu eeskujuks oli Sherlock Holmes. Sellest hetkest, kui ma lugesin esimest A. C. Doyle'i lugu kurikuulsast detektiivist, hakkas ta mulle meeldima. Holmes'i arukuse ja jõu kombinatsioon avaldas mulle väga suurt muljet ning ma hakkasin ennast vaimselt ja füüsiliselt arendama: läksin jalgpallitreanni, õppisin kabet mängima ja hakkasin raamatuid lugema. Minu unistuseks oli püüda ja vangistada kõik maailma kuritegijad, et teistel inimestel oleks parem elada. Muidugi olin ma veel väike ja naiivne, mul puudus

tegelik ettekujutus inimühiskonnast ja elust, aga sellest väikese lapse ideest sai alguse reaalne võimalus „lennata“.

Suuremaks kasvades sain ma aru, et politseiniku amet polegi nii huvitav. Mulle hakkas rohkem meeldima jalgpall, kuna väljakul tundsin ennast vaba ja kõikvõimsana. Ma mängisin üha paremini ja paremini, mu mängustiili eriliseks jooneks oli külmavereline ja arukas palli hoidmine. Tänu sellele hakkasid paljud Eesti ja ka Venemaa võistkonnad mind mängima kutsuma. Eriti perspektiivsena näis võimalus mängida Tallinna Levadia klubis. Mu jalgpallioskused arenesid võimsalt ning varsti olin ka Eesti rahvuskoondise koosseisus. Kõik tundus väga hea olevat, aga ootamatu trauma tõttu pidin ma lõpetama jalgpalliga tegelemise. See oli suureks löögiks mu hingele. Tundus, nagu oleks mu lend järsku peatatud.

Kuna mu jalgpalliga seotud unistuse täitumine ebaõnnestus, hakkasin pöörama suuremat tähelepanu kabele, mis ei ole Eestis väga populaarne spordiala. Varsti tundsin, et olen jälle „lendamas“. Nelja aasta õnnestus mul võita 6 Eesti meistrivõistlust eri vanuse kategooriates ja ka saavutada 2. koht maailmameistrivõistlustel Venemaal. See on minu parim tulemus. Praegu ma jagan kogemusi teiste inimestega ning aitan nendel häid tulemusi kabes saavutada. Iseenda jaoks on kabe saanud hobiks, sest ma olen jõudnud sellesse punkti, et edasi areneda saab ainult õppides ööpäev läbi. Kabe asemele on mulle pähe tulnud uus idee: saada heaks arstiks ning aidata inimesi iga päev. Inimeste aitamine ongi minu jaoks see õige „lendamine“.

Inimese soov lennata tuleneb tema lootusest. Iga inimese jaoks on see erinev. Tuleb lihtsalt tegeleda sellega, mis rõõmu valmistab. Isegi kui mitte midagi ei õnnestu, tuleb ikkagi jätkata proovimist. Brasiilia kirjanik Paulo Coelho on oma teoses „Alkeemik“ kirjutanud selle kohta ilusa väljendi: „Ükskõik, kes Sa oled, või ükskõik, mida Sa teed, kui Sa midagi tulihingeliselt soovid, on see sellepärast, et see tuleneb universumi hingest. See on Sinu missioon maailmas.“

Artjom Afanasjev, 63.c

Religioon 21. sajandil

Inimkonda on alati iseloomustanud abstraktsed mõtted, mis kiviajal seisnesid looduse kummardamises ning tänapäeval monoteismis. Tuhandeid aastaid määras religioon kogu ühiskonnakorralduse, kuid teaduse arenguga hakati kahtlema jumala olemasolus ja vanades traditsioonides. Millist rolli omab usk kolmanda millenniumi alguses?

Nüüdisaja inimeste mõtteviis on endiselt väga konservatiivne, kui arutletakse inimõiguste ja võrdsuse teemadel. Piibli õpetusi loetakse tänapäeval küll sageli iganenuks, kuid nende tõepärasuses ei kahelda homoseksuaalsusest, nahavärvist või religioonist rääkides. Kaks miljardit inimest maailmas arvab, et Jeesus Kristus oli juutide poolt kauaoodatud messias, kuid enamik neist ei järgi tegelikkuses tema tegusid. Usk, lootus ja armastus on Uut Testamenti läbivad positiivsed teemad, millest tihti kõneldakse, aga harva praktiseeritakse. Jumalasõna kasutamine diskrimineerimise eesmärgil on olnud traditsiooniks juba tuhandeid aastaid ning see tava kestab siiani, mis tänapäeval väljendub vihkamises ning vähemusgruppide rõhumises. Paljud inimesed kannatavad 21. sajandil tihti vaid seetõttu, et üle 2000 aasta vanuses teoses on neid kritiseeritud.

Islam on religioon, mida Euroopas kardetakse ning vihatakse. Isikut defineeritakse ühest perspektiivist lähtuvalt kui moslemit, mille tulemusena unustatakse tema teised isikuomadused ja väärtused. Kristlikele alustaladele toetuv läänemaailm ei suuda mõista ranget jumalakartlikkust ning võõrapäraseid traditsioone. Eesti meedia kujutab islamiusulisi kui fanaatikutest enesetaputerroriste, kes soovivad ennast palvete saatel öhkida. 3. detsembril toimunud tulistamist Burkina Fasos kajastati aktiivselt uudistes ning Postimehe artiklites rõhutati mitmeid kordi, kui ohtlikud on islamiusulised riiklikule julgeolekule. Paljud unustavad fakti, et ka näiteks Malala Yousafzai ja doktor Mehmet Oz on moslemid, kes pühendavad oma elu maailma paremaks muutmisele.

Tänapäeval ei ühenda usk rahvuseid ega leevenda konflikte, vaid tekitab ühiskonnas pingeid.

Eesti on nüüdisaja üks kõige ateistlikumatest riikidest, mistõttu ei suudeta kodumaal sageli aru saada usu tähtsusest teistes piirkondades. Vanasti olid religiooni eitajad mässumeelsed revolutsionäärid, kes hakkasid vastu kehtivale korrale. Ühiskonnas, kus 83,5% inimestest arvavad, et Issand, esivanemad või pühakud mõjutavad indiviidiga toimuvat, moodustavad jumalasalgaajad pigem vähemuse. Nii islamis, kristluses kui ka judaismis nähakse paganaid ebamoraalsete isikutena, kes soovivad teistele halba. D.A teose „Jumalik komöödia“ I osa „Põrgu“ toob esile nüüdisajani kehtiva arusaama, et ateistid lähevad põrgusse isegi siis, kui nad on head inimesed. Maakera erinevatel aladel võib persoon langeda oma uskmatus tõttu kiusamise ohvriks või ühiskonna heidikuks. Religiooni laialdase leviku tõttu maailmas puutuvad sellega kokku ka indiviidid, kes suhtuvad jumalasse skeptiliselt.

Usust tulenevatele konfliktidele vaatamata armastavad paljud üleloomulikke jõude. Millenniume tagasi kirjutatud teosed kõnetavad inimkonda siiani ning alustekste üritatakse mõista modernses olustikus. Religioon püsib ühiskonna liikmete jaoks ka nüüdisajal olulisena ning mõjutab seeläbi kõiki.

Johanna Uuemäe, 63.b

Mets – midagi enam kui kassatäide

Eesti on väike riik nii rahvaarvu kui ka pindala poolest. Selle väikese maalapi sisse, mida tunneme oma kodumaana, pole ürgsetest ajastutest eriti palju maavarasid jäänud. Pole meil kulda, hõbedat ega muid väärismetalle, millega riigi majandust upitada. Selle eest on eestlastel aga metsa, mis meid sõja ajal varjas ja rahu ajal toitis. Tänapäeval on sellest saanud vaid otsa lõppev kassatäide – või kas ikka on nii?

Laantel on lisaks mööbli ja palgi tooraine pakkumisele ka

eriline omadus ümbritseda inimest puhta õhu ja rahuga. See tõmbab ligi välisturiste, kes tulevad otsima puhkust vaikuses, mida nende üleindustrialiseeritud kodumaa ei paku, näiteks hiinlased ja jaapanlased, kes tulevad Eestisse peamiselt loodusturismi eesmärgil. Nad annavad meile võimaluse enda arvelt riigikassat täita ning on indikaatoriks, et puutumata metsas on rahu, mida kõikjalt enam ei leia. Seega peaksime hoidma oma laante tervist, et majandus areneks ja inimeste meelerahu säiliks.

Lisaks rahale ja rahule pakuvad metsad midagi olulisematki – puhast õhku, mida hingata. Selleta sureks inimkond mõne hetkega ning arvestades inimmassi, mis seda tarbib, oleks metsata hapnik ammu otsa lõppenud. Metsade tähtsust tuletasid meile meelde Austraalia suured tulekahjud, mille tulemusena suurenes õhusaaste määralt. Seega saame väita, et metsade häving tooks kaasa õhu kvaliteedi halvenemise.

Metsad hoiavad Eesti ka majanduslikult iseseisvana. Praegu on küll käibel euro, millele annab väärtuse Euroopa Keskpangas olev kuld, kuid kui peaks olema vajadust taastada Eesti kroon, saab tagatiseks võtta meie riigimetsa. Seega on puudel suur väärtus ning me ei tohiks neid lihtsalt maha raiuda, sest siis sõltuksime teistest riikidest rohkem, kuna meil poleks enam seda olulist ressursi. Ka Weimari Vabariigil tekkis raha juurde trükkimise ning tagatise puudumise tõttu hüperinflatsioon ning majandus kukkus kokku – me ei soovi ju, et meie kodumaaga nii juhtuks. Seega tagab mets Eestile majandusliku julgeoleku.

Inimesed, kes väidavad, et metsa müügi ja hävitamisega tuleks täita riigikassat, mõtleavad väga lühiajaliselt ega näe tulevikus esilekerkivaid probleeme. Hävitades metsi, kaotame turiste, majandusliku kindluse ning puhta õhu. Enne kergekäeliselt kirve järele haaramist tuleb kaaluda, kas see raha on ikka kõike seda väärt.

Georg Teiter, 66.b

Sallimatu demokraatlik riik

Sallivust võib kirjeldada kui millegi sellise lubamist, mis on küll põhimõtteliselt vale või mitte tavapärane, kuid samas ei ole ka kellelegi kahjulik. Tänapäeval peetakse tolerantsust heaoluühiskonna üheks lahutamatuks osaks. Kuigi Eesti kuulub Euroopa Liitu ja on demokraatlik riik, ei saa selle elanikkonda lõpuni lojaalseks pidada: mõni kuu tagasi toimunud rändepakti kriis toetab seda mõtet. Mis võivad olla sallimatuse põhjused Eesti ühiskonnas?

Üks põhjustest võib olla see, et vähemusi ei saa lõplikult seadustega kaitsta. Paragrahvid on loodud selleks, et normeerida riigi kodanike elu ja nende mitte järgimisega kaasneb karistus. Aga demokraatlik valitsus ei tohiks, loomulikult kui tegu pole inimelu kallale kippumisega, intolerantseid inimesi ükskõik, kuidas karistada, sest see oleks jällegi sallimatus: igal isikul peab olema võimalus oma arvamust välja öelda ning seda ka levitada. Samas ei saa õigust teostada teiste halvustamisega ja üleskutsega vägivaldsusele. Taoline olukord leidis aset ka Eestis, kui valitsuse otsus lubada samasooliste abielusid seadustega legaliseerida tekitas Eesti elanikkonnas ärevust. Tekkisid erinevad liikumised, mis olid kooseluseaduse vastu, nagu näiteks „Kaitskem üheskoos perekonda!“. Protest oli nii võimas, et seadus küll võeti vastu, aga rakendusaktid on siia maani kinnitamata. See näitab, et sallivust ei saa seadustega mitte kuidagi elanikkonnas juurutada. Kõik sõltub ühiskonna potentsiaalset teisitimõtlejatega leppida.

Teiseks põhjuseks võib olla eestlaste väike arvukus, meid on umbes üks miljon. Loomulikult kardab rahvas, kes on suurema osa oma ajaloost olnud võõrvõimu alluvuses ning nüüd lõpuks iseseisvuse saanud, kaotada oma keelt ja identiteeti. Enamus näeb sisserändajates ohtu oma rahvale ja riigile. Ka hiljutised sündmused Eesti sisepoliitika maastikul näitavad seda: nimelt rändepakt, mis lõhestas kodanikud kaheks. Neid, kes olid leppe vastu, tundus rohkem olevat. Rahvas võiks aru saada, et pagulased

ei kavatse eestlust ohustada. Kõik tahavad elada rahus ja kui keegi oli sunnitud oma kodumaalt lahkuma, siis oli tal selleks tõsine põhjus ning järelikut vajab ta ka toetust ja abi. Seega ei tunne eesti rahvas suuremas osas ennast tugeva ja enesekindlana, et lasta oma koduriiki teistsuguse kultuuritaustaga inimesi.

Sallimatuse allikaks võivad olla ka ühiskonnas laialt levinud stereotüübid, nagu näiteks „kõik moslemid on terroristid“ või „kõik mustanahalised on tapjad ja vägistajad“. Põhjuseks võib olla vanem põlvkond, kelle maailmavaade on jäik. Eakad ikka kardavad muutusi ja ei taha maailma uuendustega kaasa minna. Võib-olla tuleneb see sellest, et mõnda aega tagasi oli Eesti Nõukogude Liidu koosseisus. NSVL-i valitsus oli suhteliselt uuendusvaenulik, näiteks homoseksuaalseid inimesi ei aktsepteeritud üldse, teisitimõtlejaid saadeti koonduslaagritesse või naist, kes oli suhtes võõramaalasega, häbistati. Aeg on edasi läinud, maailm on muutunud, aga inimesed on jõudnud juba sellise arusaamaga ära harjuda ning seetõttu jäädaksegi oma ideoloogiale truuks. Lapsevanemadena osalevad nad ka noorema generatsiooni arvamuse kujundamisel. Kuni Eesti ühiskond ei suuda stereotüüpe välja juurutada, pole rahvas suurteks muutusteks valmis.

Eestit ei saa nimetada lojaalseks just elanike pärast, sest valitsus teeb omapoolt kõik, et diskrimineerimine ühiskonnast kaotada. Sellise olukorra üks olulisemaid tekkepõhjuseid on eestlaste väike arvukus, mis ei võimalda tunda ennast enesekindlana maailma areenil, ning laialt on levinud ka stereotüübid. Eesti ühiskond ei muutu sallivaks, kuni inimesed ei suuda oma maailmapilti muuta ning aru saada, et see, missugune on kellegi teise nahavärvus, usk või seksuaalne orientatsioon, ei muuda olulisemat teadmist – igaüks väärib mõistmist ja austust.

Anastassia Butorina, 63.c

Anonüümsetest netikommentaaridest ja vihakõnest

Vihakõne ja anonüümsete netikommentaatorid on viimastel aastatel oluline jututeema, pelgalt sellepärast, et infoühiskond on kiiresti kasvav ja inimesed leiavad enda jaoks iga päev internetist midagi uut. Vihakõnest ja anonüümsusest võiks rääkida lõputult. Lihtne on küsida, kumb on olulisem - kas võrdsus või õiglus. Õiget vastust ei olegi ilmselt olemas.

Paljud usuvad, et tõde on kõigi jaoks ühesugune, kuid enamikule küsimustest saab alati mitmeti vastata, sõltuvalt sellest, millised on inimese enda huvid, maailmavaade ja -nägemus. Täpselt samamoodi on vihakõne ja netikommentaaridega. Inimesed on erinevad – nad mõtlevad erinevalt. On inimesi, kellele meeldib olla tundmatu ja kaduda n-ö interneti avarustesse – ja neile ei saa seda pahaks panna. Teisalt on inimesi, kes ei talu, kui keegi vale nime alt oma arvamust avaldab – ka neile ei saa seda pahaks panna. Raske on võtta sellel teemal kindlat seisukohta, kuid ei ole õige kedagi kommenteerida, jäädes ise samal ajal anonüümseks. Kõik sõltub hetkest, olukorrast, teemast, mida arutatakse, ja veel paljust muustki. Täpselt sellepärast ei olegi vihakõnega seotud probleem lihtsalt lahendatav.

Hoopis suuremat tähelepanu väärivad kommentaaride sisu. Kuna anonüümsus tekitab vabadustunde, teeb indiviid kasutajakonto ja arvab, et võib öelda, mida tahab, seetõttu kipub ununema see, et enne tuleks mõelda, siis alles öelda. Vahel neid kommentaare lugedes tundub, et räägitakse liiga palju, aga öeldakse liiga vähe. Pillutakse sõnu, nagu neil ei oleks tähendust. Unustatakse, et täpselt samamoodi, nagu on inimene selle kommentaari kirjutaja, on ka inimene selle lugeja. Lugeja, kellel on ka tunded, mõtted ja oma arusaamad. Täpselt see on probleem, mida tuleks kuidagi lahendada. Samas näiteks sobimatute kommentaaride kustutamine oleks ka vale, sest siis peab olema keegi, kes neid ebasobivaid kommentaare kustutab. Aga täpselt nagu kommentaari kirjutaja on inimene, on ka seda kustutaja. Nii et kes ütleb, et tema on pädev seda tööd tegema.

Just selle probleemi üle arutlemine paneb mõistma, et jällegi õiget vastust on väga raske leida.

Vihakõne ja anonüümsed netikommentaariid on kiiresti laienev probleem ja seda kuidagi peatada või vähendada on üpris raske. Nimelt sellepärast, et kõik inimesed siin maamunal on erinevad. Me kõik mõtleme erinevalt. Vihakõne on ehe näide sellest, sest see, mis ühele tundub õige, ei ole teisele sugugi mokaamööda.

Inger Reti Ivanov, 61.a

Noored ja tervislaku kaitumise probleemid

Tänapäeval on tervislakud eluviisid noorte seas väga populaarsed, kuid siiski leidub lapsi ja teismelisi, kes ei vasta füüsilisel ja vaimsel tasandil inimühiskonna kehtestatud nõuetele. Selles näevad murekohta paljud täiskasvanud ja spetsialistid, kes jätavad tähelepanuta püüdlikud individid, kes ei suuda elada täisväärtuslikult mõne nende jaoks ületamatu raskuse tõttu. Millised on tegelikult probleemid, mis takistavad noori tervislakke eluviise järgimast?

Nüüdisaegses maailmas on teave tervislaku kaitumise kohta kergesti leitav, kuid noori võib segadusse ajada info üleküllus ja selle vasturääkivus. Hakatakse usaldama neid allikaid, mis tunduvad meeldivamad ja ühtivad noorte mõttemaailmaga. Seda, et ka täiskasvanud võivad väärtabest segadusse sattuda, tõestab fakt, et paar aastat tagasi oli populaarne oma lastele imeravimina kloordioksiidi sisse joota. Ebaõige informatsiooni tõttu asetavad teismelised tahtmatult oma tervise hädaohtu, sest usuvad artikleid, mille on interneti postitanud pseudoteadlased. Sellistel juhtudel ei mõista spetsialistid tihti seda, et tegelikkuses tehti ebaõnnestunud katseid oma elukvaliteeti parandada. Infoajastul ei ole enam nii lihtne leida noorukitel korrektset teavet tervise erinevate aspektide kohta, sest üldlevinud on vasturääkivad arvamused, mida lugeses ei või kunagi kindel olla nende tõelisuses.

Eestis esineb umbes kahekümnel protsendil lastest ja noortest vaimse tervise häireid, mis takistavad neid täisväärtuslikult elamast. Näiteks depressioon ja stress häälestavad inimesi kõigesse negatiivselt suhtuma, mistõttu ei taheta elukvaliteeti parandavaid muudatusi omaks võtta. Anoreksia ja buliimia mõjutavad nooruki toitumisharjumusi ekstreemsusteni, kuid sümptomeid on sageli raske märgata ning haiged ei saa tihti arugi, et neil on midagi viga. Madal enesehinnang võib viia enesehävitusliku käitumiseni, mis ei tulene soovist tähelepanu äratada, vaid tundmusest, et keegi ei hooli neist piisavalt. Pidevas masenduses olles on raske tootuda tervislikult, leida aega sportimiseks ning raviga oma vaimset seisundit positiivsete elamustega. Sellistel juhtudel on sagedasem pöördumine narkootikumide ja alkoholi poole, mis kahjustavad tervist veelgi. Statistikud peaksid mõistma, et teatud juhtudel ei ole noored emotsionaalselt võimelised tervislikke eluviise harrastama.

Üllatavaks probleemiks on kujunenud tõsiasi, et mõned noored muudavad spordi ja toitumise kinnisideeks ning kahjustavad sellega ennast tõsiselt. Inimesed mõtlevad välja karmid reeglid, millega nad piiravad oma toidulauda ja treenivad sagedasti liiga palju. Füsioterapeutide sõnul on 50% vigastustest noorte spordis seotud ülekoormusega. Peale selle ostetakse endale spordivarustust, mida ei plaanitagi kasutada, kuid mille omamine on muutunud esmatähtsaks. Kaalujälgijatest noorte seas on populaarne vältida süsivesikurikkaid toite, sest nende vajalikkust ignoreeritakse ja kardetakse väiksemaidki kehakaalu muutuseid. Vigu tehes tuntakse vajadust ennast karistada, mis viib omakorda veelgi karmimate reeglite, stressi ning isegi depressioonini. Suuremat tähelepanu peaks pöörama noortele, kes suhtuvad oma tervisesse nii tõsiselt, et ohustavad sellega hoopis enda sotsiaalset, majanduslikku ja tahtmatult ka füüsilist heaolu.

Noored mõtlevad tervislike eluviiside peale rohkem kui täiskasvanud oskaksid oodata, kuid tihti ei jätku neil jõudu või teadmisi, et oma püüdlusi täide viia. Vanemad inimesed peaksid näitama neile eeskuju ja aitama oma järeltulijaid hetkedel, mil

lapsed ei suuda teha ise õigeid otsuseid. Spetsialistide kohuseks peab olema noorte aitamine, mitte nende teadmatuse või suutmatuse kritiseerimine.

Johanna Uuemäe, 63.b

Mina ise

Mina ise olen mõistatus. Keegi peale minu enda ei tea täpselt, mida ma mõtlen. Praegusel muutlikul perioodil ei ole aga ma isegi alati kindel, kes ma olen. Mul on mitu rolli täita ning arvan, et olen kui näitleja filmis nimega „Mina ise“.

Perekonnas on minu roll olla tütar ja õde. Vahetevahel pean olema täiskasvanu: iseseisvalt otsuseid vastu võtma, analüüsima oma tegusid ning tegema järeldusi. Ma olen vanem õde. Minu kohustuseks on nooremate aitamine koolitööde tegemisel, koristamine ning söögi tegemine. Tütrena pean tegema valikuid, kus pean arvestama oma ema soovidega. Tahan olla tema jaoks ideaalne. Kui emale sõbrannad külla tulevad, tunnen end nagu seltsidaam, keda toleks hetkeks enam vaja ei ole. Kuid ma jään siiski viisakaks ning istun koos nendega söögilauda. Sel hetkel tunnen end nähtamatuna ning mingisugust jälge vestlusesse minust maha ei jää. Seega kohandub minu olemus vastavalt situatsioonile.

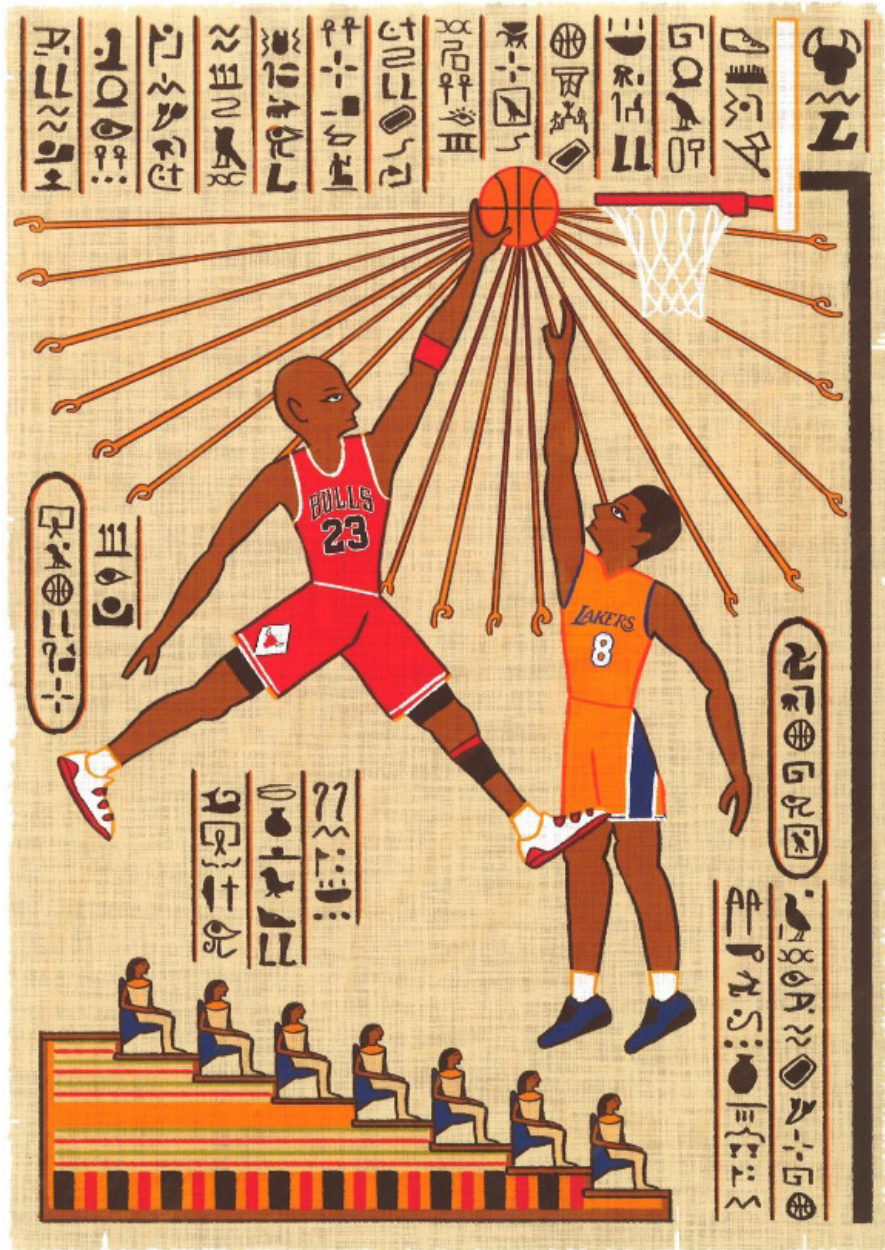
Minu roll on olla sõber. Kõik mu tuttavad on erineva iseloomuga ning vajavad teistmoodi tähelepanu. Üldjuhul neile ei piisa lihtsalt minust ning ma pean mingil määral nendele sobivaks muutuma. Kohustuseks on järjekordne rollivahetus, pean kohanduma inimestega. Valik ei ole tegelikult kuigi suur, kuid otsused, keda valida sõprusringkonda või jätta tutvusringkonda, peavad olema täpsed. Igaühele end usaldada oleks kurnav. Mina ise olen sageli otsustusvõimetu ja vahel tundub, et inimesed kasutavad seda ära. Ma pean kohanema ja harjuma, olenemata keskkonnast, ning selle tulemusel kaon ma justkui ära.

Lisaks tütreks ja sõbrannaks olemisele on mul ühiskonnas

veel mitmeid rolle. Mõned tähtsamad neist on näiteks õpilane, koolikaaslane ja kodanik. Ma vahetan rolle igapäevaselt, isegi igatunniselt ning tundub, et aega iseendaks jäämiseks mul ei olegi. Kahest sõnast „mina ise“ on ühe inimese jaoks vähe, sest selles konkreetses rollis oleme tegelikkuses väga vähe aega. Maailm muutub ja koos sellega muutuvad inimesed. Iseendaks jäämine selles olukorras on keeruline ettevõtmine, sest rolle on väga palju.

Mina ise olen mitu erinevat inimest, kes peavad kohanema kiiresti muutuva maailmaga. Mul on jutustada oma lugu, milles erinevates eluetappides on mul erinev roll.

Ingemari Randaru, 62.b

„Korvpallijumalad“. Digijoonistus. Patrick Liik, 63.a

MUUTUNUD MAAILM

Teemantluuletused kodus õppimise kevadest

Sülearvuti
Väike, kaasavõetav
Õppimine, mängimine, töötamine
Mulle meeldib mängida Robloxit!
Laptop

Sõber
Rõõmsameelne, naljakas
Mängimine, suhtlemine, naermine
Ei saanud sõbraga mängida!
Semu

Uni
Hea, õudne
Nautimine, vähkremine, norskamine
Sain hommikul kauem magada
Unerahu

Uku Mesikäpp, 4. klass

Koduõppel

Vaikne klassiruum,
õpetaja rääkimas
arvuti taga.
Unise näoga
Zoomi kokkutulekul
istuvad jütsid.
Üksik nukker poiss

mõõtnas uut järvetiiru,
nägu hiline.
Isa kokkamas
samu praetud pelmeene
tündinud ilmel.
Tühi treeningsaal,
sõbrad koduarestis.
Millal see lõpeb?

Märten Vaiksaar, 5. klass

Regilaul kodus õppimise kevadest

Koolist koju karantiini
Kammitstes meid kõiki COVID
Hakkasime lugemaie
Arvutisse suundumaie
Koolipoisist kange poega
Asus kodus õppimaie
Võõrast teksti lugemaie
Arvuridu arvamaie
Inglise keelt ta pusimaie
Vene keelt ta purssimaie
Ei poiss saa aru tuhkagi
Ei poiga mõista mõhkugi
Mis vene keeles kostetud
Mis emakeeles mõlgutud
Aeg see andis arutusta
Kirjatükid kosutusta
Arvurida arvamista

Kümnendmurrud nutikusta
Ei see olnud meelta mööda
Õppida distantssi pealta
Tahaks sammud kooli seada
Vanad sõbrad üle kaeda
Naerukurrud põskedesse
Mikk Alajõe, 5. klass

Teistsugune kevad

Kevad tuleb, ta tuleb kindlasti.
Kuid seekord teisiti, ta tuleb teisiti.
Hiinast saame soodsalt üht koma teist
Ja seekord tasuta ka COVID 19.
Oh seda rõõmu, oh seda õnne!
Jäime karantiini, pole õppetunde!
See on vabadus, see on tore!
Tunde pole, tunde pole!
Puuduvad tunnid ja puuduvad õpsid.
Puuduvad tunnid ja puuduvad sõpsid.
Olen nüüd üksi, üksi oma toas.
Vend on ka üksi, üksi oma toas.
Mata on raske, vene keelt ei räägi.
Insta vaid COVIDi nalju meil räägib.
Kaua see kestab, see jura ja jama?
Pese käsi, kann maski! On seda vaja?
Kuid kõigega harjub siin maises elus.
Söögipoes käime – on seal alles melu!
Õnneks saab kool nüüd varsti läbi.

Loodan, et hinded ei ütle: „Häbi!“
See kevad tuli teisiti, tsir- tsir- tsir, jah, teisiti.
Kuis suvi tuleb? Mis sügisest saab?
Ei tea, mis tuleb. Ei tea, mis saab.
Kõik teisiti.
Me ise ka teisiti.

Gundela Senka, 7. klass

Kevade lugu

Aasal õitseb nurmenukk,
pääsusilm ja kullerkupp.
Metsas marju pole veel,
sest suvi alles poolel teel.

Kevadpäike paitab palgeid,
taevas ujub pilvi valgeid.
Aiatöodes emal rutt.
Ei siin aita naer, ei nutt.

Kõik me peame askeldama,
isa majas pahteldama.
Peagi viiruspäevad läevad
ja sõpru jälle külas näen ma.

Stella-Kaisa Kolde, 3. klass

Neli haikut distantsoõppest

Arvuti lahti
kohv piimaga laua peal
kohe algab tund

Sõidan rattaga
tuul lehvib eest ja tagant
päike virvendab

Õpikud laual
täna õppisin rohkelt
enam ei jõua

Raske on tõusta
olen tihti väsinud
on uinakuaeg

Aleksander Novikov, 8. klass

Ärevustunne on mu kõhus,
ootan päeva lõppu.
Kuulen kella tiksumist.
See käib tikk-takk, tikk-takk ...
Sulen silmad
ja iga hingetõmme, mida ma hingam, rändab ringi.

Igal hommikul, kui ärkan, ei taha seda teha.
Kardan vaadata töid, mida tuleb teha.
Kogus on tihti nii suur ja aega vähe,
loodan alati, et aega jääb natuke üle.
Päeva lõpuks võtab jõudu väsimus ja
ärevustunne mu kõhus.

Merelle Käesel, 9. klass

Internet karantiinis

Märtsis kinni pandi riik,
iga väiksemgi butiik.
Kasutan nüüd internetti,
järgin kodu etiketti.

Kool õppetöö ju katkestas,
nett – see nüüd mind abistas.
Tänu sinule saan teha tööd,
ei katkestand sa õppetööd.

Infot kiirelt edasi sa kandsid,
sõpradega suhtlusvõimaluse andsid.
Tegid selgeks tähtsad teemad,
mõned vastusedki reedad.

Kandsid üle eurolaulu,
rõõmustasid lapsi palju.
Näitasid, kuis levib viirus,
oled ikka täitsa kiirus.

Näitasid meil igast nippe,
kuidas tõrjuda neid grippe.
Õpetasid hoidma vahet,
sõpradega kohtumise tahet.

Aitasid mul leida uue semu,
kokkamisel abistasid emu.
Õpetasid küpsetama kooki
ning valmistama ülimaitsvat jooki.

Levitasid ministri tähtsat juttu,
lugesid lastele muinasjuttu.
Näitasid, kuidas teha trenni
ning viisid läbi õppetunni.

Sisustasid meie kriisi,
mängisid ka mõnda viisi.
Täname nüüd internetti,
kes ei katkestanud me suhtlusketti.

Kerttu Voore, 7. klass

Mina, õppetöö ja koroonakarantiin

2020. aasta algas minu jaoks suurte plaanidega. Põhikool oli lõpusirgel ja ees terendasid eksamid ja uued väljakutsed uues koolis. Märtsis sõitsin Gruusiasse, Batumis oli kümnapäevane treeninglaager. Nagu hiljem selgus, jäi see minu ainsaks reisiks 2020. aastal. Oleks teadnud, oleks rohkem võtnud sellest reisist. Oleks, oleks – jah, aga kes teadis. Sellegipoolest, vaatamata kolmele treeningule päevas, jõudsime ikka avastada pisut seda kaunist ja

sooja maad.

Kogu maailmas kündis uudisteharja juba detsembris koroona, aga see tundus olevat kusagil kaugel, nii nagu ikka on olnud paljude hullude haigustega, mis on seni aga Eestist turvalisse kaugusse jäänud. Lootus oli, et ka nüüd läheb nii, aga täna teame kõik – seekord me ei pääsenud. Juba laagris jõudis meieni info esimesest haigestunust Gruusias – tõsi küll, riigi teises otsas. Noorte seas levis kerge paanika, sest kõik tahtsid ju koju saada.

Kui naasin Eestisse, oli senine normaalsus lõppenud. Õppetöö algas distantstilt. Alguses oli täitsa lahe: hommikul istusin arvuti taha, kuhugi sõitma ei pidanud, sain rahulikult terve päev hommikumantlis ja sussides ringi sahistada ja külmik oli käeulatuses. Kolmanda päeva lõpuks oli toss väljas. Tunnid toimusid veebis oma tavalises pikkuses. Pärast tunde algas Kohtla-Järve Gümnaasiumi ettevalmistuskursus *online*’is ja kui see lõppes, ootasid ees veel kodused ülesanded. See koormus oli meeletu. Istuda arvuti taha hommikul kell 9.00 ja tõusta sealt 21.00 – nii mõnigi õppeaine, mis varem tundus selge ja arusaadav, muutus arvutiekraanil ülikeeruliseks. Päevad venisid ja venisid. Musta huumorina meenus vahel silmaarsti sõnum „kaks tundi päevas ekraani ees – sellest piisab”.

Kogu ühiskonnas toimuv oli paanikat külvav ja tagantjärele öeldes üle reageeritud, paljuski muidugi teadmatusest. Teadmatus oli ka selles osas, kuidas ja kas toimuvad põhikooli lõpueksamid. Ettevalmistused olid üsna kesised. Ei olnud teada, kas koolimajja kontaktõppele veel üldse saab ja oma klassikaaslaseid, kellega alates lasteaia sõimerühmast koos olen olnud, veel näen.

Vahepeal tuli midagi rõõmustavat: Kohtla-Järve Gümnaasium andis teada, et olen neile ettevalmistuskursustel silma jäänud ja mulle pakutakse võimalust asuda õppima sisseastumiskatseteta. Yes!!! Ja riburadapidi tulid ka teised uudised: lõpueksameid ja kontaktõpet semestri lõpuni ei toimu. See oli mulle kohutavalt masendav ja ahastama panev, sest inimene on sotsiaalne olend ja niimoodi kogu seltsielu lukku panna...

Järgmine uudis ei lasknud ennast kaua oodata: Nõo Reaalgümnaasium otsustas mind samuti vastu võtta ilma katseteta ja veel arvestas minu esimest eelistust astuda A klassi. Super! Hurraa!!! Hetkega oli otsus tehtud, teadsin, et mind ootab ees kordades rohkem pingutusi kui lõpueksamid või sisseastumiskatsed, aga sellist võimalust ei jagata igäühele.

Aastast 2020 räägin kunagi oma lastelastele kui minu senise elu parimast aastast!

Kert-Kristofer Kljutšnik, 67.a

Inimsuhted ja pandeemia

Inimsuhted on kriisiajal olnud teistsugused ning pannud ühiskonna uude olukorda. Kui palju suheldakse pereliikmetega, sõpradega või kas on võimalik luua ka uusi kontakte ilma suuremate kogunemisteta?

Praegu veedab enamik inimesi rohkem aega kodus koos pereliikmetega. See on võimalus koos midagi teha ja välja mõelda erinevaid tegevusi. Samas võib tekkida ebameeldivaid ja arusaamatuid olukordi. Nendele situatsioonidele on vaja leida lahendus, siis on võimalik tulla sellest välja võitjatena. Õpitakse rohkem tundma teist inimest ning arvestama kõigi vajaduste ja soovidega. Suhted pereliikmetega muutuvad tugevamaks, kuid samas kohtume väljaspool kodu teistega vähem.

Kontakt sõpradega on kriisi tõttu vähenenud. Väljaspool kodu peaaegu ei suheldagi, samas saab mõelda välja huvitavaid ja teistsuguseid ajaveetmisviise. Täiesti mõeldav oleks minna näiteks jalutama samal ajal sõbrannaga videokõnet tehes, mängida interneti kaudu kabet või malet, korraldada Zoomis sünnipäevapidu. Tänapäeval on tänu internetile võimalusi palju. Tuleb lihtsalt olla loov ja nutikas.

Enne kriisi käidi palju reisimas, toimusid erinevad üritused ja

kokkusaamised. Nüüd, kus inimeste arv sündmustel on piiratud, on kontaktid vähenenud ning suhtlusringkond on jäänud väiksemaks. Samas toimuvad internetis erinevad konverentsid ja mõned üritused. Osalesin isegi kevadel ühes programmis, kus tutvusin võõraste inimestega ning suhtlesime interneti vahendusel veel erinevate kuulsustega. See oli jällegi huvitav ja uus kogemus. Ma ei saa öelda, et oleksin sealt leidnud endale sõpru, kuid suhelda inimestega nädal aega veebikeskkonnas, nägemata nende nägusid, oli teistsugune kogemus. Saan öelda ikkagi, et sõlmisin karantiini ajal endale uusi tutvusi.

Pandeemia paneb inimesed uutesse olukordadesse. Peab olema paindlik ja kohanema uute situatsioonidega. Inimesed ei tohi üksteisest võõrduda ning võiks proovida leida võimalusi luua uusi tutvusi ja suhelda edasi ka oma sõpradega.

Karmen Uiboleht, 67.c

Mina ja eriolukord

Oli eriolukorra esimene nädal ja mul oli väga palju õppida. Lahendasin ära ainult lihtsamad ülesanded, et siis sõpradega õue minna. Niimoodi tegin ma terve nädala ja sain iga päev kella üheks-kaheks õue. Ma ise ei muretsenud üldse ja mõtlesin, et pole mul midagi nii palju tegemata.

Algas nädalavahetus ja ma nautisin seda kuni pühapäevani, sest siis pidi hakkama esmaspäevaks õppima. Ma õppisin, kuni mul oli vaja ema abi. Ta aitas mind ning siis järsku hakkas ta kõike kontrollima. Ta leidis, et mul on midagi tegemata – see oli see hetk, kus ma teadsin, et nüüd on metsas!

Mu ema muutus järsku nagu detektiiviks ja nuuskis välja kõik tegemata tööd. Kokku leidis ta üle viieteistkümne tegemata ülesande. Ma püüdsin leida mingit vabandust, aga mul ei tulnud midagi head pähe.

Ema pani mind kaheks päevaks koduaresti. Sellel samal õhtul sundis ta mind tegema mõned ülesanded ära ja siis vara magama. Mina läksingi korraks voodisse. Kui aga kuulsin, et ema läks magama, hiilisin oma laua taha ja hakkasin ülesandeid lahendama. Mul sai õpitud pärast kella kolme öösel ning uskusin, et mu ema on rõõmustab tehtud tööde üle. Aga järgmisel hommikul, kui ma talle ütlesin, et ma tegin kõik ülesanded ära, oli ta mu peale veidi pahane. Ma ise mõtlesin ainult: „Kui hea, et ma täna ei pea neid ülesandeid tegema!“

Ants Savimägi, 6. klass

Valeinfo levitamise tagajärjed

Tänapäeval on juurdepääs infole muutunud väga lihtsaks, kuid väära eristamine tõest on nüüd keerulisem. Igaüks saab sotsiaalmeedias öelda seda, mida ise soovib, ilma et fakte kontrollima peaks. Seoses sellega tekib küsimus, millised on valeinfo levitamise tagajärjed nii üksikisikutele kui ka ühiskonnale tervikuna.

Esiteks seab valeinfo ohtu inimeste tervise. Koroonaviiruse levides tuli ohutusele mõeldes välja kuulutada sotsiaalne isolatsioon nakkushaiguse peatamiseks. Sellises olukorras on oluline, et ollakse mõistvad, edastatakse õiget infot ja järgitakse piirangutega seotud nõudmisi, et teadlased saaksid välja töötada vaktsiini enne viiruse muteerumist. Kahjuks ei uskunud kõik kodanikud, et haigus on olemas, ja mõtlesid hoopis välja vandenõuteooria, mida levitati sotsiaalmeedias. See viis aga nakkusnäitaja kasvamiseni. Näiteks Ameerika Ühendriikides, kui kodanike seas levis valeinformatsioon, hakati piiranguid massiliselt eirama, selle tulemuseks oli nakatunute arvu eksponentsiaalne tõus. Halbade tagajärgede vältimiseks ei ole inimestel mõistlik viirushaigusega seotud piiranguid ignoreerida ning uskuda valet.

Lisaks sellele, et kontrollimata faktide uskumine kahjustab tervist, võib valeinformatsioon rikkuda inimese maine ning

olla halvemal juhul lausa suitsiidi põhjuseks, seda eriti just küberkiusamise vormis. Väga lihtne on halvasti öelda inimesele veebi vahendusel ja anonüümselt. Näiteks mikrobioloog ja viroloog Irja Lutsar on saanud seoses teaduspõhiste seisukohtade tutvustamisega väga palju solvavaid märkusi isikutelt, kes usuvad vandenõuteooriaid rohkem kui faktipõhiseid argumente. Inimesed valavad oma viha põhjendamatult teise peale välja, mõtlemata, kuidas see võib mõjuda. Ei usu, et nii halvasti julgetaks silmast silma öelda. Kahjuks kipuvad küberkiusus kasutatud solvavad hüüdnimed ja väärinfo rahva mälus kinnistuma ning nii levib see kulutulena ning nii mõnedki võivad seda uskuma jääda. Kannataja jaoks tähendab see narrimist, kiusamist, halvemal juhul depressiooni ja töökoha kaotust. Keegi ei taha ju, et ajalugu jääb mäletama negatiivset valet, mitte tõde. Peaksime kõik meeles pidama vanasõna „Ära tee teisele seda, mida ise ei taha, et sulle tehakse”, sest iga inimene peaks taipama, et kõigil tegudel ja sõnadel on tagajärjed.

Valeinformatsioon ei kahjusta mitte ainult üksikisiku mainet, vaid annab tugeva löögi ka ühiskonna edasiarendamisele. Kui riigi tasemel võltsitakse valimistulemusi, jäävad kehtima ühe inimese senised korraldused ja tulevikuvision. On alust arvata, et midagi sellist võib veel praegugi toimuda Venemaal ja Põhja-Koreas. Sellist riiki ei saa demokraatlikult edasi arendada, tuleb järgida vaid juhtisiku korraldusi, seoses sellega kahanevad aga nii sotsiaalsed kui ka majanduslikud valikud. Me kõik teame, et kui rahvas on kinni piiratud territooriumil, nagu see oli NSVL-is, on ka meedia propaganda edastaja ning teisitimõtledjad saavad sõnavõttude eest karistada. Sellist olukorda pole teisiti võimalik lahendada, kui kodanikel tuleb ühte hoida ja koos valitsuskorraldust muuta.

Igasugune valeinfo levitamine on negatiivsete tagajärgedega. Hoolimata süvenevast probleemist ja mõnikord lootusetuna näivast olukorrast sotsiaalmeedias, tuleb meeles pidada, et maailma muutmine algab iseendast – omades kriitilist mõtlemist ning olles tolerantne ja hooliv, saame muuta maailma paremaks.

Markus Maal, 65.a

Karina Ussanova, 65.c

LUULE VALGUSTAB

Naeratus

Kuskil varjus hiilib siin
üks naeratus. Vat nii!
Keegi pole teda näinud veel.
Kuid tema muusika mu kõrvus
sõidaks justkui meel.
Nii palju teada temast tahan,
kuid ootama peab veel.
Sest öisel hilistunnil
ta naeratab ju veel.

Reta Reinberk, 2. klass

Sügise teod

Sügis saabub tasahilju,
kannab palju vilju,
värvib ära puud,
teeb veel palju muud.

Vihma juba sajab,
maja soojust vajab,
valgust aina väheneb,
talv see juba läheneb.

Arlo Leon Tuvikene, 4. klass

Haikud 2020 sügis

Teema: öhtu/öö

Öö on täpitäht
Pime ja musta peaga
Üksildane poiss
Neeme Esperk, 5. klass

Tähed säravad
Unemati kadunud
Kodu mul taskus
Kirke Vahur, 5. klass

Öösel kuu särab
Loodus magab kuusäral
Homme on uus päev
Britt-Marii Luga, 5. klass

Öö tuleb tasa
Ja viib lapse voodi ja
jäab siis ootama
Anna-Liisa Alliku, 5. klass

Pilvede punakas kuma
Ära aeglaselt taandub
Ilus ja vaikne see loojang
Kui lained vaid laksuvad rannal
Elu sel rannal ei käi
Siiski on ilus see kai
Elu ongi meri
Langevad, tõusevad lained
Oigab ja ohkab vesi
On ainulaadne see meri
Ja siis järsku ...
Aeg seiskub
Ning jäädvustatud saab see pilt
Gardeeniaga, mis võrdselt ilus
Leelo Leinberg, 5. klass

Lendab aias putukas,
Eriline mutukas.
Punased on tema tiivad,
Aia aeda teda viivad.
Tiibadel on mustad täpid,
Roosiaias ise räpib.
Imeline mutukas,
Ikka on see putukas!
Nägijale õnne toob,
Unistused rõõmsaks loob.
Annabel Rootsmaa, 5. klass

Laeval

Olen üksi, istun laevas,
vaid üksik pilv sõidab taevas.
Meri külm ja päike kuum,
põski paitab mahe tuul.
Kui süda soe, ei vajagi muud,
kui iseend ja säravat kuud.
Karola Eliise Hütter, 5. klass

Ussi maja

Väljas paistis päike,
ussi maja oli väike.
Siis tuli vihmasadu,
aga mitte lausa padu.
Uss vajas suuremat kodu,
aga mitte pikka rodu.
Hubane maja oleks hea,
kuidas seda teha, seda ei tea.
Kui vihmasadu lakkas,
siis uss kohe proovima hakkas.
Mõõtis siit ja mõõtis sealt,
mõõtis iga nurga pealt.
Kui maja viimaks valmis oli,
ainult lilli veel vaja oli.
Neid aga kuskilt polnud võtta,
nii ta ruttu metsa tõttas.
Äkki lund hakkas sadama,
uss lootis, et maja jääb pidama.

Hugo Tarto, 5. klass

Mõtted

Laman väljas, vaatan päikest,
mõtlen, küll ma olin väike.
Miks on sinine just meri
ja punane just veri?
Miks külm on lumi
ja soe on suvi?
Miks on värviline lill
ja miks häält teeb pill?
Miks on kodus mõnel madu
ja mitte vihmasadu?
Kuid kõik on nii kui on,
see on meie keskkond.

Emily Kirs, 5. klass

Tänapäeva koolipoisid

Uue aja koolipoisid –
on neil alles kombed.
Ei nad taha minna kooli,
tahavad mängida vaid konsooli.

Õppima nad ise ei hakka,
vaid siis, kui ema lööb jalaga takka.
Päevikus õppimist pole,
käekiri on hirmus kole.

Koolipoistel targad pead,
Stuudiumis neil hinded head.
Viivad ellu oma tahte,
selles keegi ei kahtle.

Lauri Lepisk, Kaspar Raudsepp, 6. klass

Valgus

Valgus on Su enda silmis,
mida keegi valgustab.
See on kõigi endi teha,
millega ta alustab.

Valgus on Su enda filmis.
Mina näen head, tema halba,
ära kedagi sellepärast salga.
Kõigi valgus on erinev.

Oskar Männik, 7. klass

Veepiisk

Sürrealistlik luuletus

On vihmane öö,
mööda tühja ja pimedat tänavat
sammub väike olend –
sinine, lühike ja märg...
Ta astub mööduvasse bussi
ja kõik bussis viibijad tõmbuvad seina äärde.
Olend istub viimasele pingile.
Järgmises peatuses
tuleb peale väike tüdruk.
Istub mantli alla peitunud olendi juurde.
Tüdruk vaatab hetkeks kõrvale,
kui ta uuesti olendit piilub,
on pingil alles
vaid väike
veepiisk...

Ann Öpik, 7. klass

Tutipäeva surmakellad

Olla abiturient ja karta,
oleks siis, et riigieksameid
või tutipäeva,
aga et hoopis kaugõpet
ja hingekella ...

Jah, hakkama saime kevadelgi
läbi higipisarate,
kuid kui tõstan käe,
ei keegi näe.

Järsku olla tuleb
ekspert mitmel alal:
matemaatikas,
eesti keeles,
bioloogias,
füüsikas ...
Ise endale õpetada teadmisi,
mida pole varem teadnudki,
ajab marru – jah, ajab küll.

Taas eakaaslased näpud püsti
shootersis või Kivi baaris,
nagu leiaksin end Wismarist,
kuigi nemad väärivad süsti,
parajat doosi reaalsustaju,
et ei lööks rohkem hingedellad
ega voolaks pisarad.

Mõni teinegi siin maal
reaalsustaju on vist kaotanud
ega mõista, et aeg on tegutseda.

On teada see, rahvas iseenesest
muhvigi ei tee,
hammustas Eevagi ju õuna –
mis hoiaks me eestlasi kodudes?
Vahest mõni piirang või võimaluse puudus?
Kui laps seisab kuuma pliidi ääres,
tahab katsuda,
tuleb teda takistada,
sest ega laps veel mõista.
Jah, on liikumisvabadus,
on kogunemisvabadus,
igasugune rida neid leidub,

kuid ükski õigus ei taha kehtida,
kui teiste õigust elule piirata.

Sina oled hoolimatu,
karjud jälle reede ööl telliskivis
kamba täis lakkunud sõpradega,
ronid haigena tööle
või köhid trammis kopsud välja,
aga selle sama „suva“ tädikese auks,
kes su kõrval juhtus istuma,
saab kirikus jälle lüüa
surmakella.

Kui laps seisab kuuma pliidi ääres,
tahab katsuda,
tuleb teda takistada,
sest ega laps veel mõista

eega eestlane veel mõista ...

Linda Hallika, 65.b

Õine ühikaluule

Selleks, et saaksin nüüd kokku soneti,
on silpisid vaja mul täpselt üksteist.
Kahjuks ei saa ma peast seda brünetti,
kes vist pole lummatud kummastki meist.

Kuidas saaksin suunata neiu mõtteid,
valdab siinmail üldse keegi tod' nõidust?
Tohin ma pruukida üldse noid võtteid?
Unistan siiski ta südame võidust.

Nõiduda ma tahtsin selle noormehe,
kelle kätes neiu süda on hoiul.
Ta sõi kogu õuna, jättis vaid lehe,
nii suutsin võita ma südame neiul.

Ja nüüd, kui mul võidetud on too brünnett,
saab punkti see vaikne ja ilus sonett.

Kristjan Hansen ja Teet Salvan, 65.b

Muljeid koolist

Nädal koolis algas hästi,
esmaspäeval juba kästi,
liiga suured kohustused,
loeti ette pettumuseks,
igas tunnis õpilased head.

Otseloomulikult tead:
jõuda võid sa kaugele,
aga ainult püüeldes,
siiski pole kõik nii must,
abi saab, siis kõik on lust,
armas seltskond nagu pere,
rahvast ohjab vahva dire.

Nelli Ojasaar, 63.a

Noorelt siia tulin ma
Õppida ma tahtsin ka
Otsustati retsida mind hoolega

Rebasena tutvusin ma kooliga
Ei saanud minust sõpra mooliga
Aga hoopis spordihoonega
Asusin peagi õppima vaid
Laialt tundma sain võõraid maid
Giga, nano, megagi selgeks said
Üritades käia seda teed
Möödus aasta
Nii ka teine

Algas aasta viimanegi
Asjad toas lahti pakitud
Sai kaasa tehtud uurimistöö trall
Imekombel kätte jõudmas eksamite päev
Usutavasti tasutud saab kõik see vaev
Märkamatult möödas ongi **NRG** aeg
Meeri Mõisa, 60.a

Kuidas võiks keeletehnoloogia mõjutada tulevikus koolis õppimist?

Mis võiks juhtuda tulevikus?
Hakkab meid juhtima mõistus või hoopis pikkus?
Saada võime õpikuid, mida lugema ei pea,
õpikute kuulamine – vat see on hea!
Saame lugeda ja kirjutada,
kuid kõigeks selleks vaid vaja silma pilgutada.
Abi küsime telefonilt või arvutilt
ja selgeks otsemaid saab meil kõik.

Kõnehäiretega lapsed saaksid abi palju,
keeletehnoloogiaga saavad õppida viskama ka nalju.
Saaksid ennast tunnis paremini väljendada
ja oma julgust ning aju veelgi käivitada.
Teada me ei saa, mis juhtuda võib siin,
kas tehnoloogia saab targaks või mõtleb hoopis nagu siil.
Kuid loodame, et nii see päris pole,
kuna muidu oleks meie tulevik üpriski kole.
Lõpetada seda luuletust nüüd tahaksin ma mõttega –
keeletehnoloogia saaks aidata meid hetkega,
lihtsustaks palju,
leiaks tee meie miniatuursesse ajju.
Tulevik on helge
ja muudab rõõmsaks me palge!

Anna Sihvart, 66.a

Rüüttilugu

Olen krahv ning tulen linnast,
üle mäe ja üle silla,
kuskil ma ei leia pinda,
kuhu mõtleks – läheks sinna!

Siin ja sääl vaid mõni klooster,
üksik trahter, heinakoorem.
Näen, siin veavad mulle kokku
orjad palju vilja, kasetohtu.

Võtan hetke, aja maha,
hüppan ratsu seljast maha.
Suure hoo ja läbi viha
mats saab piitsalt üle piha.

Vanker veereb allamäge,
kubjas vaatab – küll on äge!
Palub: „Suur härra, kas ma võin?“

Talupoeg saab vastu luid.
Nõnda piinleb vaene kuju,
sest härradel on paha tuju.

Georg Teiter, 66.b

leidmine

Astud sammu võõral teel
ja segadusse on mässitud meel.
Püüad põgenevat tuult,
kuid leiad sa hoopis midagi uut.

Seisa, vaata enda sisse,
usu alati endasse!
Oota, siruta oma käsi –
sinu süda sellest ei väsi.

Mäleta kohta, kust tulid,
seda ei võta sult ära ükski sulgi.
Hinge jääb alati see,
isegi, kui leiad oma tee.

Ketlin Õunap, 63.c

Ta seisab pimenevas öös,
verd ja valu näeb oma töös.
Ta on vikatiga mees,
kes seisab kunagi ka sinu ees.
Surm on parandamatu.
Surm on pääsemine,
vabaks väänlemine.

Hanna-Ly Meeker, 63.c

Kas see meile tooma peab siis suurt viha?
Ma kardan, et see lõpeb, alles ei jää.
Kuigi annan sulle, kallid, oma käe,
mind painab igavesti valus iha.

Armastus mu rinnas lõõmab kui tuli,
vaid sulle, arm, vaid sulle põleb ta nii.
Minu südamega mängid, sa sulii,
kes võtab kõik, mis soovib, ära siit viib.

Kuigi valu sa teed, sind tahab mu hing.
Ma kardan, valgust enam ei näe ma siin.
Kas peaksin minema või tahad ma jään?

Ei jaksa, ei taha. Ma ära end viin.
Nüüd kaugemale siit, on lõputu su ring.
Viid hukatusse mind, sinna jääbki hing.

Kerstin Rätt, 65.c

Kodu

Minu kodu on soe
ja hea
ja hubane.

Minu kodu lõhnab nagu kohv
ja lilled
ja pannkoogid.

Minu kodu on täis naeru
ja õnne
ja armastust.

Minu kodu on seal,
kus on mu pere
ja loomad ja sõbrad.

Triinu Tammel, 63.c

Sügis on käes

On saabumas see aeg, kui tuleb kooli minna.
Saatmas on meid pilved täis vihma.
Päev lüheneb ja soojustki on harva,
kuid kõiges ei olegi alati halba,
sest vahel heidab kiiri pilve tagant päike,
mis toob esile kuldsete lehtede imekauni läike.
Rõõmsalt kooli saab minna koolijuss väike,
kelle lemmikuks ongi erekollane päike.

Greete Nagel, 63.b

Unelm

Praktiline töö 2019

„Omaloomingulise luuleraamatu avaldamine”

Seal ta seisab,
uhkelt ja puutumatult.
Kõrgilt isegi – tal on ju selleks õigus.
Ei ole teist temasugust,
vähemasti siin maailma peal.
Ta on eriline.

Isegi siis, kui ta varastatakse ära,
oleksin nõus ületama ületamatud teed.
Kõnniksin isegi sütel,
ükskõik mis, et leida ta,
ja ükskõik mida.
Ja isegi siis,
kui oleksin vastamisi katsumusega,

tema kloonidega,
tunneksin ta ikkagi ära.
Tal on see eriline lõhn,
mida teistel ei ole,
lõhn, millega harjunud olen,
lõhn, mida armastan.

Iga hetk ilma temata on piin,
tunnen, kuidas süda alati kokku tõmbab,
hing kinni jääb,
sest teda ei ole ju minu kõrval.

Tean täpselt,
missuguseid nuppe pean vajutama,
kui midagi tahan.
Ta on ju nii kergesti mõjutatav.
Tean täpselt, mis temaga on juhtunud.
Hääl reedab kõik.

Palju aastaid on ta hoolitsenud minu eest,
olnud truu ning ustav.
Vaadates teda,
näen kõike – unelmaid ja soove.
Armastan teda,
ta on ju minu
üks ja ainus
MOOTORRATAS.

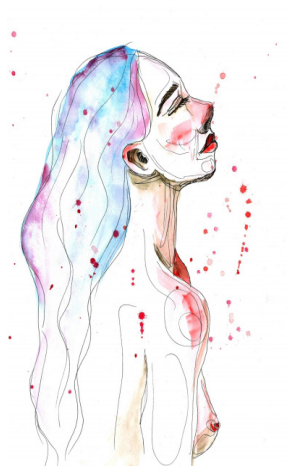
Kärt Saar, 63.b

Vaikimisvõimalus

Ma pole öelnud ühtegi sõna
sest ajast, kui... sa tead.
Tead, võti ei keera enam,
keeran selja, ka nii pole hea.

Püüdsid varjata vaateid mu eest,
aga vaated varjasid sinu,
mina – leida täidet su seest,
kuid leidsin vaid tühjusi samu.

Tühje sõnu, et miski meis suri,
sai öeldud rohkem kui vaja.
Tahan tagasi aegu, mil oli
meil veel võimalus vaikida.

Getter Dolgošev, 64.c

Illustreeris **Suvi-Mari Parts, 63.c**

Taas olen jalul

Praktiline töö 2019

„Omaloomingulise luuleraamatu avaldamine”

Nuga paremal puusal, kaelas aventuriin,
tulen jälle su juurde, juustes lõhn viirukist.
Võtan randmelt mookaiidi, surun su pihku
ja ütlen, et enam me eales ei kohtu.
„Sinu valik, tead – nõiad lähevad tuleriidale,
mina ei lähe,” ohkan, toetun uksepiidale.
„Ma oleksin võinud sind armastada, mees.”
Sa väldid mu pilku põrandat vaadates.
„Täna keskööl ma lahkun hirvena siit,

anna andeks, et üldse me teed ristusid.“
Sa ei vasta, ma pöördun, kuid kuulen siis,
kuidas sosistad, et sa ei unusta mind.
Seisatan hetkeks, tean, me enam ei näe
ja ühtäkki mu ümbert leian su käed.
Justnagu varem, neil maguskurbadel õil,
kui me andsime andeks ja sulle jäi võim
valitseda mind, noort tundlikku nõida
inimlikkuse, rõõmuga mind jälle kõita.
Lõpuks mõistsin, mis raskeim on minu teel –
murda lahti end sinu köidikutest.
Raskem, kui siit kurvast maailmast minna
on jätta sind ja su embused siia.
Üle-eelmise aasta lavendlilõhn,
salv purgis ja lilled padja all,
laman voodis: alasti ja kõhn,
suvekuumus unesid lämmatab.
Valge öö tuksleb, avatud aken
paiskab toa täis ritsikasirinat,
kaela nõõrib oonüksist kee,
sääselaibad ei summuta pininat.
Higi märjaks teeb heledad linad,
juuksed vaibana katavad patja,
täiskuuvalgus mus sütitab ihad,
mida kardinad kinni ei kata.
Tuksleb, siugleb mu mõtete taga,
rebib ahelaist vabaks üks soov:
olla kuupaistel, maailm, kui magab,
metsik haavatav lihalik loom.
Läbi pimeda metsa kui minna,
ööhääled minu ümber ja sees,
lastes sõrgadel niiskesse mulda
vajuda kui varem unedes.
Jalg jala ette mullasel rajal,

mu mõtteid silitab tuul
ja saan aru, et see, mida vajan,
on ammugi olemas mul.
Olengi nunnu, naiselik,
aga keegi ei jõua kanda
minu teatraalseid tundeid
ja arvestada minu olemusega,
kes ma olen kihtide all.
Kõik tahavad leida minus
midagi neile sobivamat.
Ma ei täida neid ootusi
ja olen ikkagi üksi, aga
ma ei kavatsegi hakata
elama nende jaoks.

Getter Dolgošov, 64.c

Katusekorter

Praktiline töö luulekogu „Armaštuskirju tantsule”

Ma tahaks endale katusekorterit –
nii võimsat ja suurt
hiigelukorterimaja tipus,
mille rõdul tuult
tugevat saab tunda –
vaat' et minema lenda.
Kuid endal
pole viitsi, pole jõudu
ronida treppe, oh seda õudu!
Kui oleks tiivad mul,
ma tõuseks õhku,
ma lendaks õhtu
tähise taeva all

oma unistuse poole
kahekümne teisel
korrusel, olgu sel
teekonnal tuult ja tormi –
mu terassulgedest tiivad kordi
tugevamad neist,
kuid siiski õhkõrnad
ja piisavalt nõrgad,
et väsides langeda võin
tagasi alla
ja tulla
vastu häälele mu peas,
mis kriiskab „AITAB”,
või uuesti lennata –
nüüd tuuleke paitab.
Ma unistusele andun ja
selleni kandun.

Reena Roos, 64.a

Kel
 l e
 hunt
 s e e
 küll on?
 Kes näeb
 välja ,
 nagu teda
 o l e k s
 r ü n n a n u d
 t e r v e
 pataljon. Ta
 näeb välja üpris
 õnnelik, kuid samas
 tähelepanelik. Teda
 on ootamas oht, see ei
 ole suremiseks parim
 asukoht. Õnnelikkus ta
 silmis langeb, näen
 kuidas ta järjest vähem
 julgeb. Ma ei oska teda
 aidata, üle jääb vaid
 oodata. Ootan, kuni näen,
 et saabuvad abiväed.
 Pikalt olen hunti jälginud
 nüüd, ei aita teda enam ükski
 hädahüüd. Ta on üksinda mu
 silmapiiril, justkui surmaga
 turnii ril. Vikatiga surmal on
 t a üle võim, kõik mis ma
 nüüd vaid kuulen on sõim.
 Las in väiksel hundil minna ära, ilma
 e t oleksin andnud talle lootus
 ete r a .

Regina Reimaa, 65.b

Pille-Riin Maal, Iliana Paap, Klaarika Paavel ja Aleksander Savitski, 68.a

„Linda pisarad“ („Kalevipoja“ tõlgendus). Akvarell. Anna Stepanova, 61.c

URS TEISE MAAILMA

Sipelga teejoomine

Elas kord üks sipelgas, kellele meeldis rahu ja vaikus. Ta sai kõigi putukatega hästi läbi, kuid kui lärمامamiseks läks, ei olnud sipelgas väga rõõmus.

Ükskord tuli talle kärbes külla. Sipelgas ja kärbes olid ühed suurimad sõbrad. Alati oli ühel neist välja mõeldud tegevus, mida teha. Täna oli kärbsel välja mõeldud tegevus ning ta lausus sipelgale:

„Hakkame teed jooma!”

„Mida me joome?” küsis sipelgas.

„Kas sa ei tea, mis asi on tee?” itsitas kärbes.

„Ära muretse, ma räägin sulle.”

Niimoodi rääkiski kärbes, kuidas teed tehakse. Kui kärbes lõpetas, ütles sipelgas, et tema arust on see liiga lihtne.

„Teeme seda huvitavamaks,” ütles sipelgas.

Ta kavatses ise teha teepulbrit. Kui ta seda kärbsesele ütles, oli kärbes segaduses ning küsis, kas ta ikka oskab seda teha. Kuid sipelgas vastas kindlalt, et muidugi oskab. Sipelgas läks külmkapi juurde ning võttis sealt mulda, lehti, kive ja kuuseokkaid. Samal ajal, kui kärbes vett keetis, tampis sipelgas oma toiduained pulbriks.

Kui tee valmis sai, oli muidugi aeg seda juua. See nägi välja nagu muda. Sipelgas hakkas seda kohe jooma, aga kärbes vaatas pealt, kuid ise juua ei suutnud.

Sipelgas tema kõrval muudkui kiitis, et oi, kui hea tee. Lõpuks proovis ka kärbes. Ta võttis lonksu ja oleks selle peaaegu sinnasamasse välja sülitanud. See maitse oli nii jälg. Rohkem ta teed ei proovinud.

Pärast sellist kogemust ei julgenud kärbes enam suurt midagi sipelgaga koos ette võtta, kuna muda maitse oli siiani suus.

Juhan Ivask, 4. klass

Minu imeranits

Minu ranitsa nimi on Atram. Ta on väike, aga ta mahutab palju asju. Ta on sinine ja jalgpallidega. Ta annab pimedas valgust. Tal on üks tasku ja kui ma oma käe sinna sisse panen, siis ma saan sealt lähedaid asju. See ranits lendab ja teeb mu kodutööd ära. Ma soovin, et ta oleks olemas.

Marta Asi, 2. klass

Minu unistuste maailm

Minu unistuste maailm on Matemaatikamaa. Sinna saab läbi luugi, mis on minu padja all. Seal kõnnivad plussid ja miinused nagu inimesed. Seal on igal pool peast arvutamise tabelid väljas ja seal on autode asemel suurem-väiksem märgid. Sealsed inimesed on väga lahked. Sellel maal ei ole raha, vaid arvutamine. Kui sa tahad midagi osta, siis sa pead arvutama ja ütlema müüjale õige vastuse. Koduloomadeks on korrutamise ja jagamise märgid, mis on plussidest ja miinustest natuke väiksemad. Plussid ja miinused söövad tavaliselt valesid vastuseid. Tavaliselt on plussid meessoost ja miinused naissoost.

Aaron Kubri, 2. klass

Sokiloom Trühvel

Olen sokiloom Trühvel. Minu õmbles Eliis Marii. Kohtusime esimest korda köögikapi peal, kui ma silmad avasin. Meile meeldib koos juttu ajada. Aga eile vaatasime koos televiisorit. Eliis Mariil on iga päev kell 9 videotund. Siis ma pean üksi hommikust sööma. Aga vahepeal ma tulen ja vaatan, kas ta ikka kaasa teeb. Tõesti tore on temaga koos olla. Ta on väga hea sõber!

Eliis Marii Paabut, 3. klass

Kuidas kuldnokk endale kuldse noka sai

Kord ennemuistsel ajal olid kõikide lindude nokad hallid.

Üks lind, kes kevadeti väga ilusasti laulis, sai viis poega. Linnuema tõi oma poegadele süüa kord kaasikust, kord lepikust, kord männikust, kord kuusikust. Kuusikust leitud ussikesed olid väga prisked ja kaetud kuldse kuusevaiguga. Pärast nende ussikeste söömist värvusid nende lindude nokad kuldseks.

Aja möödudes hakkasid inimesed neid linde kuldnokkadeks kutsuma.

Jan Joonas Kattai, 3. klass

Kuidas kuldnokk endale kuldsed täpid sai

Kaua aega tagasi elas Eestis üks kuldnokapaar, aga neil ei olnud siis veel kuldseid täppe sulestikul. Sageli aeti neid kaarnaga segamini. Neile see ei meeldinud.

Kord aga korraldati lindude võistlus. Auhind oli salastatud. Kuldnokapaar otsustas võistlusest osa võtta. Võistlusel osaleti kolmel alal: kiiresti lendamisel, takistustega lendamisel ja ilulendamisel. Kui võistluspäev kätte jõudis, oli kohal terve linnuriik. Seal osalesid varesed, hakid, kaarnad, kõik mustad linnud ja ka meie kuldnokapaar.

Kui esimene voor kätte jõudis, tõusid kõik kohe lendu. Vooru lõpus oleks kuldnokapaar peaaegu võitnud, aga kaaren napsas võidu neilt noka eest ära. Nüüd tuli takistustega lendamine. Kui nad juba võitmas olid, selgus, et kaaren tegi takistusraja ümber ja võitis hoopis ise. Jõudis kätte kolmas voor, mis oli otsustav. Kuldnokapaar mõtles pingsalt, mida teha, sest nad teadsid, et kaaren teeb jälle sohki. Nad leidsid ettekäände, et starti mitte minna, aga kaasa lendasid ikka. Ja nii tabasid nad kaarna teolt – ta oli sidunud oma peamisele rivaalile jala külge kivi. Sellest anti kohtunikule teada ja

kaaren ei võinud enam võistelda.

Kogu võistlus peeti uuesti ja võitjaks tulid kuldnokad. Kuldnokad said auhinnaks salajase auhinna, mis oli midagi hoopis enamat kui tavaline auhind. Nad said oma sulestikule ilusad kuldsed täpid.

Elina Eenmäe, 3. klass

Kui mina oleksin orav

Mulle meeldiks olla harilik pruun orav. Mul oleks kõhu pealt valge ja muidu oleksin üleni pruun. Mul oleks kehast natuke lühem saba. Mulle meeldib oma kohev ja ilus saba. Oma teravate hammaste üle olen ka väga uhke. Need aitavad närida käbisid ja pähkleid.

Ma elan metsades, parkides ja seal, kus on rohkem puid. Liikvel olen hommikuti ja õhtuti. Enamasti liigun ma puult puule hüpates. Olen ronimises väga osav.

Ma süüa tavaliselt käbisid, õigemini nende seemneid, pähkleid ja erinevaid taimi. Talveks varun endale sööki, näiteks pähkleid. Ma matan oma söögivarud kuni 30 cm sügavusse.

Vaenlasteks on mul metsnugis ja kanakull. Nendega ma kohtuda ei sooviks. Kui tunnen hirmu, siis jooksen väga kiiresti sealt kohast minema.

Mulle meeldib inimesi ja nende tegemisi vaadata. Tavaliselt ma ei karda inimesi. Vahel pööravad nad mulle suuremat tähelepanu, siis lähen ma ruttu ära. Kuid vahel ma ei saa nendest aru, et mis nad täpselt teevad. Inimeste kombad võivad olla väga kummalised. Näiteks ei roni nad peaaegu kunagi puu otsas. Mõnikord ei pane mind mitte keegi tähele. Kui mul on halb tuju, siis lähen oma koju ja tuju läheb kohe heaks.

Minu päev oravana oleks selline: hommikul ärkan üles ja süüa kaks pähklit, siis lähen inimesi vaatama, kuna neid on põnev jälgida. Õhtul kerin oma pessa tuttu.

Marili Juhkam, 3. klass

Nõia pettus

Ühes metsas elas nõid, kes tahtis saada kuningannaks seal lähedal asuvas lossis.

Ta muudkui mõtles, kuidas seda saavutada. Äkki tuli talle hea mõte. Ta keetis kokku vägeva armujoogi ja andis seda salaja printsile.

Too muidugi armus nõiasse ning tahtis pulmi korraldada. Sellest uudisest aga kuulis vägev võlur, kes sõitis otsemaid kohale, et välja uurida, miks prints nii koledasse nõiasse armus.

Ta proovis paljusid variante ning lõpuks katsetas armujoogi vastast jooki.

Otsemaid taipas prints oma eksimust. Nõid saadeti sunnitööle.

Prints aga jäi omale sobivat printsessi ootama.

Artur Aun, 3. klass

Jälle seesama päev

Esimene päev. Ma ärkasin hommikul väga vara, sest kuulsin veidrat häält. See tuli nagu kõrvaltoast. Selle peale ärkas terve mu pere. Nad ütlesid, et ma läheksin vaatama, mis hääl see on.

Nii ma läksingi siis sinna tuppa, kust arvasin häält tulevat, kuid kui ma sinna sisse astusin, sulgus uks minu järel nii kõvasti, et lõhkus seina. Selle seina taga oli salatrepp, mis viis maa alla. Ma algul küll kartsin ja püüdsin toast välja minna, kuid uks oli nii kõvasti kinni, et ma ei saanud seda lahti. Kogusin julgust ja läksin sinna alla, kuhu salatrepp viis. Seal all oli uks, ma avasin selle. Ja jõudsin tulevikku!

Alguses ma loomulikult ei teadnud seda, kuid seal oli üks silt, mis ütles: „Loe seda raamatut, mis sinu ees on!“ Nii ma siis avasingi selle raamatu ja muutusin 25 aastat vanemaks. Seal ei olnud midagi

kirjas, aga oli kaks hologramm-pilti: üks praegusest minust, teine aga 25 aastat vanemast minust. Vajutades kummalegi pildile, sain enda vanust muuta, see oli tiiptasemel tehnoloogia.

Peagi märkasin seal väikest teerada. Või kogunisti kahte teerada. Ma valisin parempoolse tee, sest minu arvates parem on alati parem. Hakkasin mööda teerada kõndima.

See koht nägi välja nagu imeline džungel. Oma teel nägin mitmeid kauneid jõgesid ja karestikke. Tee lõpust aga leidsin peegli, millel ei olnud peegeldust. Sealt läbi minnes jõudsin tagasi oma pere juurde ja muutusin sama vanaks, kui ennegi olin.

25 aastat hiljem ärkasin hommikul vara, sest valgus segas mind koos sama veidra häälega, mida 25 aastat tagasi kuulsin. Sain kohe aru, mis on toimumas. Tundus, nagu oleks jälle seesama päev, mil leidsin imelise paiga maa all. Jooksin ruttu salatrepi alla, avasin ukse, aga oleksin äärepealt minestanud, sest see minu jaoks maailma ilusaim koht oli plahvatanud ja hävinud. Ma nutsin. Siis märkasin, et minu juurde oli tulnud mingi robot, mõistsin kohe, et see robot ei olnud heade poolel. Ta küsis minult: „Kas sulle meeldib minu ja mu kaaslaste kätetöö?!“ Karjusin talle vastuseks: „EIIII!!!“ Ma vihkasin seda, mis nad olid teinud.

Robotid olid vallutanud maa all oleva kauni paiga, aga võlupeegel oli õnneks veel alles ja terve. Ma jooksin läbi selle, jõudsin tagasi koju ja kutsusin oma ema ja õe appi. Lootsin, et saame koos olukorra päästa. See tundus lootusetu, aga me ei andnud alla lootuses, et kunagi tuleb veel üks seesama päev, mil kaunis salapaik on taastatud.

Eva-Liisa Veski, 5. klass

Minu rõõm

Ühel päeval läksin ma aeda, et teenida veidi taskuraha. Ma pidin kõik väikesed puud aiast metsa istutama. Niisiis umbes 30 minuti pärast olid kõik väikesed puud mul kilekotis. Võtsin välja ratta ja väikese labida ning sõitsin metsa poole. Kuna elan metsa lähedal ja tunnen teed hästi, siis polnud muret, et eksin teelt. Leidsin sobiva koha puude jaoks ja hakkasin auku kaevama, aga äkki läks mu väike labidas krigisedes millegi vastu. Ma kaevasin selle asja välja. See oli üleni kuldne, veidi hõbedase läikega ning oli kerakujuline. Ma pühkisin sellelt mulla maha ning sellel tundus olevat kujutatud maakera. Ma vaatasin, kus asusid soojad maad ning vajutasin sinna peale.

Ma olin korraga kusagil mujal. Vaatasin ringi ja ma olin kuskil mere ääres, palmide all. Vaatasin selja taha ja seal oli suur džungel. Loomulikult läksin ma sinna. Kõndisin džungli keskele ning seal oli kosk. Kuna kõik legendid räägivad, et kose taga on aare, siis läksin vaatama. Kõndisin mööda kiviseina äärt ja jõudsin koopasse, seal olid koopamaalingud. Ühes nurgas oli luukere, luukere kõrval oli mammutiluust käevõru. Ma panin selle käevõru enda kae peale ning vaatasin enda kuldset gloobust, et edasi liikuda. Sulgesin silmad ja panin gloobuse keerlema ning sõrm jäi pidama Egiptuse peal.

Kui silmad avasin, seisin ühe suure püramiidi ees. Läksin seda uurima. Seal oli palju kassikujukesi. Nende silmad olid rohelised ja kui ligemale läksin, siis nende silmad hakkasid hõõguma ja suu tuli lahti. Ehmusin ning kukkusin lõksu. Seal oli üks põlev tõrvik, mille ma endaga kaasa haarasin. Kõndisin edasi ja nägin seina, millel oli palju kassi kujutisi. See ajas mulle hirmu naha vahele. Kuna olin juba päris hirmunud, siis mõtlesin minna koju tagasi. Otsisin välja gloobuse ja vajutasin kodu peale. Kohe olin ma tagasi oma tuttavas keskkonnas. Minu rõõm oli meeletult suur, et olin tagasi kodus.

Helena Hüdsi, 5. klass

Olend väljastpoolt meie maailma

Elasid kord kaksikud, Joonas ja Hanna. Ühel päeval kõndisid nad mööda tänavat. Päike paistis taevas ja lapsed rääkisid planeetidest.

„Minu meelest on Kuu kõige parem planeet!“ ütles Joonas.

„Kuu pole planeet, see on Maa kaaslane,“ vastas Hanna itsitades.

Joonas hakkas torisema. Nad jõudsid tänavalt metsavillu. Äkitselt kuulsid nad sahisemist. Hanna ehmus ja hüppas Joonasele sülle.

„Mis asi see on?“ karjus Hanna.

Puu tagant tuli välja mingi tegelane.

Väike tegelane ütles: „Tere, mina olen Etti.“ Hanna ja Joonas jõllitasid Etti.

Hanna küsis: „Mis sa teed siin?“

Etti vastas: „Ma kukkusin lendava taldriku pealt maha.“

„Oi, vaene loomake!“ vastab Hanna kohkunult.

Lapsed võtsid Etti kaasa nende puuonni.

„Olge teie siin nüüd,“ ütles Hanna.

„Aga miks mina ei või minna ja sina siia jääda?“ küsis Joonas mossitades.

„Sest mina olen kümme sekundit vanem,“ vastas Hanna uhkelt.

„Hea küll,“ ütles Joonas.

Hanna läks tuppa ja tuli tagasi tekkide ja patjadega.

„Nii, maga nüüd!“ ütles Hanna vaikselt.

Lapsed läksid ka magama ja hommikul Joonas oli esimene, kes üles ärkas. Ta läks õue puuonni ja vaatas ringi.

„Oi, issand, kus Etti on?“ küsis Joonas ehmunult.

Joonas jooksis tagasi tuppa ja äratas Hanna üles: „Etti on kadunud!“

Hanna hüppas kiirelt voodis püsti ja hüüdis: „Ruttu nüüd! Meil

on vaja ta üles leida!“

Lapsed otsisid terve aia ja tänava läbi. Lõpuks läksid nad metsa ja lonkisid seal 20 minutit. Äkitselt kuulsid nad nutmist. Lapsed jooksid hääle poole. Hanna jõudis kõige enne ja vaatas puu taha. Seal oli Etti, kes hoidis konna. Joonas jõudis ka lõpuks kohale.

Hanna küsis: „Mis juhtus?“

Etti pomises midagi ja jooksis koos konnaga Joonase sülle.

„Pom pim nom,“ ütles Etti.

Hanna ja Joonas ei saanud aru, aga kui ta näitas konna katkist jalga, siis ütles Hanna: „Ma vist tean, sellel konnal on vaja abi ja meie peame aitama teda.“

Nad läksid salaja majja, kust Joonas tõi sidemed ja Hanna sidus konna jala kinni. Äkitselt hakkas konna peas mingi asjake helendama. Lapsed ehmusid ja pillasid konna maha. Kõik läks nii eredaks, et kaksikud ei näinud midagi. Kui nad avasid silmad, siis oli Etti kadunud ja konn ka.

„Noh, ma arvan, et me saime ta koju,“ ütles Joonas.

„Ma arvan, et ta tõesti leidis oma kodu üles,“ vastas Hanna nõustuvalt.

Lapsed jätkasid oma päeva nagu tavalised lapsed.

Kertu Drenkhan, 5. klass

Nõiduslik uni

Oli ilus talvehommik. Kuuselatvades puhus õrn tuulehoog. Päike polnud veel tõusnud ja mets oli vaikne, lapsed magasid oma voodites.

Miski aga lõhestas seda vaikust. See oli toksimine, üksik rähn toksis vastu vana kuuske. Väiksem laps ärkas, siis aga toksimine vaikus. Nagu see lõppes, jäi laps magama. Laps magas oma hällis nõiduslikku und.

Tasapisi ärkasid pereliikmed, aga laps ei ärganud, teda püüti äratada, kuid midagi ei juhtunud. Ta silmad jäid kinni ja sulgununa olid need veel ilusamad kui lahtisena. Rähn aga toksis sellistel hommikutel, kui puhus vaikne tuuleke ja mets oli vaikne.

Pärast pikka päeva laps ärkas. Ta jutustas, et nägi kummalist ja imelikku und. Ta jutt oli nii nõiduslik ja kõitev, et terve pere jäi teda kuulates magama. Laps jäi üles ja hakkas vaikselt nutta tihkuma. Keegi ei kuulnud teda enam.

Kui perekond varajastel hommikutundidel ärkas, siis oli laps kadunud. Öösel oli sadanud lund, nii et tema väikesed jalajäljed olid õhukeses lumekihis näha, need aga suundusid hämarasse metsa. Varajastel hommikutundidel oli kuulda lapse vaikset tihkumist.

Alari Raudsepp, 5. klass

Äratundmishetk

Ühel varasel suvehommikul ärkasin ja läksin õue. Ma kõndisin udu sees, mõnus ja soe oli, ma läksin metsa poole. Jalutasin puude vahele ja vaatasin ringi. Mets oli väga ilus ja rahulik, aga korraga nägin ma hunti. See hunt oli üksinda, kuid ta tundus olevat täiesti terve.

Ta nägi kurb välja, ma viskasin talle lihatüki, mille olin kaasa võtnud, et see lõkke kohal ära küpsetada. Hunt sõi seda ja oleks justkui rõõmsamaks muutunud, talle kindlasti maitses see lihatükk.

Loom tuli minu juurde ja nuusutas mu seljakotti, aga enne ta kontrollis, ega mul pole midagi, millega talle haiget teha, aga nii armsale hundile ei teeks ma mitte kunagi haiget. Huvitaval kombel ei kartnud ka mina teda.

Ma kõndisin edasi, hunt tuli mulle järele. Me jalutasime nii kaua, kuni jõudsimme lagendikuni. Selle keskel oli suur rändrahn. Ma läksin rahnu juurde ning võtsin sealt paar kivi ja pulka, mille olin varem varuks toonud, ja tegin rahnu peale väikese lõkke. Ma küpsetasin

sellel liha ja viskasin paar väikest tükki hundile, kes oli endiselt minu läheduses.

Kui meil liha söödud sai, ronisin ma rahnu pealt maha ja jäin seisma, sest kuulsin oja häält.

Ma läksin vee vulina poole, kuni jõudsingi oja juurde. Istusin maha, vaatasin selja taha ja nägin, et tore hunt järgnes mulle taas. Ta tuli minu juurde ja istus mu kõrvale maha. Me istusime seal paar minutit. Oli lihtsalt hea olla.

Hunt vaatas mu poole ja hakkas edasi kõndima. Järgnesin talle vaikselt. Olin väga üllatunud. Ta viis mind oma pesa juurde. See paiknes suure kuuse all. Ma nägin, kuidas hundikutsikad mängisid üksteisega. Andsin neilegi paar tükki liha, et neil oleks lisa sööki maiuspalaks.

Ma kohtusin hundiga veel mitmeid kordi, usun, et olime sõbrad. Tema pesa juures ma enam ei käinud, sest ei tahtnud loomi segada ja liiga palju inimesega harjutada.

Mats Verner Kuusik, 5. klass

Midagi imelikku on toimumas

See lugu juhtus minuga väga-väga ammu. Nii ammu, et ma vaevu mäletan seda. See juhtus eelmisel nädalal. Ma tean, kohutavalt ammu.

Kohe, kui ma hommikul üles ärkasin, tundsin, et midagi imelikku on toimumas. Kui hambaid pesema läksin, leidsin hambaharjatopsist paar pastakat, aga ma panin neid vaevu tähele. Kööki minnes nägin lilli, mis lillepoti asemel kasvasid tassides. Laua peal laiutava pannkoogimäe keskel oli pannkoogivärvi lendav taldrik ja maasikamoosi sees ujus hiir. Aga ka need polnud need imelikud asjad, mida otsisin.

Õue minnes avastasin, et mu saapa sees on madu, aga ta vingerdas sealt kiiresti välja. Kui tahtsin kingalusikat võtta, sain

kätte ühe roosa flamingo. Kortsutasin kulmu ja leidsin, et ta sobiks hoopis paremini vihmavarjuhoidikusse. Kahjuks see meil puudub, nii et panin flamingo tagasi sinna, kust ta võtsin.

Kui uksest välja õue läksin, nägin, et meie aia otsas tülitsevad oinas ja põrsas. Põrsas ütles oinalale: „Sa oled oinapea!“ ja oinas vastas talle: „Aga sa ise oled tainapea!“ Põrsas küsis imestunult: „Aga ma pole ju päriselt tainas, nagu sina oled oinas?“ Oinas vastas talle: „See pole probleem!“ ja viskas talle kausitäie tainast näkku. Koos kausiga kusjuures. Kui kuulsin sea vihast röögatust, leidsin, et on parem edasi minna. Kõndisin neist mööda ja tegin aiale tiiru peale ja leidsin sealt veel palju veidraid asju. Näiteks oli meie kasvuhoone katus nüüd nagu lahtilöödud raamat, kuuri ukSED ei käinud enam lahti nagu kapiuksed, vaid hoopis nagu sahtlid. Kõige veidram oli minu jaoks aga see, kui üks porgand minust täiskiirusel mööda jooksis, ise karjudes: „Appi-appi, ma olen paljas nagu porgand!“ Talle jooksis naerdes järele kaalikas, kes hüüdis talle: „Elementaarne, kulla porgand, sest sa juba oled porgand!“ Kahjuks aga polnud ükski neist imelikest asjadest see, mida otsisin. Kui tagasi tuppa suundusin, nägin, et oinas ja põrsas peavad kingalusikavõitlust. Põrsal oli kingalusikas sõra vahel, aga oinas hoidis kinni flamingost.

Kui kööki tagasi jõudsin, taipasin, miks ma tunnen, et midagi imelikku on toimumas. Seda sellepärast, et keegi oli mu küpsised ära söönud!

Grete Vihtla, 6. klass

Teiselt planeedilt

Tänapäeval on paljudel inimestel probleeme intergnetisõltuvusega. Viimase sajandi jooksul on interngett Maal arenenud valguskiirusel. Muidugi on selles midagi head, aga palju on ka ebavajalikku ning sellest tekib inimestel sõltuvus.

Mina pole aga kunagi tehnikkaga hästi läbi saanud, nii kaua, kui ma siin olnud olen. See tekitab mulle alati peavalu ja mina ja tehnikka ei käi kahjuks kokku. Ka sõnad ei tarvitse mul õigesti kirja saada, olen alles vähe Maal olnud.

Mina olen teiselt planeedilt, saadetud siia Maale, et õppida inimesi, loodust ja kõike muud. See teine planeet on minu Kodu. Las ma kirjeldan seda planeeti pisut.

See on kaugel-kaugel Linnuteest, kus tähti on veel rohkem. Planeet on kaetud kõrgete mägede ja sügavate ookeanitega. Mõned mäed lõppevad kaljuga ja mõned ookeanid on põhjatud. Mõnedel mägedel kasvavad metsad, kus jooksevad hundid. Merelainetes hüplevad delfiinid. Aastaaegu on ainult kaks – suvi, kus kõik on roheline, ja talv, kus paks lumekiht peidab maad. Meie planeet on natuke väiksem kui Maa, kuid meid on vähemalt poole vähem. Meil ei ole suuri rahvast täis linnu, vaid meil on Maa-inimeste mõttes külad. Me kõik oleme sõbralikud ega tülitse omavahel.

„Meie“ oleme haldajad või loodusvaimud – kuidas kellelegi meeldib meid kutsuda.

Nüüd võid sa segaduses olla, kuidas on minu planeet tehnikka ja inergnetiga seotud. Noh, see on väga lihtne – meil selliseid viddinaid ja ühendust pole. Igale aastal saadetakse erinevatele planeetidele, kus mingi rahvas elab, eekiutoobid (meie kutsume neid nii). Mina ja paar loodusvaimu veel oleme saadetud Maale.

Algul olin ma väga segaduses, mis on näiteks arvudid või telefonid ja veel rohkem ajas mind segadusse intergnett. Võimalik, et ma ütlesin neid valesti, pean alles õppima. Olen õppinud neid veidi tundma, lihtsaid asju ma juba oskan.

Ja kõige rohkem üllatab mind see, et Maa-inimesed ei tea, et väljaspool Linnuteed on veel palju planeete, kus on elu. Neil on kõik see gneti värk, aga nad ei ole veel avastanud ühtegi teist planeeti, kus on elu, nii et nad arvavad, et nad on hetkel ainsad „mõtlevad“ ja elavad olendid. Jabur. Täiesti totter!

Mind pani aga imestama see, et Maa inimesed ei oska mõtte või

looduse teel suhelda, noh, ilmselt selleks neil need nuttividdinad ongi. Minu planeedil me suhtleme kas mõttejõul või looduse abiga ja see on palju kiirem.

Ja pea meelest, mul ei ole lubatud rääkida PALJUDEST asjadest, kuna meid pole ikkagi veel „avastatud“, kuid ma loodan, et lähitulevikus meid „avastatakse“ ning siis saan kirjutada juba kõigest palju rohkem ja täpsemalt.

Kirke Kask, 8. klass

Mees enda sünnipäeval

Suures mitmeid sajandeid vanas majas istub kaminasimsil jalgu kõlgutades sasipäine mees. Ümberringi on sügav vaikus, mida hoiavad kinni paksud seinad. Vahetunud elanikud on endast seintele jätnud kihistusi, mida mees uudishimulikult vaatab, pilk vahepeal lõbustatult toas ringi käimas.

Mehe mõtisklused katkestab ukselengi kolksatus, millele järgneb ühe kingapaari kajav klõbin. Ukse juures seisatab helepruunide juustega naine: „Vabandage, te ehmatasite mind väga! Mida te siin teete?“

„Hobune tõi mind siia,“ vastab mees. „Kas te tulite ka pidu nautima?“

Segaduses naine vaatab toas ringi ning jääb kuulatama. Mitte miski siin ei viita peole: pole rahvasuminat ega muusikat, pole kedagi peale viisakalt rietatud härrasmehe kaminaserval. Otsustades, et mees on lihtsalt purjus, võtab naine end kokku: „Palun vabandust, härra, aga kas te lahkuksite, palun?“

„Mispärast? Oleks kohatu lahkuda enda sünnipäevalt. Terve maja on veel minu tuttavaid täis, kõik uhketes peorietes. Mind kutsusid siia väga viisakad mees ja naine, kes on enda sõnul siin juba sajandeid elanud ega kavatse veel sugugi lahkuda. Ega te ka neid minema saada?“

Naine jääb tardunult vaatama maja, mille ta paar päeva tagasi ostis ning kuhu ta plaanis täna sisse kolida. Talle tuleb ka meelde maaklerilt kuulnud lugu abielupaarist, kes pulmi pidades samal päeval siin hoones teadmata põhjustel surid. Naine märkab akna ääres tooli, mis äkitselt iseenesest liigub. Tal tekib kananahk ihule ning külm värin läbib ta keha.

Mees popsatab kaminasimsilt maha ning kõnnib murelikult uksele seisva naisterahva juurde. Ta paneb ettevaatlikult oma käe ta õlale: „Kas teiega on kõik korras, proua?“

Birgit Võsar, 9. klass

Unenägu

Alguses oli vaid külmus. Kõikjal valitsesid põhjatuuled, jäätades enda teel kogu elava. Pisike Mari kõndis külmuses, tundmata oma sõrmeotsi ning kuulmata midagi peale kohutavalt viliseva tuule. Ta kõndis sihtkohata, püüdes vaid oma jäätunud liigeseid natukenegi soojendada. „Kuhu kõik jäid?“ mõtleb väike Mari, üritades takistada end nutma puhkemisest. Ta mäletas veel hästi, et oli alles veidi aega tagasi maganud oma mõnuses väikeses voodikeses, kuni oli kuulnud ema hõiget. „Mari, ära jää seisma,“ ütles ema, „me vajame sind.“ Need sõnad mõttes mõlkumas, astus Mari aina edasi. Eemal nägi ta maha langenud puud, kus mäletamist mööda oli varem seisnud uhke kiik, kus tüdruk alatasa istus ning vaikset linnulaulu kuulas. Nüüd polnud kiigest alles enam midagi, isegi mitte ühte närust nõõrijuppi.

Mari aina kõndis ja kõndis. Kõik ümberringi tundus justkui kodune kant, kus pisike tüdruk mitmeid kordi jalutanud oli, kuid samas oli midagi niivõrd teistsugust, et see lausa hirmutas Mari, pannes ta kehal külmavärinad mööda selga alla jooksuma. Eemalt paistis valgus, väga väikene ning õrn, justkui võideldes ellu jäämisega. Mari otsustas valguse poole minna. Mõttes kostis juba ema tuttav hääl, mis tüdrukut igal õhtul teel magama saatis. Kuid

valgus kadus, jättes maha vaid ühe põlenud koha. Kartes jooksis Mari, nii kiiresti kui jalad võtsid, vastassuunda.

Kabuhirmus olles polnud tüdruk märganudki endast möödunud meest. Mari seisatas. Miski justkui puudutas teda. Ta keeras ümber, nähes seal seisvat suurt kogu. Mari karjatas. Ta ei saanud täpselt aru, mis tema ümber toimub. Mees aga lausus: „Kallis laps, ära karda. Sa oled vist eksinud. Ma tean, mida sa tunned. Ka mina olin väiksena siin ning ei saanud aru, mis minuga toimub ja kus ma olen. Mina saan sind aga aidata.“ Ta tundis mehes ära midagi tuttavat, justkui oleks Mari võõrast meest varem näinud ning tundnud. Hirm kadus ning esimest korda pika aja jooksul tundis Mari, et pole üksi. Tuul vaibus iseenesest ning isegi väikest päiksekiirt oli valgest taevanurgast näha.

Mees ulatas Marile oma käe ning mõtlemata võttis tüdruk selle vastu. Kõik kadus. Ei olnud enam südantlõhestavat külmust, hirmu ega kartust hingesopis. Mari ärkas, väike pisar silmanurgast alla voolamas. Ema istus Mari voodiserval ja silitas vaikselt lapse pead, ümisedes vaikset laulujuppi. „Kas nägid halba und, mu kallis laps?“ küsis ema vaikse ning rahuliku hääletooniga. Kuuldes ema häält hüppas Mari talle kaela, kallistades ning nuuksudes meeleheitlikult. Ikka veel unesegaselt, saamata kõigest veel täpselt aru, küsis Mari vaikselt ema käest: „Miks jätsid mu üksi, ema?“

„Olen alati siin, sinu juures,“ kostusid Marini veel viimased ema sõnad, enne kui tüdruk uuesti sügavasse unne vajus.

Kerstin Rätt, 66.c

Kalad ei lenda

Lost in the Rain, 2016

Taevasse hakkasid kogunema vihmapilved, mis varjasid päikese ja muutsid taeva halliks ning süngeks. Ema kiirendas sammu, lootis ta ju ikkagi enne saju algust koju jõuda. Kuid väike Toomas

ei jõudnud oma natukene liiga suurte punaste kummikutega nii kiiresti käia. Nõnda ei saanudki nad eriti tempot tõsta. Peagi langesid sombusest taevast esimesed vihmapiisad, mille peale ema avas oma suure vihmavarju.

Sadu muutus järjest tugevamaks ning ema sikutas poega üha kärsitumalt käest, lootis ta endiselt ju ikkagi võimalikult kiiresti koju jõuda. Kuid väike Toomas jäi korraga lihtsalt seisma. „Emme, vaata, kalad lendavad!” ja ta osutas oma väikeste sõrmedega pilvede vahele. „Toomas, ära räägi rumalusi, kalad ei lenda. Sead lendavad ja lehmad lendavad, aga mitte kalad. Tule nüüd, lähme ruttu koju,” ütles ema ning haaras oma poja külmast käest, hakates jälle edasi minema. Väike Toomas vahtis aga endiselt, pea õieli otsas, taevasse. Ta oli üpris kindel, et need seal pilvede vahel ei olnud roosad sead ega laigulised lehmad, vaid pesuehtsad kalad. Viimaks haaras ema poisi lihtsalt kaenlasse ja tassis ta koduni, kes teab, kaua neil muidu oleks koju jõudmiseks kulunud.

Kui nad viimaks kohale olid jõudnud, jooksis Toomas kohe isa juurde ja ütles hästi vaikselt, et ema ei kuuleks: „Tead, issi, ma nägin täna kalu taevas lendamas, aga emme ütles, et kalad ei lenda.”

Isa aitas pojalt punase vihmast veel tilkuva vihmajope seljast ära võtta ning sosistas: „Kalad ei lendagi, kalad ujuvad, sellepärast ongi nad taevas ainult siis, kui vihma sajab. Aga emme ei vaata kunagi vihmaga taevasse, nii ei saagi ta teada, et seal kalad ujuvad.”

Rohkem väike Toomas sel teemal isaga ei rääkinud. Oli ta ju saanud kinnitust, et taevas olid olnud kalad, olid nad siis lennanud või ujunud, aga nad olid olnud seal. Tegu ei olnud sigade või lehmadega ja Toomas teadis seda nüüd päris kindlalt.

Mona Ly Maidla, 67.b

„Põrgus on kurat positiivne kuju” S. J. Lee

Tegevus toimub õitseva õunapuu all. Vestlevad kaks noorukit, üks poiss ja teine tüdruk. Tüdruk on käed palveks südamele pannud.

P – poiss, T – tüdruk

P: Kas kirikus ei oleks parem palvetada? Siis on suurem võimalus, et jumal su palvet kuulda võtab.

T: Kui ma tahaksin jumalaga rääkida, siis läheksingi ilmselt kirikusse, aga mina ei taha jumalaga rääkida.

P: Kellega sa siis ikka tahad rääkida, ega mitte selle puuga?

T: Ma räägin kuradiga.

P: Kuradiga? Hea nali küll, keegi ei palveta kuradi poole.

T: Tead, see, et sina usud jumalat, ei tähenda, et minul ei oleks õigust uskuda kuradit!

P: Sa ikka tead, et kurat on see paha? See, kes teeb kurja? Tema on halb tüüp, keda vihatakse.

T: Põrgus on kurat positiivne (hea, ülistatud) kuju. Sina võid anuda jumalat, et ta su pärast surma taevariiki laseks, aga mina tahan minna põrgusse ja kuradiga kaarte mängida.

P: Jäta lora, keegi ei taha põrgusse minna.

T: Aga mina tahan. Ja üldse, mida on jumal teinud, et ma peaksin tema poole palvetama? Tema jaoks on kõik ju üks suur patt. Kirikuisad võivad väita, et kahetse ja anu jumalat ning sa pääsed ikka taevariiki. Aga tõde on, et jumal põlgab su lõplikult ära juba sel hetkel, kui teed tema silmis midagi kõlvatut esimest korda. Kurat võtab su aga vastu hoolimata sellest mitu pattu su hingel on. Ta ei jäta kedagi peale jumala enda ja kirikuisade põrgu väravate taha ootama.

P: Tead, vahepeal ei saa ma sinust üldse aru. Mina lähen küll homme kirikusse sinu patuse hinge eest palvetama ja küll sa mind siis veel kunagi tänad, kui taevasse saad.

Nende sõnadega poiss lahkus ja jättis tüdruku üksinda niiskele mullale põlvitama.

Mona Ly Maidla, 67.b

Viimane tagasivaade

Looking Back, 2020

„Ma olen palju mõelnud, mis oleks saanud, kui oleksin tol saatuslikul kuul toiminud teisiti? Kas me riik oleks ikka vabaks jäänud ja raiskasin ma lihtsalt inimesid või lähen ma ajalukku suure kangelasena?

1939. aasta 1. septembril sain ma võimule, kuna kehva tervisega Päts astus pingelise olukorra tekkides tagasi. Kohe esimese asjana andsin ma Laidonerile peaaegu täieliku kontrolli sõjaväe üle ja ülesande korraldada suuremahuline meeste sõduriks värbamine ja valmistuda käsu peale kiiresti korraldama täielikku mobilisatsiooni. Kutsusin kõiki inimesi üles katma piire kaeviku- ja algelisemate punkrite liinide võrgustikuga. Kõigeks selleks ajendas mind eelkõige suur rahvusvaheliste pingete kasv üle kogu maailma. Tõsisemaks muutis olukorra Molotov-Ribbentropi pakt, kuna siiani olin ma lootnud Saksamaale kardetava Nõukogude Liidu agressiooni puhul. Nüüd tuli aga ise valmistuda sõjaks, kuna plaan oli lihtne: võitlus viimase mehe ja kuulini, halval juhul olin valmis viimses lahingus isegi kaevikusse hüppama. Jäi üle vaid valmistuda ja loota, et suudame kas sõjast välja jääda või ennast kaitsta. Võtsin ühendust ka Läti ja Leedu juhtidega, kes lubasid potentsiaalses sõjaolukorras koos minuga ühise vaenlase vastu seista ja ka hakata mingil määral ettevalmistusi tegema.

Kõik oli kulgenud hästi, olime 50 000 meest relva alla kokku saanud ja piiridel esimesed liinid lisaks juba varem olnutele valmistanud, vähesel määral oli isegi suurtükke ja sõjamoona õnnestunud juurde osta. Ja siis järsku tuli teadaanne rohketest Nõukogude Liidu vägedest meie idapiiril, sellele järgnes 24. septembril esitatud nõue lasta Eesti aladele rajada sõjaväebaase. Oli teada, et tegu oleks enesetapuga, kuid midagi sellist ma olingi kartnud. Andsin kohe teada Eesti suursaadikule Moskvast, et ta üritaks võimalikult kaua viivitada, vaid minutid hiljem andsin

Laidonerile raske südamega käsu kõik mehed piirile ajada ja samal ajal tagalas välja kuulutada täiemahuline sundmobilisatsioon, iga viimne kui mees oli tol hetkel meie väikesearvuliste vägede jaoks ülimalt oluline. Informeerisin ka Lätit ja Leedut, kes andsid veel samal päeval välja mobilisatsioonikäsud oma riikides.

28. septembri varahommikul nõuti lõplikku vastust baaside lepingu osas. Palve peale veel oodata võeti kinni ja lasti kõiki rahvusvahelisi kokkuleppeid eirates maha meie suursaadik ja vaid paar minutit hiljem kõik teised saatkonna töötajad, kell 12.00 asuti idapiiril suurtükitle kattel ligikaudu 135 000 sõduriga pealetungile, selgelt alahinnates kaitsvat jõudu. Kell 12.30 liitusid meie abistamiseks sõjaga Läti ja Leedu. Kell 13.00 pidasin ma raadios kõne „Ühinenud Baltimaad võidu või viimse veretilgani!”, andes kõigile meediaväljaannetele käsu see järgmises numbris täies mahus trükkida. Hilisõhtuks tuli teadaanne seisust idarindel, nimelt oldi terve päeva jooksul kaotatud paarsada meest, põhjustades vaenlastele ligi kümne tuhande mehelise kaotuse. Paistis, et mu arvamus Eesti vägede kõrgest võitlusvaimust olukorras, kus selja taga kodumaa ja seega ei saa vaenlasele meetritki loovutada, osutus tõeseks.

Kuu lõpuks olime kaotanud 1000 mehe ringis vastaste paarikümnetuhande vastu, ära andmata meetritki, kahjuks olid aga pommitamisega purustatud Tartu ja Tallinna vanalinnad ja selle käigus hukkunud mitusada tsiviilisikut, aga teistel Balti riikidel läks kehvemini: Läti oli kaotanud 4000-5000 meest vastase umbes 15 000 vastu, kaotades paar ruutkilomeetrit maad idapiiril, umbes samamoodi läks ka Leedul.

Rahu sõlmisime kõik koos lõpuks 23. veebruaril 1940, sõda oli meile edukas, säilitasime vabaduse, kaotamata meetritki maad ja lisaks sellele maksis Nõukogude Liit meile suures ulatuses kahjutasu, mille abiga saime hakata riiki uuesti üles ehitama. Rahu pidid nad meile pakkuma piinlikult suurte kaotuste pärast pea olematu edu vastu Lätis ja Leedus. Kahjuks sai aga sõja käigus meie poolelt surma ligi 15 000 sõdurit ja 6000 tsiviilisikut, vigastada aga

paarkümmend tuhat inimest. Veel aastakümneid hiljem mäletan sõna-sõnalt enda võidukõnet „Me võitsime vabaduse ja peame olema valmis seda kaitsma ka tulevikus”. Pidasin selle Vabaduse väljakul, kuid pidin rahva meeletu emotsiooni ja ka enda rõõmupisarate pärast korduvalt pikki pause tegema.

Aga mis oleks siiski saanud, kui ma poleks tookord sõda valinud või oleksime kaotanud, seda ma siiski öelda ei oska, kindlasti oleks kadunud vabadus, aga kui kauaks? Sellele ei oska vist keegi vastata.“

Seda öelnud, sulges Eesti endine riigipea oma silmad igaveseks, hinges õnnis teadmine, et on oma isamaa eest teinud kõik, mis vähegi võimalik, ja läks esivanemate juurde Vaimuvalda. See kõik juhtus 17. aprillil aastal 1973 Eesti Vabariigi pealinnas Tallinnas.

Sander Ollino, 67.b

Apatari saare tekkelugu

Iidsete aegade alguses hakkas ühel päeval meri keema ja mäslema. Allilma jumal Hades oli saanud pahaseks. Ei mingeid sõdu, nälga ega midagi, mis suurendaks tema allilma elanikkonda. Nii ta kõmistas ja raevutses, mille peale hakkas maapind kõikuma ja kärises katki. Merre voolas palju tulist ja põlevat maapinda.

Tormised hoovused ajasid üles Poseidoni, kes oli merede valitseja ning kellel oli ühtlasi väga tugev kehaehitus ja pikk habe. Oma kuldse kolmhargiga suudab ta kogu mere tormlema panna. Mäsleva mere kohal lendasid ringi sireenid, kes püüdsid meelitada eksinud meremehi karidele sõitma. Selline stsenaarium oli merejumala jaoks talumatu ning ta otsustas sekkuda. Poseidon sõitis oma uhke kaarikuga, mida juhtisid kuldsed merihobud, üle vee Hadese juurde. Ta kuulas ära allilma jumala mure ning koos otsustati, et ei tülitata mässuliste meeste sõjajumalat Arest, kes oli julm nõrkade ja hell tugevate vastu. Igapäevaselt kandis ta kiivrit ja kilpi, kasutas relvana oda ning sõjaretkedel saatis teda ka kotkas.

Arese sekkumine oleks loomulikult kaasa toonud sõja, seda siiski ei soovitud. Hades rahunes ja jättis Poseidoniga hüvasti.

Merre jõudnud maapind jahtus ning kivistus aegamööda, moodustades saare. Tekkinud saar oli väike ning selle kivisel pinnasel ei kasvanud isegi kõige kiduramad taimed. Vaatepilt tegi Poseidoni nukraks ning ta otsustas kutsuda kohale kolm head jumalat, et saar uue hingamise saaks. Esimene neist, Aphrodite, oli väga kaunis armastus-, ilu- ja viljakusjumalanna, kelle keha ilustas iluvöö. Ta muutis maa viljakaks ning pani taimed kasvama, rikastades sellega saare floorat. Järgmisena tuli kohale Athena, öökull õlal. Jumalanna märkas kauni maastiku ja looduse kõrvalt ka seda, et saarel puudusid püsielanikud. Seega lõi ta saarele inimesed ja linna. Need inimesed olid väga kõrgelt arenenud, kuna nende looja oli tarkusejumalanna. Elanikud löid kiirelt omale haridus- ja õigussüsteemi ning tänutäheks nimetasid linna Ateenaks. Kolmandana jõudis kohale jahijumalanna Artemis. Ta märkas, et saarelt puudusid loomad, keda küttida. Seega otsustas ta täita saare mitmekülgse faunaga. Selle peale haarasid linnaelanikud jahivarustuse ning läksid loomi küttima.

Ateena rahvas oli jumalatele väga tänulik ja kiidusõnad levisid suusõnaliselt kaugele. Kuna linnal oli nimi olemas, kuid saarel seda veel polnud, otsustasid nad saare nimetada võrdselt kõigi kolme jumala järgi. Nad moodustasid jumalate esitähedest nime Apatar. Ühtlasi pandi paika kogukonna istungil ka linna vapp ja lipp. Vapp kaunistati Athena auks öökulliga ning lipule pandi vinnastatud vibu kujutis, jahijumalanna Artemise järgi. Ateena linn eksisteerib rahvasuus tänaseni ja sellest jutustatakse endiselt kuulsaid lugusid.

Indrek Tamm, 66.b

Nõo järve tekkimine

Kord armus Poseidon lihtsurelikku, kes oli pärit nelja aastaajaga külmalt ja sombuselt maalt. Helen ei teadnud, et tema elu armastuse

näol on tegemist Poseidoni endaga, sest viimane oli välimust sootuks muutnud. Ta oli kõhnemapoolne, heledate juuste ja talupojale kohaste riietega. Ühel tormisel päeval, kui äikest lõi ja vihma sadas, toimetas Helen kodus, kui tema ukse taha tuli Zeus, kes oli ennast hulkuvaks kassiks muutnud. Tal oli suur oliivipärg peas ja tema karv läikis kuldsest. Nähes näljast kassi, kutsus Helen ta tuppa, söötis teda ja mängis temaga. Peale pikka koosviibimist väsinud olles heitis ta pikali ja kass tõmbas ennast tema juurde kerra. Järgmisel hommikul avastas Helen, et kass oli läinud, kuid ilma oliivipärjata. Mõeldes, et kass läks lihtsalt oma teed, asus ta koristama.

Paar kuud peale seda olid nad Poseidoniga koos väga õnnelikud, kuid järsku avastas Helen, et on lapseootel. Poseidon vihastas, sest arvas, et Helen pettis teda, ja naelutas oma kolmhargiga naise kodu lähedal olevasse süvendikku, kus piiga nuttis mitu ööd ja päeva, sest tema ei olnud Poseidonit petnud. Lõpuks sai süvend pisaratest täis ja Helen, võimetu sealt liikuma, uppus omaenda pisaratesse. Kui Poseidon oli maha rahunenud, sattus ta kokku Zeusiga, kes uhkustas järjekordse saavutusega, kelleks oli Helen. Poseidon taipas oma viga, kuid seda liiga hilja.

Aphrodite nägi kõike kõrvalt ja otsustas, et peab midagi ette võtma, sest Poseidoni raevuhoo osaliseks ta saada ei soovinud. Võtnud Artemiselt käevõru, mis saab inimesi merineitsideks teha, rakendas ta jäneseid kaariku ette, pani pähe mürdist pärja ja asus teele. Kohale jõudes libistas ta käevõru Helenile kätte ja too ärkas ellu. Nähes kuldsete juuste ja siidiste riietega armastusjumalannat, oli ta väga segaduses, kuid lõpuks meenus talle kõik. Ta tänas Aphroditet ja palus Poseidonit viimast korda näha.

Tänapäeval kutsutakse seda järve Nõo järveks. Suvel on seal vaikus, sest Helen ja Poseidon veedavad koos aega, kuid talvel, kui järvel on jää, võid sa kuulda kurba ja veetlevat laulu, mis tõmbab sind järve poole.

Anni Hinrikus, 66.b

Taevatähtede teke

Kord vihastas võimas ilmajumal Zeus, sest oli saanud teate oma pojalt, pisikeselt Hermeselt, kes kandis tiivulisi sandaale ja kaabut ning oli väle kirjatooja. Peale teate kättesaamist läks Zeus, piksenool käes, pragama oma rumala poja Aresega, kes teisi lapsi odaga taga ajas ja enda sõnul sõda mängis. Taevas oli tühi ja mürises.

Sel ajal, kui hallide kiharate ja musklites kehaga Zeus veel kohal polnud, astus õdede ja vendade kaitseks välja Athena, kes oli väga ilusa välimusega pikajuukseline tüdruk. Ta kandis valget kleiti, nahksandaale, kiivrit ning käes hoidis ta tütarlapsele sobilikku pisikest oda. Paraku oli suure ja jõulise Arese oda hiiglaslik ning kui olukord juba ohtlikuks läks, astus Athena tagasi ning jooksis koos teiste Zeusi lastega oma rumala venna eest, kes muutus kulliks, et teisi lapsi kiiremini tabada. Põgenedes palus Apollo kaksikõde Artemis, kes kandis rohelist kleiti, nahksandaale ning seljas vibu ja noolepauna, abi haruldaselt ükssarvikult, kes oli koheselt nõus lapsi abistama. Ares oli väga jäärpäine ja ei kuulanud ka ükssarvikut ning vigastas teda veidi. Sellepeale vihastas Artemis, kes väga hoolis loomadest, ja vihahoo käigus võttis seljalt vibu ja nooled ning hakkas neid Arese suunas laskma.

Peagi lõpetas Artemis üsna tulutu noolte laskmise, sest kohale jõudis kotkaks moondunud laste isa Zeus, kes kutsus hetkega Arese korrale. Nad mõlemad võtsid jälle inimkuju ning Ares oli sunnitud oma õdede-vendade ees vabandama. Kui lastevaheline mäss oli lõpetatud, selgines taevas ja sinna vaadates oli näha, et Artemise lastud nooled olid tekitanud taevasse tillukesed augud, kust paistis valgus läbi. Sellest ajast peale on taevas lisaks kuule ka taevatähed.

Susanna Sõrra, 66.b

Jalutan mööda tavapärasest trajektoori kodu poole. Jäin täna tööle hiljapeale, nii et pean ruttama, kui tahan turvaliselt koju jõuda. Tänavalaternad põlevad ja valgustavad kitsukest jalakäijarada. Kahe lambi vaheline ala on piisavalt suur, et sinna tekiks pimedam osa. Need kohad kõnnin kiiremini läbi. Mitte et ma pimedust kardaks, vaid meile on juba sisse kodeerunud, et peame pimedast eest hoiduma. Mul on veel meeles mu lapsepõlv, kui käisime maal vanaemaga metsas ja vaatlesime öösiti tähti. Vaikus ja pimedus oli mu lemmikkombinatsioon: kõrvad puhkasid pidevast lärmist ja silmad said koormuseta loodust jälgida. Nüüd on asjalood vastupidi: pimedus ja vaikus tähendab, et kohe võivad ligi hiilida hirmsad metsloomad. Rebased, pesukarud, linnud, isegi jänessed käivad linnades ja rüüstavad hooletusse jäetud prügikaste või aedu. Linnad on üsna ruttu võtnud enda alla metsad ja aasad, kust enne loomad toitu said. Häda ajab härja kaevu – nii on metsloomad tulnud linna söögipoolist otsima. Valgus ja heli on veel ainsad, mis neid eemal hoiavad, aga vaevalt, et kauaks. Kui praegusel ajal minna pimedasse metsa nii, nagu tegin seda koos vanaemaga aastaid tagasi, siis metsamaffia lihtsalt rööviks mu paljaks.

Igapäevane uduvihm piserdab mu juustele veepiisku, mis jätavad eemalt vaadates sädeluse mulje. Väike mina oleks sellest vaimustuses, aga minu lapsed ainult vinguvad, et see kahjustab juukseid. Vahepeal ma kujutan ette, mida nad teeksid siis, kui kasvõi päevaks saaks nad kogeda sellist lapsepõlve nagu minul: lumememmed, hilised jalutuskäigud, päevitamine, ujumas käimine, reisimine, vabadus. Aga pahatihti materdan need mõtted maha. Need tekitavad minus ühtlasi igatsust ja süütunnet. Igatsust lihtsa elu järele ja süütunnet, et ma seda oma lastele pakkuda ei saa. Samal ajal tean ma väga hästi, et selline elu ei saa neile kunagi tuttavaks. Iial ei ole neil võimalust nautida ilmaga seotud hüvesid ja eal ei saa

nad näha maailma väljaspool kodulinna. Ja kui ma sellele tõsiasjale pikemalt mõtlen, tulevad mulle pisarad iseenesest silma.

Pühin silmi ja kõnnin veel rutem kodu poole. Viimasedki autod on tänavatelt kadunud – kõik on kodudes. Järgmine kord pean töö varem lõpetama! Pilk maas, astun kiirel sammul tuttavatest majadest mööda. Ristmikel ei pea ma ei foori ootama ega teele vaatama, sest olen enam kui kindel, et viibin siin üksinda.

Põrkan kellegi vastu. See on keegi suur. Ma tean silmi tõstmatagi, et mu elul on kriips peal. Mees küsib, kus mu kodu on, ja ma vastan talle juhusliku aadressi, kuna tean, et tegelikult see teda ei huvita. Ootan, et ta küsiks, kas mul sularaha on, aga ta pakub ennast hoopis mind saatma. Korra arvab mu naiivne meel, et nii on paremgi, aga kohe jõuab mulle kohale, et lugu on veel hullem.

Mees ei ootagi minult juhiseid mu „kodu“ juurde, vaid võtab sujuvalt juhtimise üle. Ühel hetkel lahkume turvaliselt valgustatud rajalt. Kõht, mis juba enne seest õõnsaks tõmbus, tahab nüüd õhtusöögist vabaneda. Aga selleks pole aega. Sammu kiirendanud mees ruttab kuhugi ja ma püsin tal kannul, sest see oleks ainus viis siit pääseda. Enam ma ei tea, kus olen, ega kuidas tagasi saada. Tema juurest lahkumisega kustutaksin viimsegi lootuse.

Lõpuks võtab võõras hoogu maha. Siiani olen keskendunud ta kandadele, aga nüüd, kui kuulen teda kellegagi rääkimas, tõstan pilgu. Kolm tursket selli seisavad ja räägivad. Nüüd ei saa ma lahkuda ka siis, kui tahaks, sest ühel pool mind on nemad ja teisel pool kõrgub müür. Meestest mööda ei pääse, sest nemad on sellised röövlid, keda ei hirmuta ei valgus ega kära. Neid ei hirmutagi vist miski.

Mulle meenuvad mu lapsed, kes kindlasti juba kardavad. Ma oleks pidanud veerand tundi tagasi koju jõudma. Aga ma olen siin. Milline halb ema!

Mind juhatanud mehe jutukaaslane küsib minu usu kohta. Vastan ainukese vastuse, millega nad rahule jääks. Kolmas, kes on seni vait olnud, tuleb minu juurde ja käsib öla paljastada. Ma

tõmban pea õlge vahele ja lükkan jope oma paremalt õlalt.

Järsku sähvatab põsest läbi terav valu ja mu pea lendab vasakule. Mees pomiseb sõimusõnu nina alla. Vasakult õlalt leiab ta, mis tahtis, ja mind siia juhatanud mees küsib vaikselt, kas mul sularaha on. Annan selle vaikselt tihkudes neile. Põsk tulitab. Rahakoti vahelt piilub ka mu pangakaart ning sellest ajendatuna küsib lööja pangakonto parooli. Kui ma vaikin, raksatab mu lõualuu ja pea lendab vasakule. Hoian pilgu maas, pisarad voolavad silmist, ja ainus, millele mõelda suudan, on mu lapsed. Tõstan neile altkulmupilgu, ütlen oma aadressi ja nime, kellele nad mu lapsed toimetama peavad. Mind siia juhatanud mees noogutab, nagu telliksin kiirtoidurestoranis einet, mitte ei lausu viimaseid soove. Ütlen oma pangakonto numbri.

Tagaplaanile jäänud kolmas mees jalutab minu juurde, käsi taskus. Ta oskab ennast kiiresti liigutada, nii et mu maha suunatud silmad jõuavad märgata vaid metalset sähvatust enne, kui metsikutes valudes maha kukun. Hoian käsi rinna juures ja üle nende voolab midagi sooja. See on mõnes mõttes isegi mõnus. Piinast lahti silmadega näen, kuidas imetillukesed vihmapiisad kuu paistel mu juustes sillerdavad. Lõpuks valguvad mu üle vaikus ja pimedus – mu lemmikkombinatsioon.

Lilian Luigla, 66.b

Katkend omaloomingulisest noorteromaanist

Praktiline töö 2020

1. PEATÜKK

„Teeks midagi pöörast,” sosistas Johanna. Vaatasin talle segaduses olles otsa. Ta jätkas: „Ma tean, et meil on küll aega veel kooli lõpuni, aga me Jussiga arutasime, et võiks selle aasta lõpetamise ja me sünnipäeva ühendada. Juss ütles, et ta sai huvitava

pakkumise...”

„Vaikust!” káratas õpetaja tahvli ees. „Viktoria, Johanna – kas ma saan nüüd jätkata?” küsis ta, mille peale me noogutasime ja tegime ná, nagu me páriselt ka kuulata viitsiksime. Õpetaja jäi me vóltse nágusid uskuma – nagu alati. Kui ta selja pööras ja edasi kritseldama ning seletama hakkas, kirjutas Johanna lehe áärele midagi ja lükkas siis vihiku vaikselt minu poole. „Põgenemistuba. Aga parem.”

„Millal? Kus?” kirjutasin enda vihikusse ja lükkasin selle Johanna vihiku kõrvale. *Issand, kuidas ma kadestan ta käekirja.* See on tõeline ilukiri ükskõik kelle teise käekirja kõrvale.

Johanna niheles veidi, samal ajal tooliga mulle lähemale nihkudes. Ta keeras pea õrnalt minu poole, kuid silmad jäid pingsalt õpetajat jälgima. „Juss ütles, et ta sai meili, kus oli pakkumine. Väidetavalt on see nagu põgenemistoad ikka. Palju mõistatusi, aja peale väljatulek ja nii. Aga see pidi olema terve maja, mille lahendamiseks antakse neli tundi,” sosistas ta võimalikult vaikselt, „mõtlesime, et võiks uurida, mida sina ja Trevor arvate sellest. Kui teile ka sobib, siis paneks kuupäeva paika.”

„See tundub huvitav. On sellel mingi teema või tutvustus ka?”

„Juss pidi selle hiljem saatma, kui teid huvitab,” sosistas ta ning tõmbas telefoni taskust välja. „Kirjutan Jussile, et ta saadaks sulle ka,” ütles ta rõõmsal toonil.

„Viktoria! Johanna! Kaua ma teid kahte keelama pean? Et oleks ülesanded tehtud, kui ma kontrollima tulen!” hoiatas õpetaja rangelt toonil. Tõmbasin vihiku Johanna eest ára ja hakkasin tahvliolt ülesannete numbroid maha kirjutama. Need polnud kuigi rasked, seega lahendasin need kiiresti ára, et saaksin rahulikult Johannaga edasi ráákida. Kui mul kõik tehtud sai, siis pöördusin Johanna poole, kuid ta oli ikka veel teise harjutusega hádas. Piilusín korra ka ta esimest ülesannet, mis ei olnud mitte kuidagigi sarnane minu lahendusega.

„Et siis,” alustasin vaiksel háálel juttu, „sa ju ikka mõistad, et

isegi su esimene lahenduskäik on vale.” Ta vaatas mulle kulmu kortsutades otsa ja tõmbas mu vihiku enda oma alla. Ta pomises midagi omaette. See ajas mind naerma, aga samas üritasin turtsatust tagasi hoida, mida ma kuigi hästi ei suutnud.

„Ah, ole kuss,” pomises ta veidi kuuldavamalt. „See pole minu süü. Mata on lihtne. Selles siin on juba rohkem teksti kui numbroid. See pole kuskilt otsast ju enam mata,” turtsus ta. Ta kirjutas esimesed kaks ülesannet korralikult maha, kuid kolmanda ülesande juures andis ta alla ja kirjutas ainult vastused välja.

Pärast viimase lahenduse väljakirjutamist pöördus ta lõpuks minu poole: „Juss kirjutas ja pakkus välja, et räägime söögivahetunnis sellest. Saame kõik koos arutada.” Noogutasin selle peale ja tõmbasin oma vihiku tagasi, et jätkata koduste ülesannete lahendamist.

Sel päeval tundusid tunnid veel pikemad, kui need tavaliselt olid, sest Johannal polnud enam aega lobiseda, kui õpetaja andis teada, et järgmisel nädalal on tulemas viimane kontrolltöö. Nagu tavaliselt, siis ka nüüd, üritas ta teemale kuidagigi ise pihta saada.

Inglise keele tunnis istusin ma Trevoriga, kellel ka kuigi suurt jututuju polnud, sest tema sõnul pidi film päris huvitav olema. Kehitasin selle peale vaid õlgu ja olin vägagi kindel, et ta varjas miskit, sest mitte kunagi pole keegi öelnud, et inglise keele tundides vaadatavad filmid on isegi keskmised, rääkimata siis huvitavast.

Keemia tund läks üllatavalt kiiresti, arvestades, et mu pinginaaber puudu oli ja tunnis miskit huvitavat taaskord ei toimunud.

Lõpuks jõudis kätte söögivahetund. Ootasin teisi garderoobis, sest teadsin, et nad peavad kolmandalt korruselt alla ronima. Olgugi et me samas klassis käisime, olid meil keemia tunnid eraldi, sest erinevalt neist valisin ma raskema rühma, sest seal saime me vahel ka katseid teha.

Ümisesin ja pörnitsesin telefonist kella. Lõpuks, neli minutit hiljem, ilmusid nad mu vaatevälja. „Noh, Viki! Kaua me su järel

ootame?” ütles Johannes naljatades, kui nad minuni olid jõudnud. Liitusin nendega ja hakkasime sööklasse liikuma. Arvestades seda, et täna oli söögiks praad, oli rivi üllatavalt lühike. Võtsime toidu ja istusime oma tavalisse lauda, mis oli õnneks tühi.

„Nii?” kergitan küsides kulmu, „et siis... põgenemistuba? Või peaks ütlema põgenemismaja?” Johanna turtsatas selle peale. Keerasime kõik end Johannese poole, et kuulda põgenemistoast rohkem.

„No põhimõtteliselt mäletate, kui me tahtsime leida mingeid raskemaid põgenemistube, sest need tavalised kestavad ainult tunni ja on suhteliselt kergesti lahendatavad. Ja olgem ausad, me oleme peaaegu kõik siin juba läbi teinud. Igatahes leidsin siis ühe põgenemistubade lehekülje, kus saab soovitada ja tagasisidet anda. Kirjutasin sinna, et need on huvitavad ja nii, aga need on veidi liiga lühikesed. Põhimõtteliselt kirjutasin, et kui on suuremaid variante, siis oleks hea, kui sellest märku antaks,” seletas Johannes.

„Jaa-jaa,” segas Trevor vahele, „äkki jõuaks jutuga juba toa endani?” Vaatasin Trevori poole ja pööritasin talle otsa vaadates silmi. „Mida?” jõudis ta veel enne küsida, kui Johannes edasi hakkas rääkima.

„Sain paari päeva eest eraisikult pakkumise. Pool kirja rääkis, kuidas talle endale ka meeldiksid suuremad ja pikemad põgenemistoad ja nii. Pikk loba, mille lõpus ta mainis, et ehitas ise oma suvekodu ümber suureks põgenemistoaks. Pidi olema kahekorruseline maja, mille lahendamiseks on neli tundi aega. Ta mainis, et see ei pruugi olla kuigi keeruline, sest seda pole keegi veel proovida jõudnud. Me oleksime esimesed, kui lähiajal läheksime. Ta loodab saada ka tagasisidet, et siis vajadusel veidi muuta, kui on liiga keeruline või lihtne,” rääkis Johannes veidi veel sellest.

„Mis teemaks on?” küsisin talt sama küsimuse, millele ta õde enne vastata ei osanud. Kõik jäid vaikides vastust ootama.

„No oodake hetk,” ohkas Johannes, „tahaks nagu süüa ka!” Kõigil teistel oli juba eine lõpetatud selle ajaga, kui Johannes rääkis.

Lõpuks sai ka tema kõhu täis, tõmbas hetkeks veel hinge, ja vastas küsimusele: „No ta ütles, et selle nimeks on „Varjatud eelarvamus”. See peaks olema noorukist, kes tegi teise inimese survele enesetapu. Või vähemalt nii arvatakse, et ta ise selle korraldas.”

Võpatasin selle peale. „Kõik korras?” küsis Johanna. Kül mavärinad jooksid üle kogu mu keha. Noogutasin. *See kõlab õudselt.*

Johannes vaatas korra kahtlevalt minu poole, kuid siis jätkas: „No meie ülesanne on selle ajaga välja nuputada, kas tegu oli tõesti enesetapuga või hoopis mõrvaga. Mis kostate?”

„Kõlab lahedalt ja müstiliselt,” ütles Trevor huvitatult, „ma olen sees!”

„Mina ka!” rõõmustas Johanna. Kõik vaatasid küsivalt minu poole.

„No ma ei tea. See kõlab veidralt, kas te ei arva?” alustasin juttu. Vaatasin kõigile ükshaaval küsivalt otsa. Keegi ei paistnud ebamugavust tundvat.

„Minevik on minevik, Viki. Sa tead, et see ei olnud kellegi süü,” ütles Trevor, mille peale Johanna teda õrnalt lõi. „Mida?” küsis Trevor. „Ma tean, et Evelin oli meie hea sõber, aga saage üle. Sellest on juba üle aasta möödas.”

Ohkasin ja noogutasin: „Olgu. Sul on õigus. Teeme selle siis ära.” Vaatasin Johanna poole ja sain kohe aru, et ka tema mõtles Evelinile.

Ta oli üks meist, kuid hoidis endas liiga paljut. Vanemad leidsid ta vannist - ta oli endal veenid läbi lõiganud ja istunud vannis vees, mis ta verrega segunenud oli. Vähemalt nii oli meile Evelinist räägitud.

„Tulete ka?” küsis Johannes. Raputasin korra pead ja vaatasin siis teiste poole. Johannes ootas, kandik käes, et me liikuma hakkaksime. Nagu tavaliselt, siis ka nüüd, Johanna ja Trevor jälle põhimõtteliselt ameesid. Tegin näo, nagu hakkaksin kohe öökima, ja hüppasin jalule. „Jätke midagi pärastiseks ka. Ma ei taha näha, kuidas sa mu õde siin rüvetad,” lausus Johannes, samal ajal Trevorit

õlast püsti sikutades.

„See pole sinu asi, väikevenna,” ütles Johanna püsti tõustes ja naerdes poiste vahele trügides. Kõndisin Johannese kõrval edasi.

Johannes pööritas silmi ja ütles: „Natuke ikka on. Sa oled veel ju alaealine, aga ameled siin täiskasvanuga.” Johanna vaid turtsatas selle peale. „Ja sa ei pea seda kogu aeg meelde tuletama, et ma sinust ainult mõned minutid noorem olen,” pomises Johannes omaette, kuid nii, et ma seda siiski kuulsin.

„Pole midagi,” ütlesin talle lohutavalt kätt õlale pannes ja õrnalt pigistades, „sa oled siiski minust ju vanem.” Tundsini läbi Johannese T-särgi ta lihaselist ning sooja õlga.

Johanna lausus: „Hei, Viki! Mäletad küll me kokkulepet?” Pööritasin turtsatades silmi. „Ei mingeid vendi!” lausus ta rangelt, kuid samas naljatleval toonil. Hakkasin naerma ja oma kätt Johannese õlalt ära võtma.

Johannes aga haaras mu käest veel enne, kui selle ära jõudsin tõmmata. „Jah, mu preili. Kui mul on võimalus üks neiugi päästa, siis ma seda ka teen. Kaitsen ma sind selliste vendade eest, et sa niimoodi rüvetatud ei saaks,” lausus ta ja suudles mu käeselga. Kül mavärinad jooksid üle mu selja ning naeratus, mida olin üritanud tagasi hoida, levis siiski üle mu näo. Johanna ajas silmad kõrval suureks.

„Iuu!” ütlesin naerdes, kuid seda tõsiselt mitte mõeldes, ja oma kätt ära tõmmates. Vaatasin Johanna poole, kes vaid naeratades pead raputas.

Tervet raamatut saab lugeda siit <https://marlenenok.blogspot.com/>

Marlen Enok, 65.b

„Kärbseid pähe ajama“. Krislin Lisette Sepp, 6. klass

NALJA KAH

Lapiku lehma lugu

Lapik lehm lõi lihvitud laudas lulli. Lilla lind lõi lapsikut lehma lihvitud laudas. Lehm lausus: „Loll lilla lind!“ Lilla lind lendas lihvitud lauda lakke. Lapik lehm lubas lilla linnu lihased lapikuks limpsida. Lilla lind litsus lapiku lehma laudas Lapimaale. Lõpuks lõppes lillakas lapik lugu lõbusalt liigutava lõpuga.

Kaur Drenkhan, 5. klass

Koera kolistamine

Koer Kutti kolistas kuuris. Koera kolistamine kestis kolm kuud. Koer kuulis, kuidas keegi karjus kurjalt koerale. Koer Kutti katkestas kuuris kolistamise. Koer kõndis kooli keset kehalist kasvatust. Koer kolistas kehalises kasvatuses, kuid keegi keelas ka kolistamise. Koer kõndis kurvalt koolist kuuti. Koer Kutti kõndis kuuti kolistama, kuid keegi kinkis Kuttile kondi. Kutti krabas konti, kolistades kuusteist kuud.

Kristjan Unt, 5. klass

Kohtumine võõraga

I

Mööda kruusateed kõndisin ma,
siis ma märkasin teda.
Kõndis, kõndis, seisma jäi,
siis ta mulle tegi pai.

II

Ta kehakuju polnud kiita,
aina halvale see viitas.
Käed tal hästi pikad, laiad,
jalad justkui pikad vaiad.

III

Nägu hästi lapergune tal,
silmad suured nagu kell.
Silmad punnitavad välja,
see tegi mulle palju nalja.

IV

Suu tal naeratusesest kõrvadeni,
hambad tagurpidi silmadeni,
aga kõrvad hoopis selja peal –
ei teda näinud pole ma eal.

V

Kõht tal ees suur ja lai,
jope taskust paistis sai.
Selgroog on tal super sirge,
täpselt nagu joonlaud, vinge!

VI

Värvus oli võõral pruun,
punast värvi oli suul.
Juuksed olid tal küll roosad,
aga kõrvad hoopis rõõsad.

VII

Selline mu lugu siis.
See oli mu uus kohtumisviis.
Rohkem teda näinud pole,
õnneks, sest ta oli väga kole.

Kirke Kask, 7. klass

Uutmoodi kirjandusklassika ehk noppeid lugemistestidest

„Tõde ja õigus“

- Sauna-Madise naise nimi oli Mart.
- Kui Mari ja Andres kirikusse sõitsid, olid saanud roose täis ning Juss vaatas neid.
- Milli rüüstas kanaarilinnu pesa.
- Ämmasoo Villem sahkerdas Pearu naisega. See ajas Villemi vihaseks. Lõpuks sai Krõõt peksa, sest Pearu süüdistas teda abielurikkumises.
- Vargamäel oli needus peal, seepärast seal õnne ei leitudki. Oleks tulnud posija kutsuda vaimu välja ajama.
- Noor Andres oli loodushuviline zoofiil, kes viskas rästiku sipelgapessa, et temaga katseid teha.
- Koer käis Eespere akende all kogu aeg asju ajamas.
- Naljad võivad olla kohalikud või kohatud.
- Alles hiljem sai Andres aru, kui rängalt oli ta oma naist kimbutanud nii talutöödega kui ka poja sünnitamisega, mida Andres hirmsasti soovis.
- Vargamäel ei olnud armastust, sest kõik tegelesid alati kas tööga, magamisega, söömisega või joomisega.
- Tollel ajal oligi põhiline võtmeisik peremees ja naine lohises lihtsalt kaasa või vähemalt nii arvati.
- Laste sünnitamisega pidid perenaised tegelema, sest Andresel ei olnud selleks aega.
- Poeg, mille Krõõt suurest armastusest Andresele tõi, võttis temalt elu ja Juss poos ennast armuvalust üles ning lapsed surid eas, kui vanemad neid kõige rohkem armastasid.
- Nüüd oli Andres vana, tal polnud enam piisavalt jõudu maaga

kaklemiseks – ja tal oli naine!

- Pearu ei sundinud oma lapsi sunnitööle rasket tööd rügama.
- Pearu tegi kurja, kui ta oli purjus, või mõnel muul vaimsel põhjusel.
- Krõõt istus ja vuristas ka voki ees.
- Hingepiinat muutis hullemaks kahe Jussi ja Mari lapse surm.
- Kassiaru Jaska parastas hobuseid.
- Pärast nende matuseid surid kaksikud pojad sünnitamisel.
- Ta nuttis ema kirstu juures, kuna ilmselgelt see oli ta ema ning ta tundis alles siis asja tõsidust. Krõõt oli ise ka sellel ajal rase.
- Sinna jõudes aitas lehma välja tõmmata Andres, kes oli sohu kinni jäänud.
- Mari ei tahtnud Jussile lapsi teha, kuna Jussil olid imelikud lampjalad.
- Juss kutsus Mari endaga kirikusse, ent Mari keeldus, kuna pidi lapsi hoidma. Andres aga oli rikas talumees, kes kutsus ta ise kirikusse, mille järel nad koos Jussiga ka läksid. Mari läks metsa neid ootama ning mõne aja möödudes ta ka nägi neid tõllaga möödumas, millelt kukkus maha roose.
- Andres ja Mari said pulmas mitu korda maha.
- See teekond oli jube, nad nägid koledaid asju – soo oli igal pool ja rohtu kasvanud, Krõõdale see ei meeldinud, kuid Andresele kõlbas. Kohapeale jõudes oli lehm kinni jäänud ja nagu Eesti Kalevipoeg ikka läks Andres ja aitas päästa lehma koos teiste meestega.
- Krõõt ei osanud rukkikoormatki teha. Nuttis igal pool, kus sai.

„Kuningas Oidipus“

- Oidipusel olid lampjalad ning ta tegi sfinksile lapsed.
- Oidipus „lõi endale pintseti silma, et mitte oma ema laipa näha“. Lisaks ütles Teiresias, et „Oidipusel on katk“ ja viitas sellele, et tema tappis Laiose.

- Oidipusel olid jube kõverad jalad, vist sellepärast, et emal oli kombeks teda jalgupidi üles riputada ja kõigutada.
- Iokaste poos ennast üles. Ma ei oska täpselt kirjeldada, aga kujutan ette, et väga rõve võis see küll olla.
- Ta torkas onul silmad peast välja.
- Ta pidi surema niikuinii, aga tänu ennustusele jäi ta ellu.
- Jumalad karistavad Laiost needusega, sest Laiose tapja on vabaduses.
- Oidipus tegi end pimedaks, sest ta ei oleks suutnud Hadese emale ega isale otsa vaadata.

Alati ei väljenda kirja pandud lause seda, mida tegelikult öelda taheti

- Kõige hullemas olukorras ei piirdu rööv vargaga.
- Kodanikud saavad rahuliku südamega tööl käia ja tõsta riigi rahvaarvu.
- Näiteks piisaks Tallinna hävitamiseks sellest, et talvel keeratakse elekter kinni. Ilma elektrita ei saaks inimesed sooja, ei saaks süüa valmistada ega nutiseadmeid tarvitada ning Tallinn vallutatakse.
- Eelmisel sajandil, kui ei olnud veel tehnika arenenud, elasid inimesed majades ning igal oli mingisugune maaosa, kus sai kasvatada tooraineid. Põlde oli tarvis söögiks ja pere ülalpidamiseks.
- Selliste tegude eest karistatakse mängijaid, aga neid on üpris raske märgata palja silmaga, sellepärast on need lihtsad pettused väga levinud.
- Inimesed on leidnud endale töö kaevandustes ning tehastes, samuti ka Eestis.
- Elevantide salaküttimine on saanud väga tuntuks, kuna nende sarved on väga hinnas. Nende konte põletati Keenias, et salakütte hirmutada ning tollel päeval muudeti elevandi küttimine

ebaseaduslikuks.

- Istun siin ja vaatan aknast välja, õpetaja on nii tobeda kirjanditeema andnud, et mul ei tule mitte ühtegi mõtet, väljas hakkas vihma sadama, tahaksin juba koju minna, aga saan ema käest pragada, niigi vingerdasin eelmine kord vaevu välja, kui ütlesin, et MA tähendab mitmekülgsest andekat ja ei ole üldse paha hinne, aga nüüd pean siin nõmedas eesti keele tunnis istuma ja mõtlema, mida kirjutada teemal „Ma tean, et ma mitte midagi ei tea“, arvan, et sissejuhatuseks ma ütlen, et ma tõesti mitte midagi ei tea, millest kirjutada ja saan vist jälle kirjandi eest kahe.
- Näiteks Aafrikas, kus elatustase pole kõrge, ei oska lapsed unistadagi sellest, et kolm korda päevas saab sooja sööki süüa ning et ei pea muretsema, kellega mind paari pannakse.
- Saame öelda, et aafriklased on harjunud hakkama saama väiksemate otstarvetega.
- Isiksused ja nende normid on samuti lakkamatult jooksus, kari inimesi taga, kes neid püüda proovivad.
- Tänu normide muutumisele saavad ilmselt nüüd paljud iniviidid öelda, et see olen mina.
- Selliseid õpilasi on enamasti veetud kooliteel kaasa, kuna õppenõukogu ei tohi ilma lapsevanema või esindaja nõusolekuta õpilast klassi kinni jätta.
- Koroonaviiruse teise laine tuleku tõttu on näiteks osa Tallinna koole sulgenud gümnaasiumiklassid ning reaalselt koolipinki nühkimas käivad ainult põhikooli õpilased.
- Kerberos oli kuri koer, aga lasi ikka alla.
- Poseidon üritas surnud kala oma kolmhargiga ellu äratada, kuid see ei teinud tast väljagi.
- Herakles otsustas, et raiub Lerna hüdral pea maha, aga seda

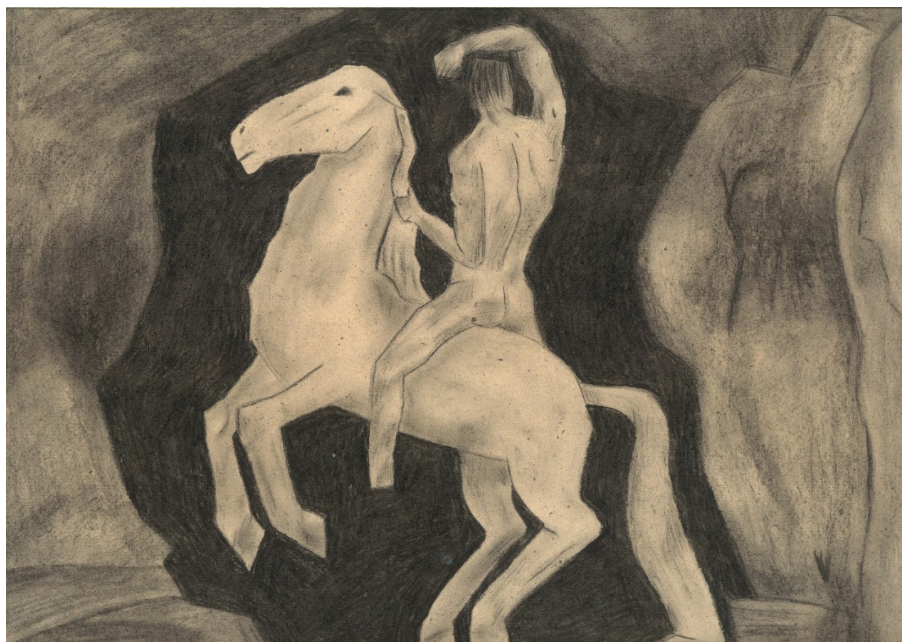

tehes kasvas talle kolm uut pead. Pärast seda otsustasid teised, et parem oleks ta kuskile kinni panna. Kui siis kohalikud teda tappa tahtsid, nägid nad, et ta kasvatas muudkui oma pead.

- On viimane aeg hakata muutma oma vaatevinklit looduse suhtes ja seda rohkem hoidma, muidu on meid ees ootamas arvatavasti suur katastroof.
- Inimesed peaksid rohkem tähelepanu pöörama maailma probleemidele ning mitte tegema vigu, mida on raske taastada.
- Mina hoidistan fotosid Facebookis.

Kogunud õpetaja **Ruth Maal**
Pildid joonistas **Pille-Riin Maal**, 68. a

„Kalevipoeg põrgu väravas. Kristjan Raua teose koopia”. Sõejoonistus. Lotta-Ly Pindmaa, 8. klass

„Jaapani unistus”. Segatehnika. Krislin Lisette Sepp, 5. klass

„Miia neljapäev”. Guašš. Miia Org, 3. klass

Peeter Kasvandik 2018, Sügis Jüri Arraku põhjal

„Joonistus Jüri Arraku teose põhjal”. Sõejoonistus. Peeter Kasvandik, 8. klass

„Maailm”. Värvipliats ja marker. Mariana Ots, 7. klass

„Erimeelsused” (esiaja kunstist inspireeritud taldriku kavand). Viltpliats. Denis Rõžov, 66.b

„Koit ja hämarik”. Värvipliats. Laura Michelle Viilu, 7. klass

„Kes elab metsa sees...?”. Õlipastell. Kirsi Drenkhan, 4. klass

„Eesti aju”. Akrüül. Suvi Mari Parts, 62.c

„Taevas ja maa” (Kaljo Põllu tööde ainetel). Sõejoonistus. Birgit Valge, 67.c